

Møte onsdag den 15. november kl. 10

President: H a n s J . R ø s j o r d e

D a g s o r d e n (nr. 15):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 4)
2. Referat

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg foreslår Per Ove Width.

Presidenten: Per Ove Width er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Per Ove Width anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Representanten Kristin Halvorsen vil fremsette et privat forslag.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg vil gjerne legge fram et forslag på vegne av meg selv, Inge Myrvoll, Olav Gunnar Ballo, Øystein Djupedal og Ågot Valle om å ta spørsmålet om auksjon av laks og ørretkonsesjoner ut av behandlingen av statsbudsjettet for 2001.

Samtidig vil jeg gjerne foreslå at det behandles etter forretningsordenens § 28 c), dvs. tas opp til behandling direkte i salen på et senere tidspunkt og ikke sendes komite.

Presidenten: Presidenten har merket seg anmodningen i relasjon til forretningsordenen, og saken vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Representanten Erna Solberg vil sette fram et privat forslag.

Erna Solberg (H): Jeg vil på vegne av Jan Petersen, Sverre J. Hoddevik og meg selv få lov å fremme forslag om å omgjøre Husbanken til en bank for førstegangsetablerere.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Sylvia Brustad
- statsråd Guri Ingebrigtsen
- statsråd Karita Bekkemellem Orheim

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. – Det er da registrert.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Harald T. Nesvik.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil få lov å stille et spørsmål til sosialministeren.

Vi har de senere år sett en meget bekymringsfull utvikling når det gjelder økninger i utbetalinger av uførepensjoner og uføretrygd. Da er det man får seg en viss overraskelse når man leser VG fra de tre siste dagene. Under overskriften «Uføretrygd til salgs» vises det til at en rekke personer fra det pakistanske miljøet i særdeleshet kjøper seg langtidssykemeldinger, sykemeldinger og uføretrygder. Da blir spørsmålet mitt til sosialministeren: Hva ønsker sosialministeren nå å gjøre slik at vi får ryddet opp i denne problemstillingen, og slik at det kan bli ryddet opp i det som kommer fram i disse artiklene?

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Jeg vil si at jeg er like bekymret som representanten når det gjelder de sakene som er kommet fram. Saken som er omtalt i avisen, er anmeldt. Jeg kan derfor ikke gå inn i den konkrete saken. Så vidt jeg kjenner til, er det første gangen at man har mistanke om organisert misbruk av trygdens midler i Norge. Vi har allerede satt Rikstrygdeverket i gang med å gå gjennom hva slags kontrollrutiner man har. Finner vi svikt i dem, vil vi gjøre de tiltakene som er nødvendige, for at slikt ikke skal skje.

Harald T. Nesvik (Frp): Sosialministeren sier at det er første gang man avdekker denne form for organisert virksomhet. Da vil jeg referere til det som trygdedirektøren sier:

«Trygdedirektør Høybråten opplyser at Rikstrygdeverket først fikk tips om forholdene for tre til fire år siden.»

Det er jo underlig at man ikke har klart å komme lenger enn at disse tingene kommer på banen i dag, tre til fire år etter. Hvis dette har vært en holdning og en ordning i det pakistanske miljøet – det vises også til marokkanere – vil jeg si at jeg begynner å bli veldig bekymret, særlig med tanke på de summene dette vil dreie seg om, for det vises til at det blir hevdet fra det pakistanske miljøet at kjøp og salg av uførepensjon kan gjelde flere hundre mennesker. Da er spørsmålet mitt til sosialministeren: Vil nå sosialministeren få en gjennomgang av disse sakene, slik at vi kan få rettet opp i dette og stoppet utbetalingene til de personene som urettmessig tilegner seg norske skattepenger og leverer dem i Pakistan?

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Siden saken er anmeldt til politiet, er jo det en måte å få en gjennomgang på av den kriminalitet som måtte ha foregått. Folk som har fått uførepensjon urettmessig, skal selvfølgelig ikke fortsette å få det.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Jan Simonsen.

Jan Simonsen (Frp): Ærede dirigent! De personene som har kjøpt uføretrygd, og som sannsynligvis er av pakistansk eller marokkansk opprinnelse, har altså som det nettopp nå ble sagt av sosialministeren, begått en straffbar og kriminell handling. Vil sosialministeren ta dette opp med justisministeren for å se om det er mulig å innføre en regel som sier at de personene som måtte være av utenlandsk opprinnelse og utenlandske statsborgere, automatisk blir utvist fra Norge dersom de blir tatt for denne typen kriminalitet?

Presidenten: Presidenten antar at det var presidenten hr. Simonsen henvendte seg til.

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Uansett nasjonalitet vil disse sakene bli forfulgt. Jeg synes ikke vi skal lage et lovverk som retter seg spesielt mot utenlandske statsborgere utover det vi har.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Are Næss (KrF): Jeg har et spørsmål til sosialministeren.

Regjeringen sier i budsjettproposisjonen at den vil føre en restriktiv rusmiddelpolitikk og begrense totalkonsumet av alkohol, men foreslår å redusere brennevinsavgiften med 17,5 pst. Finansministeren sier at det samtidig settes inn alkoholforebyggende tiltak, men i budsjettforslaget reduserer Regjeringen bevilgningen både til forebygging og behandling av rusmiddelskader. Hvordan vil statsråden oppnå redusert forbruk og dermed reduserte skader av alkohol når hun reduserer avgiftene og dermed prisene og samtidig vil kutte på budsjettet både til forebygging og behandling? Hvor blir det da av de samtidige alkoholforebyggende tiltak som skulle settes inn?

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Når det gjelder prispolitikken i forbindelse med alkohol, er vi nødt til å erkjenne at vi lever i en verden med åpne grenser. Vi ser at økningen i alkoholkonsumet i Norge er sterkt knyttet til innsmuglet brennevin. Det vi ønsker å oppnå med å sette prisene noe ned, er at den omsetningen som foregår, skal foregå på lovlig måte innenfor Vinmonopolets rammer, der vi har sterk kontroll med hvem som kjøper alkohol.

Når det gjelder forebygging, har vi gitt betydelig økte frie midler til kommunene, der forebyggingen må skje. All vår kunnskap om forebygging tilsier at forebyggingen må skje der folk befinner seg, nemlig i kommunene.

Are Næss (KrF): Jeg er enig i at forebygging i kommunene er en god idé. Men problemet er bare det at ca. 12 mill. kr er forsvunnet fra budsjettet mens sosialministeren har flyttet pengene til kommunebudsjettet.

Å konkurrere med smugling kan man jo aldri. Men for å komme tilbake til behandling, er det en rekke idealistiske organisasjoner som gjør en stor innsats for de rusmiddelskadete. Partileder Thorbjørn Jagland omtalte på Arbeiderpartiets landsmøte disse organisasjonene som å være opptatt av sin spesielle terapi eller behandlingsmetode, ofte i konkurranse med andre. Synes statsråden det er en rett beskrivelse av den frivillige innsatsen for de rusmiddelskadete, og hvordan mener statsråden situasjonen hadde vært for rusmiddelmissbrukere i Norge uten de frivillige organisasjonenes innsats?

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Behandlingen av rusmiddelmissbrukere i Norge uten frivillig innsats hadde vært betydelig dårligere enn den er med.

Når det refereres til hva Jagland sa på Arbeiderpartiets landsmøte, merket jeg meg bare at jeg har forstått ham annerledes enn representanten Næss har. Det jeg hørte, var nemlig at hele omsorgen, både den frivillige og den offentlige, ofte er styrt av ulike ideologier og ulik tenking som ikke er vitenskapsbasert. Jeg tror kanskje det er på tide at vi ser nøyere på hele omsorgen, og det kommer vi til å gjøre.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Jon Lilletun.

Jon Lilletun (KrF): Eg vil gjerne følge opp representanten Næss' spørsmål. Dersom ein går ut frå at analysen om at lågare prisar er nødvendig, skulle vere riktig, og ein seier at ein skal ha meir forebygging, meiner då statsråden at det blir meir forebygging av å skjere ned på tilskotet til dei frivillige organisasjonane som driv forebyggjande arbeid? Det er det første spørsmålet.

Det andre er: Ser sosialministeren det som problematisk at det er mange organisasjonar som på idealistisk grunnlag faktisk ynskjer å gjere ein jobb her, slik ein kan få inntrykk av? For det som Jagland heilt klart sa, var at dette ofte skjedde i konkurranse med andre, bl.a. det offentlege. Er det slik at Arbeidarpartiet ser det som eit problem?

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Det problemet som sosialministeren ser, er at vi har en omsorg for rusmiddelmissbrukere som er ganske vanskelig å få oversikt over. At det foregår konkurranse mellom ulike ideologier, mellom det offentlige og det private og mellom private, tror jeg er hevet over tvil. Derfor er det også at jeg sier at jeg ønsker å få en bedre oversikt over dette feltet.

Presidenten: Ola D. Gløtvold – til oppfølgingsspørsmål.

Ola D. Gløtvold (Sp): Sosialministeren startet med å si at «vi lever i en verden med åpne grenser», og det kan

jo være et interessant utgangspunkt for en debatt omkring rus og rusproblem. Men jeg skal la den ligge nå. Jeg vil bare vise til at den sosialdemokratiske regjeringen i Sverige jo har økt forebyggingsbudsjettene betraktelig når prisene på alkohol er senket. Jeg synes det er merkelig at ikke det samme har skjedd her, for ved at vi senker prisene nå, blir tilgjengeligheten større.

Rusmiddeldirektoratet er omorganisert, og de midlene skulle brukes aktivt ute. Jeg vil be om at sosialministeren redegjør litt for hvordan man har kanalisert de midlene, for det skal jo ikke skje bare gjennom frie midler til kommunene. Jeg ber også om at det sies litt om hvor mye av de frie midlene Regjeringen har kalkulert med skal gå til forebygging ute i kommunene, for jeg tror at når vi kommer til summen av frie midler og alle de oppgaver som skal løses innenfor den posten, er det en mankopost.

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Når det gjelder å redegjøre eksakt for hvordan midlene følges ut til de ulike kompetansesentrene som Rusmiddeldirektoratet nå er desentralisert til, vil jeg be om å få lov å komme tilbake til det i en redegjørelse for representanten, siden det krever en betydelig grad av nøyaktighet som jeg ikke innehar uten å ha hatt anledning til å forberede meg.

Når det gjelder hvordan midlene føres til kommunene, er det faktisk slik at en del av de midlene som har vært knyttet opp og øremerket til rusforebygging, fortsatt går til kommunene, men nå uten øremerking. Jeg er av den klare oppfatning at kommunene er i stand til å ta det ansvar som de er pålagt i loven, for å følge opp forebygging, og de gjøres bedre i stand til dette gjennom at midlene er overført på den måten.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg skal få lov å stille et spørsmål til sosialministeren – og jeg skal ikke spørre om hennes tvilsomme politiske fortid som vi har fått brettet ut de siste dagene, men om noe som angår ganske mange.

Uføre og alderspensjonister har særlige kostnader knyttet til det faktum å bli eldre og det å være ufør. Det har å gjøre med ekstrakostnader ved sykdom, ved egenandeler, ved transport osv. I skattesystemet vårt har vi et særfradrag for uførepensjonister og alderspensjonister som skal kompensere for dette. Regjeringen ønsker ikke å lønnsjustere dette særfradraget i det budsjettforslaget Stortinget skal behandle, og gjør dermed en innsparing på 85 mill. kr overfor denne gruppen. Hva er sosialministerens begrunnelse for at dette er en god politikk?

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Når det gjelder den gruppen som vi nå snakker om, nemlig alderspensjonister og uførepensjonister som har særskilte sykdommer, er det viktigste for meg at vi faktisk hadde et trygdeoppgjør der det i år var enighet mellom organisasjonene og staten. At de da ikke klarte å finne dekning for også å heve særfradraget, må mer ses i lys av det.

Ansgar Gabrielsen (H): Så det er et faktum at det at denne yrkesgruppen har fått en pensjonsutvikling som er tilnærmet på nivå med det vi andre har fått, altså skal innebære og være argumentet for at man ikke skal lønnsjustere særfradraget som skal kompensere for de utgifterne som også har steget. Jeg ser imidlertid dette som en videreføring av det jeg antar er Arbeiderpartiets langsiktige siktemål, nemlig å avvikle særfradraget for uføre og alderspensjonister, som jo en del i Arbeiderpartiet tidligere har tatt til orde for.

Mitt siste spørsmål til statsråden er: Mener denne sosialministeren at denne ordningen bør avvikles, eller bør den fortsette å bare fases ut, slik som statsråden nå argumenterer for? Eller bør den følge alminnelig kostnads- og lønnsutvikling for de 800 000-900 000 dette angår?

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Jeg har, som det fremgår av statsbudsjettet, ikke lagt opp til at denne ordningen skal bort. Når jeg i mitt første svar sa at jeg ikke fant dekning for det, er det også fordi at særlig for denne gruppen er det interessant at vi har en budsjettbalanse som er slik at renten ikke går opp. De vil rammes betydelig mer av det, og da er det viktig for meg at vi fører en ryddig politikk her i landet.

Ansgar Gabrielsen (H): Det var et svar.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Erna Solberg.

Erna Solberg (H): Jeg tror sosialministeren tar feil hvis hun tror at minstepensjonistene eller pensjonister i det hele tatt rammes av at renten går opp.

Men det var ikke mitt spørsmål, jeg hadde et oppfølgingsspørsmål, men til kommunalministeren om samme tema, nemlig det faktum, det som har vært politikken i de senere årene – og hvor Høyre og Arbeiderpartiet faktisk har vært enige – at når man skal gå på ordninger for eldre, uføre og pensjonister, har man skullet være målrettet for å nå frem. Og den mest målrettede ordningen for dem som har det vanskeligst, er ordningen med bostøtte. I den ordningen med bostøtte fjerner Regjeringen det tillegget som minstepensjonister pluss 30 pst. av pensjonistene, altså de pensjonister og uføre som har under 115 000 kr, får for å klare strømutfgiftene sine, samtidig som Regjeringen øker elavgiften – og det går rykter om at det kommer et forlik hvor man øker elavgiften overfor husholdningene enda mer. Kan kommunalministeren forklare dette i det perspektiv å ha en målrettet hjelp til de eldre?

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg synes det er viktig at vi har en rettferdig og målrettet politikk overfor alle, uansett hvilken alder en er i. Noe av problemet med bostøtta, slik den har fungert fram til nå, er at f.eks. barnefamilier og enslige forsørgere med svært høye boutgifter, f.eks. i denne byen, ikke har hatt mulighet til å nyte godt av ordninga med bostøtte. Derfor har Regjeringa foreslått at den legges om på flere måter. Den ene er at vi øker boutgiftstaket med 5 000 kr opp til 55 000 kr. Det betyr at det

er mulig å få mer fra bostøtta, men vi stiller krav om noe jeg mener er selvfølgelig, nemlig at en bør ha høye boutgifter og lav inntekt for å få noe. Det betyr at vi i tillegg til eldre, hvor mange selvfølgelig fortsatt vil få bostøtte, også åpner for at enslige forsørgere og barnefamilier med høye boutgifter nå får av bostøtta. Det mener jeg faktisk er en forbedring av den ordninga. For øvrig ligger dette nå til budsjettbehandling her i huset. Utover det har jeg ikke lyst å gi ytterligere kommentarer om det.

Presidenten: Jan Petersen – til oppfølgingsspørsmål.

Jan Petersen (H): Det var sosialministerens svar som krevde oppfølging.

Ansgar Gabrielsen stilte spørsmål om særfradraget fremtid. Sosialministeren besvarte det med å snakke om neste års budsjett. Men spørsmålet var: Hva er sosialministerens målsetting med særfradraget? Da gjentar jeg spørsmålet: Hva er det?

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Hensikten med særfradraget er å bidra til å redusere kostnadene for syke pensjonister, enten de er uføre- eller alderspensjonister. Som jeg sa, har jeg ikke i budsjettet vist at jeg ønsker å ta bort ordningen, og heller ikke på noen annen måte. Så det var bare for å si at der jeg har tatt opp dette, har jeg i hvert fall ikke vist at vi har tenkt å fjerne særfradraget.

Presidenten: Harald T. Nesvik – til oppfølgingsspørsmål.

Harald T. Nesvik (Frp): Sosialministeren viste i sitt første svar her i dag bl.a. til trykdeoppjøret i mai. Da må jeg bare undre meg, for gjennom en rekke år har både arbeiderpartiregjeringsene og den avgåtte sentrumsregjeringen underregulert grunnbeløpet i folketrygden i forhold til lønnsutviklingen ellers i samfunnet. Når man i tillegg skal ramme særfradraget, er spørsmålet mitt til sosialministeren: Er det den bevisste linjen til Arbeiderpartiet som en har kunnet se gjennom en rekke år, å hindre at pensjonistene i dette landet skal ha den samme utviklingen i kjøpekraft som vi andre har?

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Når vi valgte ikke å underregulere, men derimot overregulere G i vår, var det nettopp for å unngå den utviklingen som Nesvik beskriver.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Lodve Solholm (Frp): Mitt spørsmål går til kommunal- og regionalministeren.

Under overskrifta «Vil sperre inne «asylsnyltere»» fortel Dagsavisen i går at Norsk Folkehjelp vil ha ei ordning der vi kan ta vekk asylantar som ikkje oppfører seg slik som folk flest bør gjere. Det blir sagt at desse «bør kunne pågripes av politiet og holdes til søknaden deres er blitt ferdigbehandlet. Det bør finnes ordninger for å holde disse vekk fra samfunnet» osv.

Framstegspartiet fremma eit forslag i vår om at så skulle vere tilfellet. Fleirtalet i komiteen sa at det ikkje var naudsynt, for ein hadde nok reglar. Mitt spørsmål til statsråden blir då: Er statsråden einig med Norsk Folkehjelp og Framstegspartiet, eller står statsråden på synet til fleirtalet i justiskomiteen frå juni månad?

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg tar veldig alvorlig på den situasjonen vi nå ser rundt om i deler av landet ved enkelte mottak, der et mindretall av våre asylsøkere dessverre begår kriminelle handlinger – noen av dem også svært alvorlige. Det må være helt klart at den slags ikke skal aksepteres. Derfor har Regjeringa fra 1. juli i år innført det vi kaller hurtigprosedyrer ved behandling av den type saker. Da er det slik at hvis en er siktet, anmeldt eller dømt for en kriminell handling, skal en altså omfattes av den saksbehandlingen. En tas ut av den ordinære behandlingen, og saken skal behandles i løpet av veldig få uker. Så skal vedkommende, dersom det er riktig, sendes ut så fort som overhodet mulig. Jeg mener vi er nødt til å gjøre det på den måten, slik at ikke et lite mindretall skal få lov til å ødelegge for det store flertallet som kommer hit til landet, som trenger hjelp, og som oppfører seg på en skikkelig måte.

Lodve Solholm (Frp): Vi er jo einig i at eit lite mindretal ikkje skal få ødelegge for eit stort fleirtal, men det må jo vere mogleg å kunne ta frå dei fridomen til søknaden er blitt behandla, slik Norsk Folkehjelp her seier. Då blir mitt oppfølgingsspørsmål: Dersom statsråden ikkje lukkast med sin hurtigdomstol, vil statsråden då kome tilbake med forslag til Stortinget i tråd med det Norsk Folkehjelp ønskjer, og i tråd med det som Framstegspartiet fremma, og som blei behandla i juni månad her i Stortinget, så vi kan gjere det slik at ikkje eit mindretal ødelegg for eit stort fleirtal som er her, og på den måten innfri dei krava som m.a. Norsk Folkehjelp har, som driv ein del asylmottak, om at desse menneska blir haldne vekke frå samfunnet elles? Vil statsråden kome tilbake til Stortinget med eit lovforslag som gjer at vi kan ha høve til å gripe desse og halde dei vekke frå samfunnet?

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg ønsker å gjøre alt som står i min makt for at vi skal lykkes med å behandle den type saker så raskt som overhodet mulig, og derved også få sendt de som åpenbart skal ut av landet, ut så fort som overhodet mulig. Jeg har i går og i dag også hatt samtaler med justisministeren. Vi kommer umiddelbart til å sette oss ned sammen for å se om rutiner, praksis, lov og regelverk, fungerer som det skal, eller om det ikke gjør det. Jeg tror det er ting som kanskje kan gjøres enda bedre. Så vil vi komme tilbake med det. Men dette kommer vi til å gå igjennom meget raskt.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Odd Einar Dørum.

Odd Einar Dørum (V): Jeg vil først gi statsråden ros for å ha opptrådt på en aktiv måte når det gjelder å gjen-

nomføre hurtigprosedurene. Jeg syns også det er svært positivt at hun gir uttrykk for at man vil se på hvordan ting fungerer. Det er jo ofte slik at det ikke alltid fungerer som en skulle ønske. Så jeg gir ros for det initiativet. Jeg ønsker bare en bekreftelse på at når statsråden gjennomgår dette, så vil grunnleggende rettssikkerhetsbetragtninger bli opprettholdt.

Statsråd Sylvia Brustad: Det kan jeg svare ja på.

Presidenten: Carl I. Hagen – til oppfølgingsspørsmål.

Carl I. Hagen (Frp): I dagens Dagsavisen sier stortingsrepresentant Astrid Marie Nistad fra Arbeiderpartiet følgende:

«Hvis en asylsøker blir siktet for flere kriminelle forhold og politiet mener de sitter på sikre bevis, bør søkeren kunne utvises før søknaden er ferdigbehandlet.»

Er statsråden enig med sin stortingsrepresentant i dette, og er statsråden enig i at Regjeringen hittil har vært altfor slapp, bl.a. ved å gå imot forslag fra Fremskrittspartiet som effektivt – hvis de hadde vært vedtatt – ville ha hindret falske asylsøkere fra å begå kriminalitet med base i et norsk asylmottak? Hvor mange ganger skal vi fortsatt være vitne til at Regjeringen snakker, snakker, snakker? Når kan vi konkret forvente handling i form av direktiver til politi og de som driver asylmottak, om å sørge for at personer det er stor grunn til å mistenke for å begå kriminalitet, stoppes i å gjøre dette?

Statsråd Sylvia Brustad: Denne regjeringa gjør mer enn å snakke. Vi har handlet, og vi kommer til å handle, og det håper jeg også Carl I. Hagen har merket seg gjennom det svaret jeg har gitt i denne spørretimen. Jeg mener at Regjeringa i denne saken heller ikke har vært slapp i forhold til hva vi har sagt, og hva vi faktisk har gjort, og vi kommer til å følge det videre opp.

Når det så gjelder spørsmålet som dreier seg om å sende folk som er siktet, ut av landet før de har fått behandlet saken, ville det i så fall være brudd på den utlendingsloven som Stortinget har vedtatt, det ville i så fall være brudd på internasjonale regler og konvensjoner vi har sluttet oss til. Men jeg mener at denne typen saker må behandles så hurtig som overhodet mulig – i løpet av noen få uker. Jeg vil også vurdere om de personer som det her er snakk om, som har begått alvorlige kriminelle handlinger, også bør tas vare på et sted, i stedet for bare fortsatt å sitte i mottak, slik situasjonen er nå.

Presidenten: Vi går videre med hovedspørsmål – Magnhild Meltveit Kleppa.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Mitt spørsmål går til kommunal- og regionalministeren.

I disse dagar sit forvila folkevalde frå ulike parti i kommunar og fylkeskommunar og ser på korleis dei skal redusera det tilbodet ein har i dag, for å få utgifter og inntekter til å gå i hop. Det går ut over barn og unge, det

handlar om skulenedleggingar, kutt i fritidstiltak, kutt overfor grupper som har behov for støttekontakt og anna oppfølging, det går ut over tilbod for eldre, det går ut over ettervernstiltak for rusmiddelmissbrukarar, osv. Får statsråden dei same meldingane som kommunalkomiteen får, og dei same meldingane som media no skriv om, og tek ho dette innover seg? Er ho like nøgd med Regjeringa sitt opplegg for kommunesektoren i 2001 som ho var for seks veker sidan, då budsjettet vart lagt fram?

Statsråd Sylvia Brustad: Ja, jeg er stolt av det kommuneopplegget Regjeringa har foreslått for neste år, som betyr ca. 5 milliarder kr mer i forhold til det som ble sagt i forbindelse med kommuneøkonomiproposisjonen. Jeg er også stolt av at vi både for inneværende år og for neste år har gått inn med kompensasjon i forhold til den nye arbeidstidsavtalen for lærere og i forhold til ferie for neste år med 3,4 milliarder kr. Dette er et betydelig løft for kommunesektoren.

Så vet jeg at situasjonen i flere kommuner er vanskelig. Nettopp derfor var det viktig å få et ordentlig kommuneopplegg på plass. Jeg er også veldig klar over at vi ikke greier å løse alle utfordringer i alle kommuner fra ett år til et annet. Men jeg mener at dette er et veldig viktig bidrag i absolutt riktig retning. Og så vet jeg at det akkurat nå pågår forhandlinger, og jeg kan ikke si noe mer enn det jeg nå sier, i forhold til det.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er interessant at kommunalministeren gjennom forhandlinger ynskjer å betra situasjonen i kommunesektoren. I Senterpartiet meiner vi at det no er påvist både at det er behov for midlar i 2001, og at det er eit behov for å ta ein gjeldssituasjon i kommunane meir på alvor. Den er verre enn vi var klar over, det har Kommunenes Sentralforbund og Regjeringa no i fellesskap påvist. Senterpartiet ynskjer å ta eit medansvar der.

No har Arbeidarpartiet hatt sitt landsmøte sidan sist. Eg reknar med at kommunalministeren òg der fekk meldingar frå ordførarar i eige parti som ikkje berre har behov for eit skritt i rett retning, men som har behov for at inntektene neste år går utover dei lovpålagde utgiftene.

Statsråd Sylvia Brustad: Fordi det akkurat nå foregår forhandlinger også om dette, har jeg ikke lyst til å gi noen ytterligere kommentarer her og nå.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Olav Gunnar Ballo.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg har et tillegsspørsmål til sosialministeren i forbindelse med den problemstillingen som Meltveit Kleppa tok opp.

Meltveit Kleppa var inne på at det i Regjeringens forslag til budsjett også har vært kutt i ettervernstilbudet til kommunene. Jeg merket meg at sosialministeren sa at hun hadde tillit til at kommunene ville kunne følge opp de ulike tiltakene på en forsvarlig måte. Men det er jo rimelig å spørre hvordan det skal være mulig når man

kutter i de bevilgningene som skal sikre tilbudene. Vi har sett at egenandelene øker med 4,5 pst., samtidig som man reduserer eksempelvis alkoholavgifter. Og flere politikere her i Stortinget, vil jeg tro, har fått melding bl.a. fra Stavanger, der det på grunn av kutt i ettervernstilbudet er snakk om å legge ned et slikt tilbud fordi man ikke vil kunne videreføre det. Det gjaldt bl.a. behandling av metadonmisbrukere. Jeg vil spørre sosialministeren ut fra det: Hvordan tenker sosialministeren seg at kommunene skal kunne følge opp ettervernet når man i budsjettet skriver at øremerkede tilskudd til kommunerelaterte prosjekter i førstelinjetjenesten og til ettervernstiltak i kommunene kuttes?

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Jeg har for så vidt svart på dette spørsmålet tidligere i dag. Det er altså slik at jeg har økt de frie midler til kommunene, slik at de kan ha mulighet til å gjøre enkelte valg.

Når det gjelder de legemiddelassisterte behandlingstiltakene her i landet, er det så vidt jeg kjenner til, ikke kuttet i dem.

Presidenten: Jorunn Ringstad – til oppfølgingsspørsmål.

Jorunn Ringstad (Sp): I svaret på Magnhild Melteveit Kleppas sitt hovedspørsmål sa kommunal- og regionalministeren at ho var stolt over kommuneopplegget for neste år – stolt fordi det var nokre kroner meir enn det hadde vore.

Ser ikkje kommunal- og regionalministeren at summen som kommunane får til rådvelde, må stå i forhold til dei oppgåvene som skal løysast? Er kommunal- og regionalministeren stolt over det som no skjer rundt om i kommunane, at grendeskular blir nedlagde, at fritidstilbod til ungdom blir borte, og at ein heil del andre velferdstiltak blir borte på grunn av dei tronge økonomiske rammene som kommunane har? Er kommunal- og regionalministeren stolt over det som skjer?

Statsråd Sylvia Brustad: Det jeg har sagt, er at det ligger et betydelig løft inne for kommunesektoren for neste år, og beløpene er representanten godt kjent med.

Jeg har heller aldri underslått at jeg vet at mange kommuner er i en vanskelig situasjon. Derfor var det viktig å få på plass ikke bare noen kroner, vi økte faktisk med ganske mye mer i forhold til det vi sa i vår da vi behandlet kommuneopplegget for neste år. 5 milliarder kr pluss et mye penger. En kompensasjon på 3,4 milliarder kr i pluss til lærere og ferie er også svært mye penger. Til det siste vil jeg si: Det er første gang på ti år at en regjering har gått inn med en kompensasjon i forhold til et oppgjør når det gjelder forhandlinger. Sist gang var i 1990. Da gikk daværende regjering inn med 80 mill. kr. Denne regjeringa har for inneværende år gått inn med 1,4 milliarder kr til lærere og ferie, og vi foreslår for neste år 3,4 milliarder kr utover de 5 milliarder kr. Det er jeg faktisk stolt av.

Som jeg også sa i stad: Jeg vet at det nå foregår forhandlinger. Jeg har derfor ikke lyst til å kommentere ytterligere utover det.

Presidenten: Presidenten er noe i tvil om vi nå begir oss ut i en budsjettbehandling, men tar allikevel sjansen på å slippe til hr. Kvasshem til oppfølgingsspørsmål.

Gunnar Kvasheim (V): Kommunal- og regionalministeren er stolt over at det er full kompensasjon når det gjelder læreroppkjøret. Jeg antar at alle stortingsrepresentanter nå får haugevis av brev fra kommuner som mener at det ikke er full kompensasjon. Blant dem som skriver til oss og ber om hjelp, er kommuner med arbeiderpartistyre.

Vil statsråden medvirke til at det blir en gjennomgang av dette med sikte på å få avklart hvor store avvik det er mellom løftet om full kompensasjon og det som faktisk er lagt inn i budsjettet, og som nå fører til at en i mange kommuner må redusere skoletilbud og barnehagetilbud?

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg har aldri sagt at det er full kompensasjon for hele læreroppkjøret. Det jeg har sagt, er at det er full kompensasjon i forhold til arbeidstidsavtalen, krone for krone.

Jeg minner igjen om at det er første gangen på ti år at en regjering har gått inn med noe som helst. Vi har altså foreslått 3,4 milliarder kr for neste år.

Presidenten: Johan J. Jakobsen – til oppfølgingsspørsmål.

Johan J. Jakobsen (Sp): Jeg er litt overrasket over at statsråden ikke tar den sterke kritikken fra Kommune-Norge innover seg. Jeg går ut fra at statsråden mottar de samme reaksjoner som vi i Senterpartiet gjør.

Regjeringen har sagt at den legger vekt på fordelingspolitikken. Etter min oppfatning gjelder dette definitivt ikke kommunesektoren. Da tenker jeg på det faktum at Arbeiderpartiet sammen med Høyre har vedtatt at den såkalte Rattsø-kompensasjonen skal avvikles. Jeg vil understreke at det vedtak som er gjort ikke gjelder neste års budsjett.

Når statsråden nå har fått dokumentert hvilke dramatiske konsekvenser dette får – jeg kan nevne at for Røyrvik kommune i Nord-Trøndelag vil det ikke være tilstrekkelig å legge ned den kommunale administrasjonen for å kompensere for dette bortfallet når ordningen er gjennomført – når en altså har fått disse dramatiske tall på bordet og en ser den skjeve fordelingen, ikke minst i distriktkommunene, kan Arbeiderpartiet tenke seg å revurdere den beslutning som er tatt, nemlig at den såkalte Rattsø-kompensasjonen skal avvikles?

Statsråd Sylvia Brustad: Selvfølgelig snakker jeg med ordførere, ordførere fra alle partier, og selvfølgelig snakker jeg med Kommunenes Sentralforbund. Jeg vet at det er ulike meldinger om hvordan situasjonen er i Kommune-Norge, og jeg vet også veldig godt at den er

veldig forskjellig. Jeg har aldri prøvd å gi inntrykk av at det i de fleste kommuner er en kjempegod situasjon. Jeg mener allikevel at det som er foreslått for neste år, er et betydelig løft, og absolutt et skritt i riktig retning. Så tror jeg at vi alle må erkjenne at vi ikke greier å løse alle de utfordringene som kommunesektoren står overfor, i løpet av ett eneste år.

Når det gjelder det som er foreslått fra 2002, er det for meg viktig å si at den viktigste forklaringa på ulikheter i tjenestetilbud kommunene imellom, er at de skyldes inntektssystemet. Da er spørsmålet: Ønsker vi å gjøre noe med det, eller ønsker vi ikke å gjøre noe med det? Det står selvfølgelig ikke i motstrid til at vi også i årene framover selvfølgelig er nødt til å gi enda mer penger til kommunesektoren for å oppnå de mål som også Stortinget har sluttet seg til. Jeg mener at hvis vi ønsker å få til en mer rettferdig fordeling mellom kommunene, er det viktig at vi gjør noe med inntektssystemet. Det skal altså gjelde fra 2002.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Ågot Valle (SV): Jeg har et spørsmål til barne- og familieministeren.

Nok en gang er det slått alarm rundt rettsvernet til mindreårige enslige asylsøkere. De kommer hit til landet med mange sorter traumer. Mange av dem har hatt krigsopplevelser. Bare det å komme til et land uten å ha trygge voksenpersoner å forholde seg til, er et traume i seg sjøl.

SV har gang på gang etterlyst skikkelig hjelp til disse ungene og ungdommene. Vi har etterlyst at barnevernet må komme inn på en langt bedre måte enn de gjør i dag, og at barnevernet faktisk må varsles hver gang en mindreårig asylsøker kommer til et mottak. Vi vet at mottakene overhodet ikke har den kompetansen som trengs for å hjelpe disse barna. Jeg vet at Redd Barna har tatt til orde for at asylmottak for disse ungene skal gjøres om til barnevernsinstitusjoner.

Mitt spørsmål er: Hva vil barne- og familieministeren nå gjøre for å sikre at disse ungene får skikkelig og god hjelp?

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Først vil jeg si at det problemet som representanten Ågot Valle tar opp, tar denne regjeringen meget alvorlig. Vi er opptatt av at vi skal ha en meget målrettet styrket innsats mot denne gruppen, og jeg vil vise til det arbeidet som kommunalministeren gjør. Hun har ansvaret for denne gruppen, og i løpet av meget kort tid vil det bli lagt fram en egen stortingsmelding om dette.

Når det gjelder det konkrete spørsmålet og forslaget fra Røde Kors om å gjøre om mottakene til barnevernsinstitusjoner, mener jeg personlig at det ikke er noen god løsning. Jeg mener at vi først er nødt til å legge til rette for å få disse barna integrert i kommunene. Det vil være det riktige og det beste for disse barna.

Ågot Valle (SV): Jeg takker for svaret og venter på den oppfølgingen.

Jeg har et oppfølgingsspørsmål til kommunal- og regionalministeren.

Flere av disse barna som ikke har fått hjelp, er rett og slett forsvunnet fra asylmottaket. Jeg har bl.a. lest at to russiske gutter har forsvunnet fra et asylmottak i Moelv. En behøver ikke ha så mye fantasi for å skjønne at disse er et lett bytte for folk som vil rekruttere dem til en eller annen form for kriminalitet. Jeg leser også med stor bekymring at dersom unge som uteblir fra asylmottak, uteblir i mer enn to-tre dager, slettes de i systemet. Og da spør jeg statsråden: Går sånt an? Går det an å ta så lett-vint på situasjonen for disse barna? Bør det ikke være et system som fanger dem opp (presidenten klubber), som leter dem opp (presidenten klubber igjen) når de forsvinner fra asylmottakene?

Presidenten: Presidenten vil minne representanten om taletidsbegrensningen.

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg er også bekymret for situasjonen til enslige mindreårige i mottak, og vi kommer til å komme tilbake med en rekke forslag for å gjøre situasjonen bedre når vi kommer til Stortinget med meldinga i løpet av desember.

Når det gjelder spørsmålet om de som forsvinner fra mottak, er det veldig vanskelig, for det er ikke slik at vi kan stenge døra og låse folk inne på mottakene, folk har bevegelsesfrihet. Det er veldig vanskelig å kontrollere alle som etter hvert forsvinner – av ulike grunner og med ulike motiver, det hører også med til historien. Men jeg ønsker å ta et initiativ til, spesielt når det gjelder barna, å gå gjennom hva som skjer med dem og rutinene i forhold til det, så til det kan jeg svare et ja.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Erna Solberg.

Erna Solberg (H): Spørsmålet om enslige asylsøkere har vært tatt opp flere ganger i den ordinære spørretimen, bl.a. knyttet til at verge- og støttefunksjonene ikke fungerer i det hele tatt.

I den forbindelse har Høyre også skrevet brev til statsråden og bedt om at man ikke venter til den varslede stortingsmeldingen med å finne frem til tiltak, for vi er nå midt oppe i en budsjettprosess hvor rammene for neste år legges – og hva bør dette eventuelt legges inn under? Vi har bedt statsråden om å lette på sløret i forhold til hvilke tiltak man har tenkt å fremme i desember, slik at noe av dette eventuelt kan innarbeides av Stortinget innenfor budsjettet, så man ikke er nødt til å vente minst et halvt år før tiltak som eventuelt krever økonomiske uttelling, kommer. Mitt spørsmål til statsråden er om hun er villig til å gi Stortinget et arbeidsgrunnlag nå de nærmeste ukene for å gjøre noe med enslige asylsøkere ved å komme frem med noen av de tiltakene som det er varslet at man vil lansere i Stortinget i desember. Hvis man skal ha de enslige asylsøkernes interesser på topp, bør dette komme nå.

Statsråd Sylvia Brustad: Som representanten Solberg sjølv sa, har hun skrevet brev, og det brevet skal representanten Solberg få svar på på en skikkelig måte.

Det jeg tror er det aller viktigste nå når det gjelder enslige mindreårige, er å få de snaut 500 barn og ungdommer som nå sitter i mottak, ut fra mottakene og bosatt i kommunene hurtigst mulig. Regjeringa har, som representanten er godt kjent med, foreslått å øke integreringstilskuddet fra 300 000 kr til 365 000 kr pr. person for neste år. Jeg håper at det blir flertall for det, og jeg tror det er et veldig viktig bidrag. Det Regjeringa også har signalisert, er at vi ønsker å foreslå en ny bosettingsmodell som går ut på at kommunene i hvert enkelt fylke seg imellom må bli enige om fordelingen av det antallet flyktninger som hvert år må bosettes i kommunene. I sum tror jeg dette kan føre til at vi får dem bosatt fortere enn det som nå er tilfellet, og jeg vil appellere til alle kommuner rundt om i landet: Hvis de bare hadde tatt imot ett barn hver, en ungdom hver, før jul, hadde vi greid å få bosatt de snaut 500 som nå sitter i mottak. Det ville ha vært den beste julegaven jeg kan se for meg.

Presidenten: May-Helen Molvær Grimstad – til oppfølgingsspørsmål

May-Helen Molvær Grimstad (KrF): Eg har eit tilleggsspørsmål til barne- og familieministeren. Dette blir også eit tema i den ordinære spørjetimen, eg har eit spørsmål der også.

Ein snakkar her om desse borna som er på asylmottak, og at Redd Barna har meldt det inn som bekymringssak. Barnevernslova gjeld alle born i Noreg, og dette er born utan foreldre, dei kjem kanskje i lag med sysken heilt nede i fireårsalderen. Dei bor på asylmottak, der dei i dag ikkje blir fanga opp. Vil barne- og familieministeren, som har ansvar for barnevernet, kome med nokon konkrete tiltak for å sikre seg at barnevernet går inn og ser kva hjelp desse borna treng? Vi kan ikkje vente på ei stortingsmelding som kjem i desember, som etter lang tid skal tre i kreft. Dette er ei problemstilling som har vore oppe med jamne mellomrom. Vil barne- og familieministeren gjere noko umiddelbart for å gripe fatt i dette?

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Det er ingen tvil om at barns situasjon, uavhengig av deres bakgrunn eller på hvilken måte de kommer hit til landet, er et anliggende for Regjeringen og for meg som statsråd. Nå er det slik at situasjonen for disse barna tilligger kommunalministeren, og jeg kan forsikre representanten om at kommunalministeren og barne- og familieministeren har et utmerket samarbeid, og vi har jobbet meget tett i forhold til den meldingen som nå snart bli lagt fram.

Jeg ber om forståelse for det svaret som kommunalministeren gav, og at vi er opptatt av at Stortinget skal få presentert et helhetlig og godt opplegg på en egnet måte. Jeg vil også støtte opp om den oppfordringen som kommunalministeren nå nettopp kom med, at hvis alle kommunene tar imot ett av disse barna, har vi faktisk fått gjort mye med og kanskje løst situasjonen. Jeg tror ikke

at løsningen for mange av disse barna er en barnevernsinstitusjon. Det disse barna har behov for, er trygge og gode omsorgstilbud og ikke at vi fra statens side nødvendigvis skal oppbevare dem på en institusjon.

Presidenten: Det blir et oppfølgingsspørsmål til – Olav Gunnar Ballo.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg har et tilleggsspørsmål til kommunalministeren angående Regjeringens flyktning- og asylpolitikk.

I et innslag i NRK Nordnytt for få dager siden kunne man høre om en familie i Pasvik i Finnmark. Mannen var nylig blitt enkemann og hadde et ønske om å få besøk av barnas besteforeldre fra Sri Lanka. Så får han svar fra Utlendingsdirektoratet om at det ikke er mulig dersom besteforeldrene kommer sammen. Den ene må reise først, og reise tilbake før den andre vil kunne reise. Det er altså ikke lenger mulig i Norge i dag å få besøk av sine besteforeldre for en del som på helt lovlig grunnlag oppholder seg i Norge og har fått permanent oppholdstillatelse, fordi man tror at hvis de kommer til Norge, så vil de kanskje ikke reise tilbake.

Jeg vil spørre kommunalministeren om hun er enig i den typen politikk overfor personer fra andre land som på helt legalt vis bare skal på besøk til Norge for så å dra tilbake, eller om kommunalministeren tvert imot vil ta fatt i dette og få gjort noe med det.

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg kan ikke kommentere den enkeltsaken. Det er klart at det ikke er slik at det er umulig å få besøk av sine slektninger fra andre land, men det må gjøres en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle, i hver enkelt sak. Jeg ber om forståelse for at jeg ikke kan kommentere akkurat den spesielle saken her og nå.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Odd Einar Dørum (V): Jeg tillater meg å stille et spørsmål til kommunal- og regionalministeren.

Vi har nettopp hatt en runde om mennesker vi ikke ønsker å ha i Norge, selv om vi skal følge rettsregler når vi rydder opp i det. Mitt spørsmål handler om mennesker vi bør ønske å ha. Det er jo slik i norsk økonomi i dag at vi har mange velferdsoppgaver vi ikke får løst. Vi vet at det er mange verdiskapingsoppgaver vi ikke får løst. I et tidligere spørretimespørsmål hvor statsråden og jeg hadde en runde som gikk på studenter under utdanning, hadde jeg inntrykk av at Regjeringen var innstilt på å se på en oppmykning av reglene.

La oss ha som utgangspunkt at vi setter norgesrekord i å få flest mulig uføre i arbeid, at arbeidsgiverne setter norgesrekord i å ansette dem som ikke er topeffektive. Min påstand er at likevel vil vi mangle arbeidstakere.

Mitt spørsmål er: Vil Regjeringen komme Venstre og de andre sentrumspartiene i møte og søke et samarbeid om en ordnet form for arbeidsinnvandring, hvor vi tar inn arbeidskraft som vi vet at vi trenger innenfor omsorgsyrene, innenfor viktige verdiskapingsyrker som IT-bran-

sjen og på andre områder, og behandle dette på en slik måte at vi kan få dette tilskuddet her i landet?

Statsråd Sylvia Brustad: Svaret er ja. Regjeringa er innstilt på å gå nøye gjennom regelverket for arbeidsinnvandring.

Jeg tror representanten Dørum har rett i at sjøl om vi får de som i dag er arbeidsledige, i jobb, om vi får minsket antall uføretrygdede, om vi får de som jobber deltid, til å jobbe heltid – alle de tingene som jeg tror de fleste er enige om er viktig – så vil det nok innenfor enkelte yrker fortsatt være behov for å få inn mer arbeidskraft fra andre land. Derfor har Regjeringa satt ned en arbeidsgruppe som nå går igjennom dette, for å se om det bør gjøres endringer i regelverket, når det gjelder praktiseringa av det, eller rutiner. Vi jobber med den saken så fort som det overhodet er mulig, og vi er innstilt på å komme tilbake til Stortinget i forbindelse med det i løpet av noen få måneder.

Odd Einar Dørum (V): Jeg konstaterer at i disse spørsmålene har Regjeringen valgt en linje som ligger nærmere Venstre og de andre sentrumspartiene enn Fremskrittspartiet. Det synes jeg er gledelig.

Jeg håper Regjeringen kommer tilbake med et opplegg som er konjunkturuavhengig, som er sosialt skikkelig, og som gjør at vi kan få mennesker inn i landet. Jeg vil gjerne understreke at jeg tror dette også vil gi Norge en berikelse. I en verden hvor vi har en global økonomi, hvor vi ønsker at folk her i landet, våre egne borgere, skal kunne dra ut, tror jeg den holdning statsråden nå gir uttrykk for, også gir en slik flerkulturell berikelse. Så jeg er tilfreds med svaret.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Steinar Bastesen (TF): Jeg har et spørsmål til sosialministeren.

Vi har en eksplosjon i antall uføretrygdede, inklusive de som kjøper seg uførepensjon og flytter til utlandet. Vi har en stor økning i antall førtidspensjonister. Det blir en mindre og mindre yrkesaktiv del av befolkningen som skal betale for kalaset. Når uførepensjonister eller trygdede ønsker å arbeide, blir de fratatt all inntekt over 1 G – det blir reduksjon i pensjonen deres. Hvis de har kapitalinntekter, får de beholde alt. Dette gjelder for alle inntil de fyller 70 år. Etter fylte 70 år kan de tjene så mye de vil. Det gjelder alle grupper.

Kan sosialministeren tenke seg å gjøre noe for å få en del av de folkene som har fått uføretrygd, og som kanskje er i stand til å jobbe, ut i arbeid igjen ved å oppheve ordningen med at de får reduksjon i den inntekten de tjener over 1 G før fylte 67 år? Det er engang slik at en rekke mennesker som kanskje hadde behov for trygd, kan bli bedre etter hvert. Kan sosialministeren tenke seg å se på dette?

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Jeg er enig med representanten Bastesen i at disse spørsmålene er alvorlige og

gir grunn til at en går nøye inn på dem. Det er for så vidt i ferd med å skje. Som representanten sikkert er orientert om, har Sandman-utvalget gått nøye igjennom hele uføretrygdproblematikken og lagd en rekke forslag som nå er ute på høring. Jeg er helt enig i at det nok er en del mennesker som trenger uføretrygd når den blir innvilget, men der sykdomsbildet og livet endrer seg slik at det blir lettere å komme seg i arbeid, og de vil vi imøtekomme.

Når det gjelder avkorting i forhold til pensjoner, er det Regjeringens oppfatning at det skal lønne seg å arbeide. Det må vi se opp mot det forslaget representanten Bastesen nå stiller. Men det hele blir altså tatt opp og drøftet i Sandman-utvalgets innstilling, som jeg vil komme tilbake til Stortinget med.

Steinar Bastesen (TF): Det som skjer i dag, er jo at folk mister all motivasjon til å arbeide når de mister arbeidsinntekten utover 1 G. Det er ingen som vil arbeide for å betale inn i statskassen utover det de må.

Det jeg frykter for når Samordningsutvalget er ferdig med sin innstilling, er at også de over 70 år blir likestilt med dem som er under 70 år, for det er den typiske formen for politikk som vanligvis gir seg utslag når slike utvalg er ferdig. Kan statsråden forsikre meg om at dette ikke blir resultatet, altså at de som har rett til å tjene så mye de vil når de er over 70 år, ikke blir likestilt med dem som er under 70 år?

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Jeg skal ikke forskuttre hva jeg kommer tilbake til Stortinget med, men jeg kan forsikre om at det skal bli gode ordninger som jeg tror også representanten Bastesen kan være vel tilfreds med.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Randi Karlstrøm (KrF): Jeg har et spørsmål til barne- og familieministeren.

Bondevik-regjeringa fulgte oppfordringa fra bl.a. fire stortingspolitikere i Finnmark om å ta mer tak i samfunnsspørsmål knyttet til prostituerte fra Nordvest-Russland og de samfunnsproblemane det har skapt i Bygde-Finnmark. Flere departement var sammen om å ønske seg mer kvalitativ kunnskap om dette, bl.a. har daværende justisminister Odd Einar Dørum poengtert at dette var veldig viktig. Det ble satt av penger og to gode søknader produsert med deltakelse fra forskningsmiljøet i Finnmark ble sendt inn. Da den ene søkeren trakk seg, avsluttet Stoltenberg-regjeringa hele prosessen og forklarte at dette nå skulle dekkes av Forskningsrådet, og at de ikke fant det hensiktsmessig å fortsette en god prosess.

Søknaden som var kommet inn, ble nå omtalt som dårlig, og ministeren kom i skade for kollektivt å sverte forskningsmiljøet i Finnmark på bakgrunn av at et Oslo-institutt hadde trukket seg som medansvarlig. Man henviste dermed (presidenten klubber) søkerne til Forskningsrådet. Problemet var at Forskningsrådet først siste arbeidsdag (presidenten klubber igjen) før søknadsfristen gikk ut, var klar over at denne typen søknader skulle vur-

deres. Er det på denne måten Barne- og familiedepartementet vil prioritere forskningen på dette emnet?

Presidenten: Presidenten vil påpeke at det må være mulig å stille spørsmål innenfor den gitte tidsramme.

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Først vil jeg ta veldig klart avstand fra den framstillingen som representanten har gitt av denne saken. Regjeringen er opp-tatt av at vi skal få gjort noe med prostitusjonsproblematikken i Finnmark. Grunnen til at departementet og jeg ikke syntes det var riktig å gi tilslutning nettopp til det konkrete prosjektet, var en klar anbefaling fra Universitetet i Oslo om at fagligheten i prosjektet ikke var god nok. Da syntes jeg det var ansvarlig og fornuftig heller å gå en ny runde, få andre aktører inn, framfor å bruke skattebetalernes penger på en måte som kanskje gjorde at vi ikke oppnådde det vi var ute etter.

Randi Karlstrøm (KrF): Selv om Institutt for kriminologi trakk seg, var det fortsatt part i de søknadene som ville kjøre prosessen videre. Jeg vil da spørre: Har ministeren oversikt over om det foreligger noen søknader til Forskningsrådet når det gjelder dette emnet? Og hvis det foreligger noen søknader, er det noen søknader fra Nord-Norge?

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Det signalet som har gått meget klart ut fra Barne- og familiedepartementet, er at vi ønsker gode søknader. Så skal jeg love at vi også skal finne midler til den type tiltak som representanten etterspør.

Presidenten: Vi går til siste hovedspørsmål.

Trond Helleland (H): Mitt spørsmål går også til barne- og familieministeren.

I vår ble Arbeiderpartiet, Høyre og sentrum enige om en opptrapping av statstilskuddet til barnehager for å gi bl.a. private barnehager et tryggere økonomisk fundament og om mulig redusere foreldrebetalingen. På Arbeiderpartiets landsmøte gikk statsråden høyt på banen og lovet også gratis korttidstilbud i barnehagene for barn mellom tre og fem år. Fagre løfter har vi hørt før fra Arbeiderpartiet. Derfor er skuffelsen stor over årets budsjettforslag. Statstilskuddet øker, men konjunkturavgift, lønnsøkning og foreslått tjenestemoms gjør at barnehagene, og spesielt de private, kommer dårligere ut neste år enn de gjør i år. Vi i Høyre har foreslått 275 mill. kr i statstilskudd utover Regjeringens forslag, en økning på 5 pst. Hvordan skal Arbeiderpartiet få til lavere foreldrebetaling, som statsministeren, partilederen og barne- og familieministeren alle lover, når de ikke engang klarer å få det til i det budsjettforslaget som de nå har lagt fram for Stortinget?

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Først vil jeg vise til den meget gode historien Arbeiderpartiet har når det gjelder barne- og familiepolitikken. Jeg tror nok også vi må ta med oss i virkelighetsbildet at det skjedde noe for et par år siden her i landet når det gjaldt barneha-

gesektoren, og det var at vi fikk innført en kontantstøtte som satte en effektiv stopper for barnehageutbyggingen i en del kommuner.

Nå er det slik at også Høyre har vært med på å behandle den stortingsmeldingen som Regjeringen jobber ut fra når det gjelder barnehagepolitikken her i landet framover. Men jeg har lyst til å si – og dette vet representanten Trond Helleland utmerket – at i det svaret som har gått til Høyres stortingsgruppe fra Finansdepartementet 2. oktober, hvis jeg ikke husker helt feil, sier finansministeren tydelig, og det er gjentatte ganger uttalt også, at vi legger inn en full kompensasjon for konjunkturavgiften på barnehager. Summen er 44 mill. kr. Så det må være helt klart.

Når det gjelder Høyres offensive holdning til barnehager, har den faktisk kommet nå i det alternative budsjettet som Høyre har lagt fram. Vi har vært enig i de opptrappinger som vi la til grunn gjennom behandlingen av stortingsmeldingen, og jeg vil si at en av utfordringene i barnehagepolitikken framover vil jo være at vi klarer å få med oss kommunene til å stå for denne utbyggingen. Det er slik at det er ikke staten selv som skal bygge barnehager, det må være et samspill mellom private aktører og mellom kommunene.

Jeg har sagt meget klart, og vil også utfordre Høyre på det, at jeg mener at vi er nødt til å ha en kommunal utbyggingsplikt på plass, og vi er nødt til å få en lovfesting på linje med skolefritidsordningen. Holder ikke det, er i hvert fall jeg veldig klar for å vurdere andre og sterkere virkemidler og lurer på om Høyre er det samme.

Trond Helleland (H): Høyre er villig til å vurdere sterkere virkemidler, men det er et virkemiddel som virker spesielt godt – og det vet statsråden også – og det er økt statsstøtte. Det er der en får målrettet midlene til barnehagene direkte. Det er økning i statsstøtten for neste år på budsjettet, men den blir spist opp av tjenestemoms og av konjunkturavgift. Jeg skal ikke ta noen lang debatt om det, men det er klart at konjunkturavgiften også slår ut negativt. Det har Private Barnehagers Landsforbund klart vist.

Statsrådets rådgiver har i Dagens Næringsliv fortvilet forsøkt å si at det kanskje blir lavere foreldrebetaling neste år med dette opplegget. Min påstand er at foreldrebetalingen vil øke neste år som en følge av det dårlige barnehagebudsjettet Arbeiderpartiet har lagt fram. Kan statsråden love norske foreldre at barnehagebetalingen vil gå ned neste år som en følge av hennes budsjett?

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Først vil jeg ta meget sterk avstand fra den påstanden som representanten Trond Helleland her prøver å komme med. For det første er det slik at vi legger inn en full kompensasjon i forhold til konjunkturavgiften på 44 mill. kr. For det andre har denne regjeringen, som den første regjeringen på mange år, lagt inn full priskompensasjon. Satsen for barn under seks år vil gi en økning på 6,3 pst., mens økningen for gruppen over tre år blir på 4,3 pst. Jeg regner med at

(Statsråd Bekkemellem Orheim)

også Høyre skjønner at dette faktisk er en styrking og en økning som vi har fått til for første gang på svært mange år. Så er det selvfølgelig en utfordring å klare å få ned foreldrebetalingen, for vi er helt avhengig av at kommunene ikke lar denne økningen i statstilskuddet gå inn i det store sluket som vi faktisk har eksempler på ute i Kommune-Norge.

Da er mitt svar: Ja, vi skal følge opp det Stortinget har sagt gjennom en kommunal utbyggingsplikt og gjennom en generell lovfesting som Stortinget har vedtatt. Hvis ikke det går, skal Regjeringen komme tilbake igjen med sterkere virkemidler.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: På grunn av det høye antall spørsmål som skal besvares, finner presidenten å måtte meddele at han, med hjemmel i forretningsordenens § 53 nr. 3, siste ledd, har bestemt at det kun blir gitt anledning til ett tilleggsspørsmål etter at hovedspørsmålet er besvart. Dette anses nødvendig for at dagens kart kan ferdigbehandles innenfor den reglementsmessige tid for formiddagens møte.

Det blir en rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Olav Gunnar Ballo til statsministeren, vil bli besvart av justisministeren. Etter anmodning fra justisministeren blir dette spørsmål flyttet og besvart før spørsmål 35, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmålene 5, 6, 7 og 8, fra henholdsvis representantene Tor Nymo, Bjørn Hernæs, Per Roar Bredvold og Trond Helleland til forsvarsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 15, fra representanten Gunnar Kvasheim til kulturministeren, vil bli besvart av finansministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil imidlertid bli besvart av kulturministeren på vegne av finansministeren. Etter anmodning fra kulturministeren blir dette spørsmål flyttet og besvart etter spørsmål 48, dvs. til slutt i spørretimen.

Spørsmålene 16, 17 og 18, fra henholdsvis representantene Per Roar Bredvold, Ågot Valle og Børge Brende til kulturministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart etter spørsmål 48, dvs. til slutt i spørretimen.

Spørsmålene 26, 29 og 30, fra henholdsvis representantene May Britt Vihovde, Jan Simonsen og Per Ove Width til fiskeriministerens, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmålene 27, 28 og 31, fra henholdsvis representantene Steinar Bastesen og Øystein Hedstrøm til fiskeriministerens, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av fiskeriministerens, som er bortreist.

Spørsmål 44, fra representanten Odd Einar Dørum til kirke-, utdannings- og forskningsministerens, vil bli tatt opp av representanten Gunnar Kvasheim.*

S p ø r s m å l 1

Ingvald Godal (H): Eg vil gjerne få stille følgjande spørsmål til statsministeren:

«Korleis ser statsministeren på å ha folk i eiga regjering som har støtta fleire av nyare tids blodigaste masse-mordarar, og som framleis ikkje vil ta avstand frå det, slik det gjekk fram av programmet «Rikets tilstand» 8. november 2000?»

Statsminister Jens Stoltenberg: Regjeringen og Arbeiderpartiet tar avstand fra alle totalitære regimer og det menneskesyn de representerer. Vårt arbeid bygger på de verdiene som er nedfelt i Arbeiderpartiets program og Regjeringens tiltredelseserklæring.

Sosialdemokratiet har opp gjennom historien stått i første rekke i den politiske kampen mot diktaturer, mot totalitære regimer over hele verden og mot udemokratiske krefter både internasjonalt og i vårt eget land.

Denne holdningen ligger til grunn for det arbeidet som utføres av partiets tillitsvalgte og representanter i alle posisjoner. Det gjelder selvsagt også for medlemmer av min regjering.

Ingvald Godal (H): Dette var knapt nok svar på det eg spurde om.

Det er klart at folk i ungdommeleg lettsinn kan vera med på mykje rart, men dersom dei ikkje i vaksen alder kan ta avstand frå galne ting dei har vore med på, er det alvorleg. Og eg synest det er spesielt alvorleg at det norske folk har fått sjå at ein medlem av dette lands regjering ikkje har vore i stand til på ein klar måte å ta avstand frå at ho har vore med på å gjeva internasjonal legitimitet til masse-mord og tortur i stor målestokk. Det synest å vera eitt skikkeleg svar på dette, og det er at vedkomande statsråd står fram for det norske folk og seier seg lei for det ho har vore med på, og bed om unnskyldning til attlevande offer for dei tyrannar det her dreiar seg om, ikkje minst dei av desse offera som bur i det landet der vedkomande er medlem av landets regjering.

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg svarte på spørsmålet ved å understreke at absolutt alle medlemmer av min regjering helt selvsagt står på et demokratisk verdigrunnlag og tar avstand fra alle totalitære regimer, diktaturer og overgrep og brudd på menneskerettigheter. Det er selvsagt, det er åpenbart, og det er også nedfelt i det programmet Regjeringen bygger på, og i Regjeringens tiltredelseserklæring. Og det er altså en kompromissløs

* Dessuten ble spørsmål 13 behandlet før spørsmål 11.

holdning mot denne politikken som vi har sett at totalitære regimer står for også i nyere tid.

Det at man har hatt andre standpunkter tidligere i livet og har et annet standpunkt i dag, at man har forandret mening, er en del av en politisk prosess som skjer med mange mennesker. Og det at man har ment noe tidligere som var feil, hindrer ikke at man kan gjøre en god gjerning i en regjering i dag.

Presidenten: Spørsmål 2 vil bli behandlet senere.

S p ø r s m å l 3

Ingvald Godal (H): Eg vil gjerne stille følgende spørsmål til utenriksministeren:

«Russaranes massive overgrep mot tsjetsjenerane har gått føre seg i over eitt år. Organisasjonen «Human Rights Watch» har no henvendt seg til alle FN-landslemsland og bede dei om på det sterkaste å fordømme Russlands manglande oppfølging av FN-landets resolusjon av 25. april 2000 om konflikten.

Korleis vil Regjeringa følge opp dette?»

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Regjeringen deler den bekymring som er kommet til uttrykk fra en rekke hold over situasjonen i Tsjetsjenia.

Vi har tatt opp situasjonen i Tsjetsjenia i en rekke ulike internasjonale fora, herunder Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa – OSSE, Europarådet og FN-landets menneskerettighetskommisjon. I FN-landets menneskerettighetskommisjon var Norge medforslagsstiller til den resolusjon som representanten Godal viser til. I resolusjonen ber kommisjonen de relevante spesialrapportører besøke Tsjetsjenia uten opphold og avgi rapporter om sine funn til kommisjonen og generalforsamlingen så snart som mulig. Neste sesjon i Menneskerettighetskommisjonen er i mars – april 2001. Fra norsk side vil vi ta stilling til rapportene når de foreligger.

Det norske formannskapet i OSSE i 1999 gav oss anledning til å spille en meget aktiv rolle i de internasjonale bestrebelsene på å fremme en politisk løsning, bedre menneskerettighetssituasjonen og lindre menneskelig lidelse i dette området. I kraft av vår plass i OSSEs formannskapstroika også i inneværende år har vi kunnet delta aktivt i organisasjonens arbeid, også når det gjelder Tsjetsjenia.

Vårt engasjement for å hindre menneskerettighetsovergrep i Tsjetsjenia er ikke begrenset til multilaterale fora. Situasjonen i Tsjetsjenia er blitt tatt opp med russerne ved en rekke anledninger, senest i forbindelse med statsminister Kasianovs besøk i Norge i slutten av september. Vi vil fortsette med å ta opp menneskerettighetssituasjonen i Tsjetsjenia så lenge det er grunn til det.

P e r O v e W i d t h hadde her overtatt presidentplassen.

Ingvald Godal (H): Eg tar svaret frå utanriksministeren til etterretning og ser fram til å følge med i Regjeringas vidare arbeid med denne saka.

Eg synest det er eit spesielt aspekt som det er grunn til å understreka, og det er at når me no prøver å få etablert ein internasjonal rettsorden, er det forferdeleg viktig at loven skal gjelde både for dei store og for dei små. Me ser i dag at det blir sendt ut velfortente arrestordrar på slaktarane på Balkan, og at dei blir stilte for retten i Europa, mens når det gjeld sjefsslaktaren i Tsjetsjenia, rullar ein ut ein raud løpar når ein skal treffe han. Det blir skapt eit inntrykk av ein dobbelmoral i det internasjonale samfunnet som eg trur er svært uheldig for den internasjonale rettsordenen. Dette har ikkje minst Human Rights Watch peika på ei rekkje gonger. Eg vil be utanriksministeren om at ein etterstrevar at det skal vere lik lov for Loke og for Tor også i det internasjonale samfunnet.

S p ø r s m å l 4

Ågot Valle (SV): Jeg har følgende spørsmål til utenriksministeren:

«Videreføring av den nordiske passfrihet var en viktig begrunnelse for at stortingsflertallet gikk inn for Schengen-medlemskap. Sosialistisk Venstreparti sa allerede da at frihet til å krysse grenser vil bli erstattet av kontroll innfor grensene. Nå viser det seg at Schengen-reglene krever personkontroll av besøkende til ferieområder. Det betyr at pass blir nødvendig for reiser i Norden, og det reiser spørsmålet om det norske folk er ført bak lyset.

Hva vil utenriksministeren gjøre for at passfriheten skal bevares?»

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Det er riktig som representanten Ågot Valle sier, at det å sikre videreføringen av den nordiske passunionen, herunder den nordiske passfriheten, var en viktig målsetting ved de nordiske lands inntreden i Schengen-samarbeidet, men det er ikke riktig at det norske folk har blitt ført bak lyset, og jeg skal redegjøre for det.

I Norges og Islands samarbeidsavtale med EU om Schengen understrekes det at avtalen ikke skal berøre samarbeidet innenfor rammen av den nordiske passunion. Det har heller aldri vært reist spørsmål fra Schengen- eller EU-hold om å gjøre endringer i passfriheten i Norden. Den nordiske passfriheten vil således ikke bli berørt av Norges inntreden i Schengen-samarbeidet.

Schengen-konvensjonen forplikter Schengen-landene til å sikre at hoteller og andre overnattingssteder sørger for identitetskontroll av overnattingsgjester. Dette skjer ved at gjestene ved innsjekking fyller ut et kort med navn, adresse o.l., og at det fremlegges legitimasjon for å bekrefte at opplysningene er korrekte.

Norge har allerede slike regler i utlendingsloven og den tilhørende forskriften. For å unngå misforståelser i forbindelse med at Norge går inn i Schengen-samarbeidet, er det blitt gjort en tilføyelse i den relevante bestemmelsen i utlendingsforskriften, § 136, der det uttrykkelig slås fast at det ikke vil bli krevd pass fra nordiske borgere.

Siden det heller ikke er vanlig i Norden med identitetskort, vil nordiske borgere kunne legitimere seg ved å fremvise førerkort, bankkort e.l.

Ågot Valle (SV): Jeg takker for svaret. Nå var det ikke akkurat ordningen med å kreve pass ved kryssing av grensene jeg var inne på, men kravet om ikke bare å fylle ut noen skjemaer, men om å vise fram ID-kort som også viser statsborgerskap.

I Sverige vurderer man nå å gjeninnføre kravet til pass for nordiske turister, fordi det kreves når de kommer til hoteller, campingplasser, båthavner osv. Derfor vil jeg spørre utenriksministeren: Er det galt det svenskene gjør? Har de misforstått avtalen når de nå snakker om at de vil kreve pass?

Det er også en bekymring i Danmark. Danskene går også rundt og diskuterer hvorvidt de trenger å kreve pass fra utenlandske turister som kommer dit.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Det er umulig for meg å svare på hva Sverige har tenkt å gjøre. Det som er et faktum, er at vi iallfall ikke har tenkt å gjøre dette, for vi har tenkt å få inn en tilføyelse i den relevante bestemmelsen i utlendingsforskriften, slik jeg redegjorde for, og der vil det uttrykkelig bli slått fast at det ikke vil bli krevd pass for nordiske borgere.

Når det gjelder krav om å vise fram ID-kort, er det ikke sjelden at man også i dag må vise et eller annet når man tar inn på et hotell. Pass er som kjent noe man må vise når man passerer en grense. Det er ikke tilfellet her, og som jeg har sagt, legger ikke Norge opp til at man må vise pass når man skal identifisere seg på et hotell.

S p ø r s m å l 5

Fra representanten Tor Nymo til forsvarsministeren:

«Forsvarssjefens internrevisjon er kommet i søkelyset ved at pressen har referert fra kritiske rapporter den har utarbeidet. Ifølge media skal internrevisjonen nå legges ned. I Forsvaret er det behov for et organ som har en uavhengig stilling, for å evaluere alle nivåer på et fritt grunnlag. Det kan nå synes som om man vil fjerne denne avdelingen, fordi den har kommet med kritikk av effektivitet og måloppnåelse i Forsvaret.

Er den planlagte nedleggelsen i tråd med statsrådets ønsker?»

S p ø r s m å l 6

Fra representanten Bjørn Hernæs til forsvarsministeren:

«I forbindelse med utbygging av Regionfelt Østlandet er det satt av 62 mill. kroner til kulturminneprosjektet. Per i dag er det avdekket 366 kulturminner, hovedsakelig fangst-, jern- og kullgroper, på 15 pst. av det 226 km² store feltet.

Er statsråden enig i at kulturminnene i området med dette i hovedsak er registrert og bevart for fremtiden, slik at midlene kan brukes i spesielle områder og ellers overføres til andre formål?»

S p ø r s m å l 7

Fra representanten Per Roar Bredvold til forsvarsministeren:

«Forsvarets overkommando/Hæren (FO/HST) har besluttet at mobiliseringsutstyr, våpen, ammunisjon og uniformer, ikke lenger skal være utlevert til mobiliseringsdisponert befal i Hæren.

Ser statsråden noen betenkeligheter med denne «avvæpningen» av landets reserveoffiserer, selv om det gis mulighet for enkelte til å unngå dette gjennom avtalen som er inngått mellom NROF og FO/HST?»

S p ø r s m å l 8

Fra representanten Trond Helleland til forsvarsministeren:

«Stortinget har vedtatt å legge infanteribataljonen for NATOs utrykningsstyrke til Heistadmoen, og store summer er investert i opprustning av leiren. Generalinspektøren for Hæren har foreslått at kontingent 0801 til Telemark bataljon skal flyttes fra Heistadmoen til Skjold.

Er den foreslåtte flyttingen til Skjold en forskuttering av behandlingen av Forsvarsstudien 2000 og Det forsvarspolitiske utvalg, eller er det bare et midlertidig unntak som gjelder i 2001?»

Presidenten: Spørsmålene 5, 6, 7 og 8 er utsatt til neste spørretime.

S p ø r s m å l 9

Tor Nymo (Sp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«I Aftenposten 23. oktober 2000 står det at fire av ti kosovoalbanere som søker politisk asyl i Sverige, får bli. I Norge er det færre enn 1 pst. som hittil har fått positivt svar på sine søknader.

Hva er årsaken til at det tilsynelatende er så stort sprik i asylvurderingene i Sverige og Norge?»

Statsråd Sylvia Brustad: Først vil jeg gjøre oppmerksom på at jeg tidligere har besvart dette spørsmålet i et brev til Stortinget av 30. oktober i år, som svar på spørsmål fra representanten Lisbet Rugtvedt.

Som jeg viste til i dette svaret, har Utlendingsdirektoratet til å begynne med prioritert behandlinga av de enkle sakene når de har behandlet søknader om asyl fra personer fra Kosovo som har hatt kollektiv beskyttelse. Enkle saker er saker hvor en f.eks. ikke behøver å innhente flere opplysninger. Når UDI nå begynner å behandle de øvrige sakene, er det grunn til å tro at innvilgelsesprosenten etter hvert vil bli noe høyere.

Når det så gjelder forholdet mellom norske og svenske utlendingsmyndigheters praksis, er situasjonen ellers at en i all hovedsak vurderer søknader om asyl fra kosovoalbanere på samme måte.

Bakgrunnen for at det likevel er forskjell mellom Norge og Sverige, er at mange av de søkerne som har fått oppholdstillatelse i Sverige, – hvorav det i flere tilfeller dreier seg om barnefamilier – har vært der i fire-fem år. Disse personene er ikke gitt asyl, men har fått opphold på humanitært grunnlag på grunn av tilknytning til Sverige

og ikke som følge av at de anses for å ha et behov for beskyttelse. I Norge har vi ikke mange slike gamle søknader om asyl fra kosovoalbanere. Grunnen til det er at kosovoalbanere som kom til Norge før 1. januar 1997, ble innvilget oppholdstillatelse etter beslutning fra den forrige regjeringa. En del søkere, herunder en del barnefamilier som kom hit etter 1. januar 1997, ble også innvilget oppholdstillatelse før kollektiv beskyttelse ble innført i april 1999.

Tor Nymo (Sp): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg oppfattet statsråden slik at man jobbet seg gjennom søknadene på den måten at man tok for seg – hvis jeg ikke tok feil – de enkleste først, og det er også en måte å legge opp denne prosedyren på. Men det som kanskje ville være naturlig, og som jeg også har oppfattet at man gjør i Sverige, er at man vurderer den totale mengde søknader man har, og så tar man ut og prioriterer de søknader det er viktigst å få behandlet fort.

Og da er mitt spørsmål til statsråden: Kunne man her tenke seg å gå bort fra en slik A4-behandling av søknadene og heller praktisere en behandling mer på linje med det man har gjort i Sverige?

Statsråd Sylvia Brustad: Behandlingen av sakene med hensyn til kosovoalbanere går fortløpende og på høygir. De vil bli behandlet meget raskt og er prioritert fra Utlendingsdirektoratets side.

Som jeg sa, er hovedforklaringa på at det kan virke som det er en forskjell mellom Norge og Sverige, rett og slett at vi har startet i litt forskjellig ende av bunken, og at vi som sagt har startet med de enkleste sakene. Men nå vil UDI starte med de søknadene som er litt mer kompliserte, og da er det også grunn til å tro at innvilgelsesprosenten vil bli noe høyere enn det som har vært tilfellet til nå, så jeg føler ikke noe behov for å gå inn og instruere eller justere denne praksisen. Poenget er at alle sakene skal behandles så raskt som overhodet mulig, slik at vi får avklart dem, og så vil resultatet av disse sakene komme på løpende bånd – og det vil de gjøre i de nærmeste månedene.

S p ø r s m å l 1 0

Signe Øye (A): Jeg har et spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«I to år på rad har Hvaler kommune sagt ja til å ta imot fire flyktningfamilier og har lenge vært klare til å ta imot disse. Likevel skjer det ikke noe, fordi UDI sier de ikke er ferdig med sin behandling av disse sakene. Kommunen er heller ikke fremmed for å ta imot flere når først disse fire familiene er på plass.

Mener statsråden det er akseptabelt at UDI bruker så lang tid for å få plassert ut disse familiene når vi vet at det sitter mellom 8 000 og 9 000 i asylmottak som venter på mottakskommune?»

Statsråd Sylvia Brustad: Utlendingsdirektoratet har anmodet Hvaler kommune om bosetting av 30 flyktnin-

ger i 1999, eller over en periode på to år. På bakgrunn av denne anmodningen vedtok Hvaler kommune den 30. juni 1999, etter det jeg er kjent med:

«... å bosette inntil 4 flyktningfamilier med barn fra og med høsten 1999.»

Kommunen forutsatte altså at flyktningene måtte være barnefamilier, og begrunnet det med «problemer med å rekruttere boliger til enslige personer» og at kommunen var en «god oppvekstkommune for barnefamilier». I sitt vedtak la imidlertid Hvaler kommune flere føringer for bosettinga, etter det jeg er kjent med. Ifølge kommunens vurdering var det også «viktig å bosette flyktninger som i utgangspunktet ønsker seg til en liten kommune». Kommunen mener også det er en «fordel at flyktningene i mest mulig grad kan bo i en geografisk nærhet til hverandre, og gjerne i samme skolekrets», og peker videre på at «problemet kan først og fremst være knyttet til rekruttering av egnede boliger».

Dette er føringer som legger begrensninger for hvem som kan bosettes i kommunen, og UDI oppfattet det slik at kommunen hadde problemer med å skaffe boliger til de familiene de ønsket å motta. UDI tok i mai i år kontakt med kommunen og fikk da opplyst at kommunen ikke hadde ledige boliger. Ut fra at kommunen fortsatt ønsket barnefamilier, ble aktuelle nasjonalitetsgrupper diskutert. Utvalget er noe begrenset, fordi hele 86 pst. av de flyktningene som nå venter på kommuneplass, ikke er det vi kaller utsøkt enslige, og mange kommuner foretrekker familier, bl.a. ut fra boligsituasjonen.

UDI bad i et brev av den 8. september i år Hvaler kommune om å opprettholde sitt vedtak om bosetting og har også bedt om et møte med kommunen, bl.a. for å diskutere aktuelle flyktninger for bosetting på Hvaler. UDI er så langt som mulig innstilt på å imøtekomme kommunens ønske om å motta barnefamilier, men ser gjerne at kommunen også kan bosette enslige flyktninger, eventuelt en gruppe enslige mindreårige.

Jeg deler representanten Signe Øyes bekymring for at det sitter for mange i mottak, og at mange sitter der for lenge. I dag er det ca. 3 100 personer som venter på bosetting i en kommune i inneværende år, og en tredjedel av dem har ventet mer enn seks måneder etter at de fikk vedtak om opphold. Det er selvfølgelig ønskelig at alle kommuner, også Hvaler, tar hensyn til at flertallet av flyktningene er enslige og prøver å skaffe boliger til denne gruppa. UDIs regionkontor og Husbankens avdelingskontor er i dialog med en rekke kommuner om rimelige og nøkterne boligløsninger for alle de enslige flyktningene som nå skal bosettes. Jeg håper at kommuner som primært ønsker å bosette familier, kan revurdere sine vedtak og vise fleksibilitet, slik at de mange enslige som nå venter på kommuneplass, kan bli bosatt så raskt som mulig. Jeg håper for øvrig også at Hvaler kommune og UDI kan bli enige så snart som mulig, slik at vi får bosatt flere raske.

Signe Øye (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er enig i at her må det fleksibilitet til både fra UDI og fra kommunene. Det at det absolutt skal være famili-

er, at det skal være folk fra spesielle land osv., tror jeg vi nå må ta fatt på å diskutere. For vi kan ikke ha så firkan-tete regler at de som nå sitter i mottak, og som sårt tren-ger å komme ut til en kommune, bosette seg der og starte et nytt liv, blir hindret i dette. Jeg mener også at når kom-munen sier at de har et botilbud og er i stand til å motta flyktninger, kan ikke UDI være et slags kontrollorgan over kommunene. Da må vi stole på at kommunene har vurdert dette og er i stand til å fatte fornuftige vedtak. Jeg vil spørre om statsråden er enig med meg i det.

Statsråd Sylvia Brustad: Når det gjelder den kon-krete saken mellom Hvaler kommune og UDI, håper jeg at en der finner en løsning raskt, og at det vises fleksibili-tet for å få det til. Generelt sett er representanten Øye og jeg helt enig om at vi er nødt til å ta et krafttak for å få bosatt flere enda hurtigere. Da må det ikke stå på verken lover, regler, penger eller hva det skal være, men kom-munene og staten i fellesskap må rett og slett ta en felles dugnad. Det mener jeg Regjeringa har gitt et veldig vik-tig bidrag til gjennom vårt forslag til budsjett for neste år, der vi øker integreringstilskuddet fra 300 000 kr til 365 000 kr, helt i tråd med det kommunene selv har bedt om. Men da forventer også jeg at kommunene tar sitt ansvar for å bosette de mange flyktninger som i dag sitter altfor lenge i mottak og venter på å komme ut. Spesielt gjelder det de enslige mindreårige barna, men det gjelder selv-følgelig alle.

Jeg har tro på at vi skal greie å løse dette, og jeg har tro på at den nye bosettingsmodellen, sammen med de pengene som er foreslått ekstra for neste år, vil kunne gjøre at vi kommer vekk fra den fortvilte situasjonen som dessverre altfor mange nå opplever.

Presidenten: Vi går nå til spørsmål 13.

S p ø r s m å l 1 3

Valgerd Svarstad Haugland (KrF): Eg vil stilla helse-ministeren følgjande spørsmål:

«Korleis vil statsråden følgja opp fleirtalsvedtaket frå Helseregion Aust om bygging av nytt sjukehus i Follo?»

Statsråd Tore Tønne: Jeg har også registrert at det regionale helseutvalg i Helseregion Øst har sluttet seg til Akershus fylkeskommunes ønske om å bygge et nytt lo-kalsykehus i Follo. Vedtaket ble fattet med ni mot seks stemmer. Mindretallet hevdet at det ikke er grunnlag for å gjennomføre utbyggingen av Follo sykehus i henhold til det foreliggende hovedfunksjonsprogrammet for nytt Follo sykehus.

Etablering av et nytt sykehus vil kreve godkjenning av departementet. I forbindelse med de store og kostbare ut-byggingplanene i Akershus og Østfold, med bl.a. plan-lagt bygging av nytt sentralsykehus i Akershus, nytt Follo sykehus og nytt Østfold-sykehus, har departementet presisert at utbyggingplanene i de to fylkeskommunene må vurderes ut fra regionens samlede kapasitet og behov, og at regionens prioritering av byggeprosjekter vil vekt-

legges. Dette vil være i tråd med Stortingets vedtak om en styrket regional samordning og nasjonal styring av spesialisthelsetjenesten.

Stortingets behandling av St.meld. nr. 37 for 1997-98 om regioninndelingen på Sør-Østlandet, der det ble ved-tatt at Oslo og Akershus skulle tilhøre samme helseregi-on, hadde som formål å legge til rette for samordning av spesialisthelsetjenesten og utnyttelse av kapasiteten på tvers av fylkesgrensene i hovedstadsområdet. Dette per-spektivet vil departementet naturligvis også kunne vekt-legge ved en vurdering av søknad om godkjenning av nytt Follo sykehus. I forbindelse med departementets forestående vedtak av regionale helseplaner i februar 2001, har departementet bedt om at helseregionene også foretar en prioritering av utbyggingsprosjektene i regio-nen.

Jeg vil ta stilling til godkjenning av nytt Follo sykehus først når det måtte foreligge en søknad fra Akershus fyl-keskommune. En slik søknad må vurderes i sammenheng med de samlede planer for sykehusutbygging i Helse-re-gion Øst, dvs. etter den nevnte behandling av helsepla-nen for regionen. Jeg går ut fra at representanten Svar-stad Haugland har forståelse for at jeg på det nåværende tidspunkt ikke kan gå nærmere inn på den konkrete opp-følgning av saken.

Valgerd Svarstad Haugland (KrF): Eg takkar stats-råden for svaret.

Eg hadde nok vona å få eit litt meir positivt svar, men eg er glad for at statsråden vil venta på ein søknad, og at han då vil vurdera dette på nytt.

Vi har jo venta på ei avklaring i Helseregion Aust. Det som er urovekkjande for dei som bur i Follo-distriktet – det er faktisk snakk om 120 000 innbyggjarar – er at det har kome signal om at ein i staden for å bygga nytt sjuke-hus i Follo planlegg å bygga opp eit nytt i Oslo. Eg ber om at helseministeren iallfall tar avstand frå ein slik tanke.

Eg har òg lyst til å minna om at då ein vart einige om kvar eit nytt rikshospital skulle ligga, var ein av premiss-ane at ein skulle bygga eit nytt sjukehus i Follo, fordi Follo òg var inne i bildet i forhold til lokalisering av nytt rikshospital. No valde ein å leggja det til Gaustad i Oslo, og dermed ventar Follo-befolkninga på sitt sjukehus i neste omgang. Akershus fylkeskommune har brukt my-kje pengar på forarbeidet. Kan helseministeren iallfall avvisa at det skal byggast eit nytt sjukehus i Oslo i staden for i Follo?

Statsråd Tore Tønne: Som jeg sa i mitt første svar, skal alle spørsmål om etablering av nytt sykehus god-kjennes av departementet. Igjen tror jeg det er riktig av meg å avvende de søknader som måtte komme fra de fyl-keskommuner som vedtar at de ønsker å bygge sykehus. De tanker som det ellers ble vist til her, er noe som det er veldig vanskelig for meg å forholde meg til herfra, og jeg har sånn sett ikke noe behov for verken å si det ene eller det andre om dem, heller ikke avvise dem på det grunn-lag som her foreligger. Vi må behandle slike søknader når de måtte komme.

Presidenten: Vi går tilbake til spørsmål nr. 11.

S p ø r s m å l 11

John I. Alvheim (Frp): Jeg skal få stille den ærede helseminister følgende spørsmål:

«Normaltariffen for spesialister betaler 450 kroner for en brokkoperasjon, mens sykehusenes poliklinikker får cirka 7 400 kroner for det samme kirurgiske inngrepet.

Hva er grunnen til den store forskjellen i refusjon for samme utførte behandling, henholdsvis ved et offentlig sykehus og hos en privat spesialist?»

Statsråd Tore Tønne: Det er flere grunner til at refusjonstakstene for ett og samme kirurgiske inngrep vil være forskjellige i normaltariffen for praktiserende leger og i sykehusenes DRG-takstsystem. Refusjonen ved offentlige sykehus er basert på beregninger av gjennomsnittlig kostnad ved inngrepet, der både inneliggende og polikliniske pasienter inngår i pasientgrunnet. Normaltariffen for spesialister derimot er et resultat av de årlige forhandlingene mellom Lægeföreningen, Kommunenes Sentralforbund og staten. Dette takstsystemet gir dermed også uttrykk for partenes egne prioriteringer ved fordelingen av forhandlingsresultatet på ulike takster. I tillegg til rent helsepolitiske hensyn vil også hensynet til en rimelig inntektsutvikling for de ulike spesialistgruppene bli vektlagt i en slik sammenheng.

Jeg er imidlertid svært opptatt av at privatpraktiserende spesialister i operative fag representerer et betydelig uutnyttet potensial når det gjelder å bidra til å redusere sykehusenes ventelister og for øvrig effektivisere pasientbehandlingen. Det eksemplet representanten Alvheim refererer til, er en god illustrasjon på at spesialister utenfor sykehus i for liten grad stimuleres til å operere gjennom takstsystemet slik det praktiseres i dag.

Jeg har derfor satt i gang et arbeid med sikte på at private spesialister med driftsavtale skal kunne omfattes av takstene som inngår i den innsatsstyrte finansiering der de inngår et samarbeid med offentlige sykehus om å operere bl.a. pasienter fra sykehusenes ventelister. Refusjonen vil i så fall tilfalle fylkeskommunen, eller eieren, som må inngå avtale med spesialisten om kjøp av disse tjenestene.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker helseministeren for svaret, som jeg fant særdeles positivt og forståelsesfullt.

En av hovedhensiktene med å etablere driftsavtale med private spesialister var jo nettopp å utnytte deres behandlingsskapasitet og den totale kirurgiske kapasitet i landet. I fjor endret man takstene for kataraktoperasjoner ved de private klinikkene. Det har gitt særdeles god effekt, og ventelistene er betydelig redusert.

Kan helseministeren – det har han for så vidt svart på – tenke seg å endre også de kirurgiske takstene for andre typer operasjoner som kan utføres i private klinikker og av private spesialister for å utnytte den totale kapasiteten? Jeg oppfattet helseministerens svar slik at dette var

man nå i ferd med å legge til rette for. Men kan han si noe mer konkret i forhold til dette med innbetaling til fylkeskommunen og tilbakebetaling til spesialistene med driftsavtale?

Statsråd Tore Tønne: Det eksemplet representanten Alvheim viser til, kataraktoperasjoner, er jo nettopp et uttrykk for hva man kan gjøre også på andre områder. Jeg kan igjen bekrefte at vi arbeider med å få det til i større utstrekning også innenfor f.eks. øre-nese-halsområdet og det området som var utgangspunktet for representanten Alvheims spørsmål. Mer konkret om selve takstsystemet har jeg ikke lyst til å være nå, annet enn å si at det vil jo tas utgangspunkt i de etablerte DRG-satser for sykehusene. Det er de som blir lagt til grunn for refusjon til de sykehuseiere som da må inngå avtaler gjennom sykehusene med de aktuelle spesialister. Men jeg vil ikke gå nærmere inn på hvordan de takstene skal videreføres i de avtalene som inngås. Det må nødvendigvis bli ledd i avtaler mellom det enkelte sykehus eller sykehuseier og spesialistene.

S p ø r s m å l 12

John I. Alvheim (Frp): Jeg skal stille et nytt spørsmål til den ærede helseminister:

«Det er prisverdig at helseministeren forbereder kjøp av operasjoner i utlandet for å redusere helsekøene i Norge. De seneste år har vi dessverre hatt en økning av sykehusinfeksjoner, og flere og flere resistente bakteriestammer er avdekket.

Har statsråden forsikret seg om at de sykehus en planlegger å inngå avtale med, har sykehusinfeksjoner under kontroll?»

Statsråd Tore Tønne: Jeg kan forsikre om at det ikke vil bli inngått noen avtaler eller lagt opp til noen behandling av norske pasienter ved sykehus i utlandet som ikke har sykehusinfeksjoner under kontroll.

Representanten Alvheims spørsmål berører imidlertid et meget alvorlig problem. Jeg hadde nær sagt at jeg er glad for at jeg fikk det spørsmålet. Det er jo heller ikke slik at vi har noen garanti mot overføring av resistente bakterier og spredning av sykehusinfeksjoner selv om de utenlandske sykehusene for så vidt har dette under kontroll. Det er derfor nødvendig å styrke beredskapen mot slike problemer i Norge i forbindelse med et større omfang av kjøp av pasientbehandling i utlandet.

Jeg var inne på disse problemene under gårdsdagens debatt her i Stortinget om Innst. S. nr. 24 om bl.a. behandling i utlandet. Nettopp med henvisning til farene for smitte og spredning av bl.a. antibiotikaresistente bakterier advarte jeg mot å ta unødig risiko ved å gå for raskt frem med behandling i utlandet. Jeg går ut fra at representanten Alvheims spørsmål også er uttrykk for en tilsvarende holdning til viktigheten av å ikke øke risikoen for spredning av sykehusinfeksjoner. Jeg legger nå til grunn at kostnader knyttet til nødvendige smitteverntiltak dekkes innenfor den bevilgning Stortinget vedtok i går.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker helseministeren for et vel gjennomtenkt og godt forberedt svar. Jeg er faktisk på linje med helseministeren i sak.

Nå har jo Stortinget gjort vedtak om å bevilge 1 milliard kr til behandling av norske pasienter i utlandet. Jeg har registrert at helseministeren har besøkt sykehus i Tyskland med tanke på behandling av norske pasienter. Jeg er imidlertid ukjent med om det også har vært ført forhandlinger med skandinaviske og nordiske sykehus i denne sammenheng. Det vil jo være en fordel med tanke på infeksjonsfaren, da de nordiske og skandinaviske sykehuse har en relativt lav frekvens av sykehusinfeksjoner, i likhet med hva Norge har.

Kan helseministeren bekrefte at det har vært ført eller vil bli ført forhandlinger om operativ behandling av norske pasienter i de skandinaviske og nordiske land?

Statsråd Tore Tønne: Det har så langt ikke under mitt ansvar vært ført forhandlinger med skandinaviske helsemyndigheter om pasientbehandling i disse landene. Jeg har ikke oversikt over om det kan ha vært drøftinger om slik pasientbehandling mellom noen av de norske fylkeskommunene og skandinaviske helsemyndigheter eller skandinaviske sykehuseiere. Det er fullt mulig at så kan ha skjedd uten at jeg har oversikt over det. Jeg kan også si at det vil bli drøftinger om slike muligheter. De første forberedelser er også gjort til det.

Jeg kan samtidig legge til at det under mine samtaler med tyske helsemyndigheter fremkom at det også var kontakter med nettopp svenske interesser om behandling i Tyskland. Så det er jo ikke gitt at det på de områder der vi ønsker behandling i utlandet, er kapasitet til det i de skandinaviske land. Men det vil vi komme tilbake til.

Presidenten: Spørsmål 13 er allerede behandlet.

S p ø r s m å l 1 4

Olav Gunnar Ballo (SV): «Regionsykehuset i Trondheim vil finansiere driften med reklameinntekter gjennom reklame på vegger og på fjernsynsskjermene rundt omkring på sykehuset.

Ser statsråden noen etiske betenkeligheter ved reklamefinansierte sykehus, og hvilke initiativ vil statsråden i så fall ta for å få dette stanset?»

Statsråd Tore Tønne: Jeg vil for ordens skyld understreke at det selvsagt ikke blir snakk om noen reklamefinansiert sykehusdrift i Norge. Sykehusdrift er og skal være et offentlig ansvar.

Regionsykehuset i Trondheim planlegger imidlertid å bruke reklame i den hensikt å skaffe ekstraintekter til sykehuset. Det dreier seg om en svært liten del av sykehusets samlede budsjett. Fylkesutvalget i Sør-Trøndelag har enstemmig anbefalt planene. Jeg har full tillit til at sykehusets ledelse selv sørger for at opplegget er etisk forsvarlig og ikke støtende overfor noen pasienter. Jeg vil likevel følge med i utviklingen av reklamefinansiert opplysningsvirksomhet både ved dette og andre sykehus.

Men jeg finner ingen grunn til å ta noe initiativ for å få stanset slike planer.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg takker for svaret. Jeg merker meg at statsråden sier at sykehusdrift er et offentlig ansvar. Jeg merker meg også den pragmatiske tilnærmingen statsråden har i forhold til reklamefinansiert sykehusdrift. Jeg må si at på mange områder kan det være rimelig å ha en pragmatisk holdning til ulike deler av helsevesenet, så lenge man har en offentlig styring med tjenestene og man holder fast ved målsettingen om at man skal ha et likeverdig helsetjenestetilbud til hele befolkningen. Men den pragmatismen som statsråden her legger til grunn, er jeg grunnleggende uenig i. Når statsråden gir uttrykk for at det fortsatt er offentlig finansiering som skal gjelde, og at man ikke finansierer det via reklame, så er jo det bare delvis riktig. Det er klart at starter man på en linje der man skal finansiere det, kan man si at andelen er veldig liten, så er den kanskje nokså liten, ikke så veldig stor, ganske stor og til slutt veldig stor.

Det er fristende å spørre statsråden: På hva slags nivå når det gjelder reklamefinansiering av offentlige helseinstitusjoner, vil statsråden begynne å se betenkeligheter, hvis han ikke ser det rent prinsipielt allerede ved innføringen av det?

Statsråd Tore Tønne: Det er nok mulig jeg ser noe mer pragmatisk på dette spørsmålet enn representanten Ballo gir uttrykk for, men det må ikke forstås dit hen at jeg ikke har synspunkter på både reklame innenfor sykehus, hvordan den utformes og hvilket omfang den får. Men jeg har ikke noen prinsipiell motforestilling mot den type tiltak som det her er referert til. Det er det ene. Så pragmatisk ønsker jeg å være.

Når det gjelder nivået på når dette måtte få et omfang som gjør det betenkelig, vil jeg si at slik jeg ser det, er det så langt fram til at dette kan få et nivå hvor man kan mene at det er betenkelig i forhold til den samlede finansiering av sykehuse, at jeg i hvert fall ikke foreløpig føler noe behov for å gå nærmere inn på det.

Presidenten: Vi går til spørsmål 19.

S p ø r s m å l 1 9

Einar Olav Skogholt (A): Jeg skal få stille følgende spørsmål til sosialministeren:

«Rusmiddeldirektoratet rettet i 1999 en forespørsel til AKAN om komiteen kunne påta seg ansvaret som norsk ressurscenter med kompetanseområdet arbeidsliv og rus. AKAN-komiteen stiller seg meget positiv til dette.

Når vil AKAN få klarsignal til å etablere ovennevnte ressurscenter?»

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Arbeidslivet er sannsynligvis den mest sentrale arenaen for forebygging av rusmiddelproblemer i voksenbefolkningen. Det dreier seg både om å befeste arbeidsplassen som rusfri sone og om å hjelpe arbeidstakere med rusmiddelproblemer for å

hindre at de faller ut og får situasjonen sin forverret. I forbindelse med den omorganiseringen som vi nå har foretatt av det statlige arbeidet med forebygging av rusmiddelproblemer, vil det også bli vurdert om et av kompetansesentrene skal påta seg rusmiddelmissbruk i arbeidslivet som et spisskompetanseområde. Dette vil likevel bare kunne være et supplement til AKAN, som er et trepartssamarbeid mellom LO, NHO og staten ved Sosial- og helsedepartementet, og ett av de helt nødvendige instrumentene vi har for å gjøre en innsats på området. Sånn sett anser jeg at AKAN allerede spiller en viktig rolle som ressurscenter.

Som følge av Rusmiddeldirektoratets forespørsel i april 1999 engasjerte AKAN et konsulentfirma til å utrede saken. Utredningen beskriver to anbefalte organisatoriske alternativer, med årlige kostnader på ca. 3 mill. kr. I AKAN-komiteens møte i desember 1999 gav LOs og NHOs representanter uttrykk for at de så meget positivt på forslagene, under forutsetning av at en eventuell gjennomføring ikke går ut over det arbeidet som AKAN utfører i norsk arbeidsliv i dag. De forutsatte samtidig at disse partenes tilskuddsrammer ikke ble utvidet.

Rusmiddeldirektoratet oversendte saken til Sosial- og helsedepartementet den 11. februar i år med en positiv uttalelse og, samtidig, beskjed om at direktoratet ikke så mulighet for finansiering innenfor årets økonomiske rammer. Det var på det tidspunkt ingen ubundne tilskuddsmidler som kunne nyttes til formålet. AKAN ble orientert om dette og om at saken vil bli realitetsbehandlet i forbindelse med budsjettet for 2001. AKAN får tilskudd over kap. 0610 Rusmiddeldirektoratet post 70 Frivillig rusmiddelforebyggende arbeid. For 2001 er posten foreslått bevilget med 54,2 mill. kr. Jeg vil forutsette at Rusmiddeldirektoratet behandler saken så snart budsjettet er vedtatt, og at svar skal foreligge snarest mulig i 2001.

Einar Olav Skogholt (A): Jeg vil få takke statsråden for svaret.

Da Stortinget den 1. desember 1998 behandlet Handlingsplan for redusert bruk av rusmidler, vedtok Stortinget en rekke punkt når det gjaldt avholdstiltak, for eksempel på arbeidsplassen, på idrettsarenaen, i trafikken og ved graviditet.

Området arbeidsliv og rusmiddelbruk er et viktig innsatsområde. Jeg ble overrasket over en undersøkelse for en tid tilbake som viste at snaut 40 pst. av alt alkoholforbruk var relatert til arbeidsplassen og/eller arrangement knyttet til arbeidsplassen.

Jeg tolker statsrådens svar som meget positivt. Rusmiddeldirektoratet har også en meget positiv holdning til et ressurscenter med kompetanseområde arbeidsliv og rusmidler. Jeg ser derfor fram til en snarlig positiv beslutning så snart budsjettet for 2001 er vedtatt i Stortinget.

S p ø r s m å l 2 0

Valgerd Svarstad Haugland (KrF): Eg vil stilla følgjande spørsmål til samferdselsministeren:

«I eit brev frå Miljøverndepartementet til Samferdselsdepartementet kjem det fram planar for ein tredje rullebane på Gardermoen.

Er det rett at det eksisterer slike planar, og eventuelt når vert desse planane offentleggjorde?»

I spørsmålet står det når dei *vert* offentleggjorde, men eigentleg vil eg ha svar på når dei *vart* offentleggjorde. Det er ein trykkfeil i spørsmålet.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Luftfartsverket har levert en innsigelse mot kommunedelplanen for et område vest for Oslo lufthavn i Nannestad kommune. Saken er nå til behandling i Miljøverndepartementet for endelig avgjørelse. I denne forbindelse bad Miljøverndepartementet om en uttalelse fra Samferdselsdepartementet.

Som grunnlag for Samferdselsdepartementets uttalelse bad departementet Luftfartsverket om en redegjørelse for saken. I sitt svar til departementet redegjorde Luftfartsverket for den foreliggende innsigelsessaken og la i tillegg ved et notat fra september i år hvor det generelt ble redegjort for prognoser for trafikkvekst, utbyggingsbehov og utbyggingstakt på Gardermoen.

Det framgår av dette notatet at Luftfartsverket på basis av nåværende prognoser vurderer at det vil bli behov for en tredje rullebane i 2020 på Gardermoen. I Samferdselsdepartementets uttalelse til Miljøverndepartementet ble dette notatet referert og vedlagt.

Miljøverndepartementet har ennå ikke fattet avgjørelse i innsigelsessaken for området vest for flyplassen.

Valgerd Svarstad Haugland (KrF): Eg takkar statsråden for svaret.

Bekymringa mi for heile saka er jo eigentleg kor dårleg det då må ha vore planlagt for bygginga av flyplassen på Gardermoen, når ein ikkje har gitt klare signal til dei kommunane det gjeld, om at det kan bli planar om å bygga ein tredje rullebane.

No ser vi i diverse medieoppslag at begge ordførarane, både i Nannestad og Ullensaker, ikkje har høyrte om at det er snakk om å bygga ein tredje rullebane før no i det siste. Dei har ikkje vore med i planprosessen i det heile, seier enkelte av dei som har vore med i planprosessen frå byrjinga. Og for kommunepolitikarar som ynskjer å ha litt føreseielege rammer og inn i framtida for bruk av sine egne areal, er det ganske vanskeleg å planlegga bruk av areala når dei blir bandlagde på denne måten.

No ligg det føre planar for bruk av desse areala. Mitt spørsmål til samferdselsministeren er om han kan vera med og påverka Miljøverndepartementet slik at kommunen kan få klare svar, og slik at dei òg kan få lov å bruka dette området som dei har tenkt å bruka til næringsføremål. Elles vil dei få økonomiske rammevilkår som blir negative for kommunane – og det kan vi ikkje tolerera.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Generelt sett er det mitt inntrykk at de berørte kommuner oppfatter det som svært positivt at Gardermoen er lokalisert nettopp der, og

også at man får en positiv utvikling i tilknytning til hovedflyplassen.

Den saken vi nå diskuterer, kom opp i forbindelse med behandling av ny kommunedelplan. Man ønsket fra Luftfartsverkets side å sikre seg mot at man kan bli bygd inn. Tidligere var disse aktuelle arealene regulert som friområder. Jeg holder fast ved at det er riktig å ha handlefrihet, som kan være nødvendig i forhold til den utviklingen og de prognosene man har i forhold til utviklingen på Gardermoen i framtiden. Jeg tror også det vil være totalt sett en fordel for de berørte kommuner.

S p ø r s m å l 2 1

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg vil få stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Vedlikehold og drift av veitunneler har mye å si for sikkerhetsrisiko og miljø.

Hvorledes er status for filtreringsanleggene/reanseanleggene i veitunneler der dette er montert, og blir retningslinjene i Norsk Veinorm fulgt opp på vedlikehold og service?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Renseanlegg som er installert i noen tunneler, er et tiltak som kan ha betydning for tunnelens sikkerhet og miljø. For å få et totalbilde av hvordan drift og vedlikehold påvirker miljøet og sikkerheten i en vegtunnel, må en se på effekten av alle tiltakene samlet. Dette gjelder både drift og vedlikehold av ulike installasjoner og selve tunnelen.

Vegdirektoratet opplyser at erfaringene så langt tyder på at effekten av reanseanleggene varierer fra tunnel til tunnel.

Først etter at det er gjennomført en grundig evaluering av effekten av de reanseanleggene som er installert, kan en si noe mer om den praktiske nytten av slike tiltak i forhold til sikkerhet og miljø. Det er nå satt i gang et arbeid for å kartlegge effekten av de reanseanleggene som er installert i norske vegtunneler. En vil da se på hvor mye slike installasjoner kan bidra til å bedre sikkerheten og miljøet sammenliknet med alternative tiltak. Som alternative tiltak kan nevnes hyppigere renhold/vask for å fjerne partikkelforurensninger i selve tunnelen, bedre utstyr for rengjøring/fjerning av støv og sot, rutiner for bruk av ventilasjon etc.

Statens vegvesen vil også forsøke å gjøre en nyttekostnadsvurdering av de ulike tiltakene for å få et bedre grunnlag for slike vurderinger.

Vegnorsalene har ikke spesifiserte krav til vedlikehold og service på enkelttiltak som f.eks. reanseanlegg. Hyppighet og omfang av vedlikehold og service blir tilpasset behovet for det enkelte utstyr.

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er klart at man må se alle disse tiltakene samlet, men anleggene er jo meget viktige ikke bare for miljøet, men også på grunn av sikkerheten. I tilfelle brann i en

tunnel skal disse anleggene rense både røyken og gassen som da oppstår.

I Oslo-området er det investert bortimot 50 mill. kr i sånne anlegg i en del nye tunneler. Og ÅDT-en i disse tunnelene ligger jo på hele 50 000–60 000 biler, så det er temmelig stor trafikk, det går tett trafikk i disse tunnelene.

Veitunnelene i Oslo-området hvor det er installert filtreringsanlegg og reanseanlegg: Blir disse anleggene i dag kjørt?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: I hvilken grad anleggene rent aktivt blir kjørt, må jeg foreta en nærmere undersøkelse av før jeg kan gi et skikkelig svar på.

Jeg vil for øvrig si at utover at dette er anlegg som i stor grad, som representanten sier, er et Oslo-fenomen, vil man også få erfaringer gjennom at man har installert og vil ta i bruk slikt anlegg når det gjelder Lærdalstunnelen, Norges lengste veitunnel, som åpnes i løpet av et par uker. Det vil være med på å danne det erfaringsgrunnlaget som er nødvendig for å vurdere hvorledes man skal håndtere dette i framtiden.

S p ø r s m å l 2 2

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg må få stille samferdselsministeren et spørsmål til, i en annen sak:

«Jernbaneverket ruster opp og investerer 170 mill. kroner i jernbanestrekninger hvor NSB har lagt ned eller skal legge ned togdriften. Dette har store likhetstrekk med Vegdirektoratets «Veier til Ingensteds».

Når har statsråden tenkt å ta tak i og rette opp den skakkjorte samferdselsplanleggingen som foregår?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Jeg går ut fra at representanten Nistad sikter til de tiltak som er gjort, og gjøres på Arendalsbanen og Meråkerbanen.

Arendalsbanen ble elektrifisert i perioden 1992-1995 etter vedtak i Stortinget. Banen ble åpnet for elektrisk drift i juni 1995. Totalkostnad for opprustningen av banen var 70 mill. kr. Bakgrunnen for at togtrafikken på banen nå er innstilt, er lokførermangelen i NSB. Dette er et midlertidig tiltak. Regjeringen mener imidlertid at spørsmålet om persontrafikk på Arendalsbanen bør vurderes i løpet av 2001, i forbindelse med forhandling mellom Samferdselsdepartementet og NSB BA om ny rammeavtale om kjøp av persontransporttjenester for perioden 2002-2005.

For å ivareta sikkerheten på Meråkerbanen ble det i 1998 iverksatt sville- og skinnbytte på linjen. Prosjektet hadde også som mål å tilrettelegge for 22,5 tonns aksellast for godstrafikken. Dette er vedlikeholdstiltak som er kostnadsberegnet til 98 mill. kr. Godstrafikken på linjen er økende; i dag går det 32 godstog i uken. Videre planlegger NSB å gjenoppta persontrafikken på linjen fra 7. januar 2001, med de nyinnkjøpte dieselmotortogsettene BM 92. Videre er NSB i samtaler med involverte parter i Norge og Sverige for å se på muligheten av å opprette en pendel mellom Østersund, Trondheim og Oppdal.

Samferdselsplanleggingen kan forbedres, ikke minst lokfører mangelen viser det. Jeg er imidlertid opptatt av ikke bare å skyte på planleggerne, valg av prosjekter og bevilgningsnivå er i siste instans et politisk ansvar.

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg takker for svaret.

Jeg er i hvert fall glad for at Jernbaneverket kan tallfeste de beløpene de bruker på strekninger til ingen steder. Det var litt verre da jeg spurte Vegdirektoratet, de hadde ikke tall på alt de hadde bygd til ingen steder. Så det var i hvert fall en forbedring.

Nå sier altså statsråden at han vurderer å åpne de nedlagte strekningene igjen, han kaller det midlertidig nedleggelse. Og da har jeg lyst til å spørre statsråden: Finnes det i det hele tatt noen baner i Norge som har vært midlertidig nedlagt, og som har kommet i drift igjen? Jeg tror ikke at disse vil komme i drift igjen, da skal et stort under skje. Kan ikke heller statsråden åpne for at vi kan få private aktører, eller konkurranseutsette en del baner, slik at vi kan få andre aktører? Jeg er klar over at han i Nasjonal transportplan åpner for dette på godstrafikk, men er det ikke også mulig at man kan gjøre dette på persontransport?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Jeg er ikke kjent med om man her historisk sett kan peke på eksempler der man har innstilt togtrafikk og gjenopptatt den. Men så kan jeg heller ikke peke på en historisk parallell til at man midlertidig har måttet innstille togtrafikk på grunn av lokfører mangel. Det er det som er denne situasjonens innhold og basis. Og som jeg sa i mitt hovedsvar, på Meråkerbanen planlegger man å gjenoppta persontrafikken i januar. Det forutsetter jo at man fortsetter å planlegge. For øvrig vil det være ressurs situasjonen som er avgjørende for hvorvidt det er mulig.

Angående spørsmålet om andre aktører har vi sagt at også der hvor NSB ikke trafikkerer når det gjelder persontrafikk, vil det være mulighet for andre aktører. Det var, som kjent, basis for vurderingene rundt «Timetoget» på Bratsbergbanen i sin tid.

For øvrig er det ikke riktig at man her ikke kunne tallfeste «Veier til Ingensteds». Det var mer et definisjons spørsmål, der jeg nok ikke gikk inn i de resonnementer som representanten Nistad knyttet til dette.

S p ø r s m å l 2 3

Christopher Stensaker (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Det vises til svar på skriftlig spørsmål, nr. 1 (2000-2001), angående arbeidsforholdene i Luftfartstilsynet. Som det fremgår av svaret, er Samferdselsdepartementet blitt kjent med at NTL og 2fo (fellesfaglig organisasjon) lokalt uttrykker full tillit til luftfartsdirektøren. I ettertid er jeg blitt kjent med at NTL og 2fo som organisasjoner ikke står bak uttalelsene.

Vil statsråden følge opp saken, slik at riktig informasjon kommer fram om arbeidsmiljøet og sikkerheten innenfor Luftfartstilsynet?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Slik samferdselsdepartementet ser det, er det den tillitsvalgte for en tjenestemannsorganisasjon som utad formidler organisasjonens syn på forhold bl.a. etter Hovedavtalen og Hovedtariffavtalen i staten.

Samferdselsdepartementet finner det ikke riktig å skulle reise tvil om den tillitsvalgtes fullmakter, så lenge denne er lovlig utpekt av medlemmene for å representere dem. Samferdselsdepartementet forholder seg således til tillitsvalgtes uttalelser også med hensyn til arbeidsmiljøet i Luftfartstilsynet. Dette anser vi å være i tråd med de spilleregler som gjelder mellom arbeidslivets parter. Vi er for øvrig oppmerksom på at NTL og 2fo er to av flere organisasjoner i Luftfartstilsynet.

I tillegg til de tillitsvalgtes uttalelser vil departementet som nevnt i tidligere svar på skriftlig spørsmål fra representanten Stensaker, følge opp virksomheten videre, bl.a. gjennom etatsmøter med tilsynet. I tillegg er det holdt møter med ledelse og organisasjoner i tilsynet, nettopp fordi det har vært uro i organisasjonen.

Christopher Stensaker (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Det sies at det er ingen røyk uten ild, og selv om det i denne saken ikke er blitt full varme, ulmer det kraftig. Sykemeldinger og varslede rettssaker tyder på at arbeidsmiljøet ikke er som det burde være. Det er bekymringsfullt i et så viktig, nøytralt og objektivt forvaltningsorgan som Luftfartstilsynet skal være, og dette kan gå ut over sikkerheten innenfor norsk luftfart.

Vil statsråden treffe tiltak for å rydde opp i forholdene?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Ikke minst presseomtale har vist uro i Luftfartstilsynet. Det har relativt nylig vært gjennomført en arbeidsmiljøundersøkelse i tilsynet. Som jeg sa i mitt hovedsvar, vil dette arbeidet bli fulgt opp videre, fordi det er ingen tvil om at det av hensyn til dem som er ansatt i tilsynet, og ikke minst av hensyn til tilsynets sentrale og viktige oppgave, er viktig å få en organisasjon som er effektiv. Og en organisasjon som er effektiv, er først og fremst en organisasjon der man har både ro og tillit innad i organisasjonen. Vi vil følge dette videre opp, med sikte på at vi kan komme i den situasjonen hurtigst mulig.

S p ø r s m å l 2 4

May Britt Vihovde (V): Eg vil stilla følgjande spørsmål til samferdsleministeren:

«Eg har høyrte at NSB no førebur å gjera Finse stasjon ubemanna frå nyttår. 18. oktober 2000 stilte eg spørsmål om dette i munnleg spørjetime. Eg vil visa til statsråden sitt svar, der han gir uttrykk for å dela mi uro når det gjeld fleire sider ved det å gjera denne spesielle stasjonen ubemanna. Det vart gitt lovnad om at statsråden ville gå djupare inn i problemstillinga rundt Finse.

Kva har statsråden gjort i denne saka?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: I etterkant av representanten Vihovdes spørsmål i den muntlige spørretimen den 18. oktober i år ble NSB BA skriftlig bedt om å komme med en orientering om hvilke planer selskapet har for Finse stasjon. Det ble i den forbindelse spesielt vist til Samferdselsdepartementets rundskriv N-6/98 av 1. juli 1997 med retningslinjer for saksbehandlingen ved sløyfing av bemanning av jernbanestasjoner. Dette rundskrevet ble i sin tid utarbeidet for å åpne for at lokale/private kan få tid til å vurdere alternativ drift på stasjoner der NSB vurderer å legge ned eget billettsalg.

Til orientering kan jeg opplyse at NSB har bekreftet at det er satt i verk en prosess med å legge ned eget billettsalg på Finse stasjon fra 1. januar 2001. Stasjonen som i dag bemannes med to årsverk, har svært lav inntjening. Bemanningens oppgaver er utelukkende knyttet til salg av billetter og enklere godsbetjening. På frivillig basis har imidlertid de to NSB-ansatte i tillegg utført serviceoppgaver for hyttefolket.

Jeg er kjent med at sikkerhetsmessige spørsmål er tatt opp med Jernbanetilsynet. Jeg forutsetter selvsagt at de ordninger som iverksettes, er sikkerhetsmessig forsvarlig.

NSB har i møte med Finse-samfunnet og i samtaler med Ulvik herad foreslått alternativ drift og bruk av stasjonen. I den forbindelse er det bl.a. sett på muligheten for en samling av flere oppgaver innen samme virksomhet, herunder serviceoppgaver for hyttefolket, utleie av ski og sykler, guiding/brefører, salg av turistartikler, billetter osv., samt arbeidsoppgaver for Jernbaneverket. NSB har opplyst at det for tiden arbeides med konkrete planer sammen med andre interessenter om et eget selskap på Finse stasjon som kan ta ansvar for et slikt tjenestetilbud.

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

May Britt Vihovde (V): I denne saka synest eg at NSB har oppført seg temmeleg arrogant. Ulvik herad har kontakta NSB med brev, men ikkje fått svar. Det har heller ikkje vore nokon dialog, så vidt eg kjenner til, mellom Jernbaneverket og NSB. Ut frå omsynet til tryggleik meiner Jernbaneverket at denne stasjonen bør vera bemanna. Dei ser òg behov for bemanning på denne stasjonen. Det har heller ikkje vore nokon dialog om Jernbaneverket kanskje kunne medverka finansielt.

Når det gjeld inntening, går det nå ut brev frå Kundetelefon persontrafikk – den er sprengd – om at ein ønsker meir sal på stasjonane. I denne saka har NSB eit samfunnsansvar. Dei er i ein monopolsituasjon, og eg synest at dei før dei nedbemannar denne stasjonen, bør ha ein skikkeleg dialog både med Ulvik herad, med Jernbaneverket og med interessentar der oppe om korleis dette skal løysast. Og den kontakten er i alle fall ikkje så god nå. Eg synest det er sørgjeleg at ein gjer dette i dag.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Som jeg sa i mitt hovedsvar: De sikkerhetsmessige sidene forutsetter jeg blir håndtert på en forsvarlig måte av de involverte, både

NSB og Jernbaneverket, og i siste instans eventuelt vurdert av tilsynet.

Når det gjelder dialog for øvrig, skal jeg ta med meg de signalene som her gis, og rette en henstilling til selskapet om at dersom dialogen ikke har et kvalifisert innhold ennå, bør den få det, i samsvar med de vurderinger jeg gjorde i mitt hovedsvar.

S p ø r s m å l 25

Kjellaug Nakkim (H): Jeg vil stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Morgenpendlertoget på Østfoldbanen er innstilt med begrunnelsen at dette rutetilbudet ikke er lønnsomt. Kriteriet for lønnsomhet er oppgitt til minst 90 passasjerer i gjennomsnitt.

Har NSB i samråd med departementet nedfelt slike lønnsomhetskriterier for alle rutetilbud, og ligger disse til grunn for kjøp av transporttjenester fra NSB?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: For de togprodukter som inngår i statens kjøp av persontransporttjenester, er det ikke fastsatt noen generelle lønnsomhetskriterier. Departementets utgangspunkt for kjøp av slike tjenester er samfunnsmessige hensyn i forhold til persontransporttjenester som ikke kan drives på et kommersielt grunnlag.

Det er riktig at tilbudet på Østfoldbanen ble redusert med to togavganger hver vei fra 20. oktober. Begrunnelsen for denne innstillingen er at NSB i dag ikke har tilstrekkelig med lokomotivførere. Slik situasjonen nå er, har NSB forsøkt å skjerme flest mulig av pendlerne i det sentrale østlandsområdet.

På Østfoldbanen er en avgang fra Halden kl. 03.55 med ankomst Oslo kl. 05.45 erstattet med buss fra 20. oktober. Denne tidlige avgangen ble opprettet i forbindelse med ruteendringen den 22. august 1999 da Romeriksporten ble åpnet, og skulle være et tilbud til flyreisende og pendlere bl.a. til Gardermoen. Erfaringene har vist at dette toget har lavt belegg og kjøres med om lag 20 – 30 passasjerer fra Halden til Moss. Kunder fra Moss har et alternativt tilbud med lokaltog.

Kjellaug Nakkim (H): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er slik at når det gjelder det toget som er innstilt, ble det oppgitt at man ikke hadde lokførere nå, og at man kjører buss. Men det er en del av disse togene som blir permanent innstilt, og man oppgir at grunnen til det er at de ikke er lønnsomme. Det kan jeg akseptere. Men hvilke kriterier er det man legger til grunn når man kjøper transporttjenester? For det må jo være et forhold mellom det man kjøper, og som det er en kontrakt med NSB om, og de tilbudene vi får. Hvordan vil statsråden redegjøre for at vi får det tilbudet vi skal ha, og som departementet har inngått kontrakt med NSB om for Stortinget? Vi bruker tross alt nesten 1 milliard kr på å kjøpe transporttjenester, og man har redusert tilbudet uten å komme med noen erstatning. Da bør vi kunne få vite hvilke kriterier man skal legge til grunn.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Et svært sentralt kriterium i forhandlingene om kjøp av persontrafikkjenester er selvsagt behovet, sett i forhold til alternative muligheter og ikke minst det passasjergrunnlag som man både kan regne med å få, og erfaringsmessig har hatt. Og det man her ser, er at passasjergrunnlaget er relativt lavt når det gjelder denne tidligavgangen. Men den er altså erstattet med buss.

Når det gjelder spørsmålet om hvorledes man beretter om bruk av midler, vil dette inngå som en del av budsjettbehandlingen i Stortinget, der man også har innberetninger for bruk av midler tidligere.

Når vi er i denne spesielle situasjonen med lokføreremangel, vil det selvsagt være slik at det er NSB som må bære kostnadene til alternative transportmidler.

S p ø r s m å l 2 6

Frå representanten May Britt Vihovde til fiskeriministeren:

«Fiskeridirektoratet har vedtatt å flytte fiskerirettleieren i Nordhordland sitt kontor i Knarvik til Bergen. Knarvik er eit regionsenter i Nordhordland, og flyttinga gir større avstand til dei fleste aktørane i fiskeri- og oppdrettsnæringa i Nordhordland.

Meiner statsråden dette samsvarar med dei klare signala Stortinget gav i samband med oppheving av lova om rettlegeingstenesta i fiskerinæringa, om å leggja stor vekt på geografisk nærheit til fiskerimiljøa og tilgjenge for brukarane?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett.

S p ø r s m å l 2 7

Presidenten: Dette spørsmålet, frå Steinar Bastesen til fiskeriministeren, vil bli svara på av samferdselsministeren på vegner av fiskeriministeren.

Steinar Bastesen (TF): Jeg har følgende spørsmål til fiskeriministeren:

«Statsråden svarte på et spørsmål i ordinær spørretime 25. oktober 2000 vedrørende flytting av Fiskeridirektoratets ytre etat fra Svolvær til Bodø. I sitt svar gjentok statsråden to ganger at det var hensynet til de ansatte som var det avgjørende i beslutningen.

Hvilke prosesser og hvilke drøftinger har vært gjennomført sammen med de ansatte og deres tillitsvalgte før avgjørelsen ble tatt?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Som fiskeriministeren opplyste i spørretimen den 25. oktober 2000, ble Rettleidingstjenesten for fiskerinæringa og Kontrollverket 1. november 1998 slått sammen til en ytre etat for fiskeriforvaltningen. Ved sammenslåingen ble ytre etat delt opp i ni regioner. Hvert regionkontor består av to seksjoner, seksjon for næringsutvikling og planlegging og seksjon for tilsyn og kontroll. I Nordland er regionkontoret geografisk delt i to, med regiondirektør og sek-

sjon for næringsutvikling og planlegging lokalisert i Bodø, mens seksjon for tilsyn og kontroll og laboratorium er lokalisert i Svolvær.

Etter forslag fra Fiskeridirektoratet og anbefaling fra Statskonsult har Fiskeridepartementet bestemt at regionledelsen skal samles i Bodø. Laboratoriet vil bli værende i Svolvær.

Det vil føre for langt her og nå å gå i detalj om hvordan prosessen har vært gjennomført. Jeg kan på vegne av fiskeriministeren imidlertid forsikre at de ansatte og deres organisasjoner har hatt anledning til å påvirke prosessen gjennom samtaler, møter og innspill. De ansattes medvirkning har vært en forutsetning for et godt resultat.

Det kan kort nevnes at representanter fra Fiskeridirektoratet sentralt og regiondirektøren i Nordland foretok en samlet gjennomgang av etatens tjenestetilbud i Nordland i januar 1999. Det ble i denne sammenheng også gjennomført samtaler med ansatte i Svolvær.

I sitt påfølgende arbeid med rapport 2000:6 «Organisering av ytre fiskerietat med forslag om omorganisering av regionene Møre og Romsdal og Nordland» gjennomførte Statskonsult møter med de fleste ansatte i Møre og Romsdal og Nordland. Statskonsult hadde også møter med de tillitsvalgte for organisasjonene.

Statskonsults rapport ble sendt ut på høring blant de ansattes organisasjoner.

Jeg kan i tillegg opplyse at det på en regionsamling for alle ansatte i Nordland ble drøftet ulike sider ved omorganiseringen av ytre etat, herunder samling av regionkontoret i Bodø.

Steinar Bastesen (TF): Jeg kan ikke se at jeg fikk svar på spørsmålet, men allikevel takker jeg nå for svaret.

Etter mitt spørsmål den 25. oktober sendte de ansatte ved regionkontoret i Svolvær et åpent brev til fiskeriministeren, der de påpekte at de *ikke* hadde vært tatt med på råd. Det resulterte igjen i at lederen for avdelingen i Bergen, altså øverste sjef, sendte en skriftlig korreks og påla regiondirektøren i Bodø å refse de ansatte i Svolvær. Jeg skal sitere:

«Avdeling for kvalitet, kontroll og regional forvaltning finner fremgangsmåten og ordvalget som er benyttet som meget beklagelig, og håper at en for fremtiden sammen kan finne løsninger gjennom de prosesser som foregår innen etaten. Avdelingen ber om at regiondirektøren snarest tar dette opp med de ansatte i Svolvær, som står bak brevet, slik at dette ikke gjentar seg.»

Det er en merkelig form for demokrati som utøves her, når representanter som blir berørt, tar opp et spørsmål som refererer seg til et spørsmål i spørretimen. (Presidenten klubbar.) Er dette en praksis som Regjeringen følger i alle saker?

Presidenten: Presidenten ber representanten Bastesen om å respektere taletida.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Det vil være kjent at Regjeringen har store ambisjoner med hensyn til endringer, modernisering og fornyelse av offentlig sektor.

Skal vi få til det, er vi helt avhengig av et godt samarbeid med de tilsatte gjennom de tillitsvalgte, og det vil Regjeringen legge stor vekt på, og legger stor vekt på.

Med hensyn til det brevet som representanten Bastesen refererte noe fra, vil jeg på vegne av fiskeriministeren bemerke følgende: Fiskeriforvaltningen ønsker ikke å sette munnkurv på de ansatte. Det som vil være sentralt for fiskeriforvaltningen som for øvrige statlige enheter, er at man kan tilrettelegge for at initiativ og synspunkter kan komme fram, slik at de kan være med på å forme en positiv prosess, særlig når virksomheter er under endring.

S p ø r s m å l 28

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Steinar Bastesen til fiskeriministeren, vil bli svara på av samferdselsministeren på vegner av fiskeriministeren.

Steinar Bastesen (TF): Jeg har stilt følgende spørsmål til fiskeriministeren:

«Fiskeridepartementet har foreslått å tildele nye laksekonsesjoner etter prinsippet «simultant stigende auksjon», og det er foreslått å innføre en arealavgift. Inntektene er tatt med i statsbudsjettet for 2001. Forslaget om arealavgiften er et nytt prinsipp, og det er betenkelig at staten avgiftsbelegger arealer som ikke tilhører staten.

Er ikke statsråden betenkt over at den innfører et nytt forvaltningsregime som er i strid med allemannsretten, og hva blir gjort for å avklare dette rettsspørsmålet?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Det er riktig at Fiskeridepartementet vil tildele nye tillatelser til oppdrett av matfisk av laks og ørret i 2001. Det er *ikke* riktig at Fiskeridepartementet har foreslått at dette skal skje etter prinsippet «simultant stigende auksjon». Det er heller ikke riktig, slik representanten Bastesen hevder, at Fiskeridepartementet har foreslått å innføre en arealavgift for oppdrettsnæringen.

Mye har vært sagt og skrevet om den kommende tildelingsrunden. Spørsmålet til representanten Bastesen viser at det kan være behov for å orientere litt om innholdet i Fiskeridepartementets forslag.

Det er bred politisk enighet om at en del av veksten i lakse- og ørretoppdrett framover tas ut ved tildeling av nye konsesjoner. Regjeringens syn er at samfunnet skal få en rimelig del av verdien av de nye konsesjonene, og at det i den forbindelse skal tas et vederlag ved tildelingen. Det er imidlertid viktig at vi stiller klare mål for hva vi vil oppnå med tildelingen, og at disse målene gjenspeiles i de krav vi knytter til de nye konsesjonene.

Fiskeridepartementet tar sikte på å tildele et begrenset antall nye konsesjoner jevnlig framover. I 2001 vil det bl.a. særlig bli lagt vekt på å fordele konsesjoner til områder som i dag har liten havbruksaktivitet. Dette vil være et viktig grep for å utløse det store verdiskapingspotensialet i havbruksnæringen, ved at større deler av

kysten blir tatt i bruk. Dette vil også komme Distrikts-Norge til gode.

Når det gjelder spørsmålet om arealavgift, er dette kommet opp i debatten bl.a. som innspill om at vertskommunene bør få inntekter i form av en arealavgift. Dette må vurderes nærmere, og det må undergis en grundig utredning som grunnlag for en politisk behandling. En må bl.a., som representanten Bastesen påpeker, vurdere nærmere prinsipielle juridiske og politiske spørsmål knyttet til bruk av kystsonen. Videre må de økonomiske og administrative konsekvensene for næringslivet og for det offentlige utredes.

Når det gjelder representantens henvisning til «simultant stigende auksjon», et begrep som er ukjent for folk flest, tror jeg det er hentet fra St.prp. nr. 1, Skatte-, avgifts- og tollvedtak, hvor det i boks 5.1 på side 96 er en generell orientering om ulike former for auksjon, og altså ikke knyttet direkte opp mot Fiskeridepartementets forslag.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er nettopp fra statsbudsjettet jeg har hentet uttrykket «simultant stigende auksjon», og hvis man ikke skal lese det i sammenheng med det som det faktisk er skrevet om i forbindelse med auksjoner og laksekonsesjoner, må man lese statsbudsjettet på samme måte som fanden leser Bibelen. Iallfall har de som har lest det, oppfattet det på samme måte som meg. Å begynne å auksjonere ut havområder som staten faktisk ikke eier, er innføring av et nytt prinsipp, uten debatt, og jeg må peke på at det har ikke staten lov til. Vi må få en slik sak inn for Stortinget for en bred behandling så man kan få diskutert prinsippene, for hvis det går så langt at vi skal begynne å auksjonere bort havområder, er det praktisk talt ingenting i veien for at den som har virkelig mye penger, kan kjøpe opp hele norsk økonomisk sone. Da er vi på ville veier. Jeg vil spørre statsråden: Er det den veien man tenker å gå?

Presidenten: Presidenten er noko i tvil om ordbruken til representanten Steinar Bastesen. Presidenten er iallfall sikker på at stortingssalen ikkje er ein arena for fanden.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Jeg kan klart berolige representanten Bastesen med at det ikke er i de retninger han avslutningsvis var inne på, Regjeringen ønsker å utvikle verken havbruksnæringen eller det norske samfunn for øvrig.

Det er, som jeg sa i mitt hovedsvar, mange spørsmål som krever nærmere utredning, og som Fiskeridepartementet vil komme tilbake til. Når det gjelder spørsmålet om ulike auksjonsformer, vil jeg bare peke på at det finnes også andre ting å auksjonere bort enn oppdrettskonsesjoner, f.eks. konsesjoner til å drive andre generasjons mobiltelefonsystem, også TV-konsesjoner. Det er altså en generell omtale av ulike auksjonsmetoder som er tatt inn i St.prp. nr. 1, og hvorvidt de skal få anvendelse for

en eller flere av de nevnte konsesjonstyper, vil Regjeringen komme tilbake til.

S p ø r s m å l 2 9

Frå representanten Jan Simonsen til fiskeriministeren:

«I 1995 ble kystgebyret for bøyelastskip økt fra 750 kroner til 75 000 kroner pr. anløp. Gebyret er senere økt ytterligere. Det har ført til at anløp av bøyelastskip i Åmøyfjorden utenfor Stavanger har gått vesentlig ned, selv om bøyelastflåten er mer enn doblet. Næringslivet i Stavanger-området har tapt millionbeløp årlig, og havnevesenet har tapt anløpsavgift.

Vil statsråden på denne bakgrunnen vurdere å gjeninnføre den ordningen som gjaldt før 1995?»

S p ø r s m å l 3 0

Frå representanten Per Ove Width til fiskeriministeren:

«Kystdirektoratet har signalisert at de ønsker å flytte losstasjonen på Hvasser i ytre Oslofjord til Horten til tross for at losene mener dette av sikkerhetsmessige grunner er ukløkt.

Hva er statsrådets holdning til denne saken?»

Presidenten: Disse spørsmåla er utsette til neste spørjetime.

S p ø r s m å l 3 1

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Øystein Hedstrøm til fiskeriministeren, vil bli svara på av samferdselsministeren på vegner av fiskeriministeren.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg har et spørsmål til samferdselsministeren på vegne av fiskeriministeren:

«Selbestanden i ytre Oslofjord har aldri vært større, samtidig som ressurstilgangen på fisk, særlig i de østlige delene av fjorden, er sterkt redusert. Resultatet av de siste tellinger viser at det i Heia-området er 450–500 dyr, mens det er 2 200 dyr i Koster-området. Behovet er stort for en økt beskatning.

Vil statsråden gå inn for en betydelig økning av fellingskvoten for sel i Oslofjord-området neste år?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Forskerne har de senere årene anbefalt årlige kvoter for kystsel basert i hovedsak på et uttak på 5 pst. av den tellbare del av de enkelte bestander. Kvotefastsettelsen har møtt til dels sterk motstand fra fisker- og jegerhold, idet oppfatningen har vært at kvotene har vært satt for lavt i forhold til den reelle selbestanden.

Fiskeridepartementet har imidlertid økt kvotene under henvisning til at selbestandene utgjør problemer i forhold til fiskeri- og havbruksvirksomhet. Økningen har delvis vært gjort som et generelt påslag på 20 pst. i alle regioner i 1999, og som et spesielt påslag på 30 pst. i områder

hvor det dokumenteres særlige problemer i forhold til fiskeri- og havbruk i 2000.

Når det gjelder Oslofjord-området, ble det i inneværende år ikke tilstrekkelig dokumentert problemer som tilsa at kvoten burde økes.

Det er nå opparbeidet tall fra tellinger av kystsel i 1999. Disse viser en steinkobbebestand på 289 dyr i Østfold og 61 dyr i Vestfold. Dette er en økning i forhold til det bestandsanslaget som ble lagt til grunn ved kvotefastsettelsen for 2000. Det er imidlertid en relativt stor selbestand på svensk side, som kan gi store variasjoner i tallmaterialet. Det planlegges nye tellinger i dette området i 2001, og det tas sikte på å samordne slike tellinger med svenske forskere.

Når det gjelder kvotene for 2001, vil disse bli fastsatt av Fiskeridirektoratet, basert på biologisk rådgivning.

Tatt i betraktning at det nå foreligger nytt og høyere tallmateriale for steinkobbe i angjeldende område, ligger det imidlertid til rette for en kvoteøkning. Ved fastsettelse av kvote vil Fiskeridirektoratet også ta høyde for at det er en realitet at sel i området utgjør til dels store problemer i forhold til fiskeri- og havbruksvirksomhet.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Tolkningen av det er jo entydig at det vil bli en økning av kvoten. Spørsmålet er bare hvor langt man vil gå. Regiondirektør Birger Larsen i Fiskeridirektoratet sa i en uttalelse forleden til Fredrikstad Blad at det er uproblematisk å øke beskatningen til 50 dyr i året. Det er det altså en representant fra Fiskeridirektoratet som sier. Seljakten er også nå organisert med jaktlag som fungerer tilfredsstillende, etter den informasjon jeg har innhentet. Er statsråden enig i regiondirektørens uttalelser om at en økning av fellingskvoten til 50 dyr vil kunne gjennomføres som en hensiktsmessig beskatning?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Som jeg sa i mitt hovedsvar, vil kvotene for seljakten i 2001 bli fastsatt så snart den biologiske anbefaling foreligger. Som nevnt ligger det til rette for en kvoteøkning, fordi det bl.a. foreligger nytt og høyere tallmateriale for steinkobbe i angjeldende område.

Når det gjelder de tilrådingene som kommer fra regiondirektøren, antar jeg at disse vil bli tatt med i de vurderinger som til slutt gir konklusjonen for kvotene for seljakten i 2001.

S p ø r s m å l 3 2

Hilde Frafjord Johnson (KrF): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«I forbindelse med den sjette partskonferansen (CO P6) under Klimakonvensjonen i Haag vil spørsmålet om hva som skal defineres som «demonstrable progress» innen 2005, etter Art. 3.2, bli diskutert. Her er det uenighet mellom sentrale forhandlingsparter.

Vil Norge gå inn for at demonstrerbar fremgang ikke kun skal dreie seg om det institusjonelle og legale rammeverk, men inkludere iverksettelse av konkrete klima-

tiltak for å sikre oppfyllelsen av Kyoto-forpliktelsene i perioden 2008-2012?»

Statsråd Siri Bjerke: Demonstrerbar fremgang innen 2005 er ett av mange temaer som det forhandles om i Haag. Først og fremst gjøres dette i tilknytning til drøftingene av hvilken informasjon som skal rapporteres fra industrilandene, artikkel 7, og hvordan denne informasjonen skal gjennomgås, artikkel 8. Bestemmelsene om dette bygger på eksisterende rutiner under Klimakonvensjonen og skal dekke alle typer forpliktelser, inklusiv rapportering av virkemidler og tiltak, samt trender i utslippene.

Så langt har en i begrenset grad sett hva de enkelte landene legger i bestemmelsen om demonstrerbar fremgang innen 2005. Norge deltar selvfølgelig i drøftingene rundt dette spørsmålet. Bestemmelsen er formulert på en generell måte i Kyotoprotokollen. Norge vil derfor legge til grunn en bred tolkning. Dette har vi gitt uttrykk for tidligere i forhandlingene, og det ligger også til grunn for våre posisjoner i Haag. Vår primære forståelse av bestemmelsen er at den inkluderer både oppstart av konkrete klimatiltak og forberedelser av slike tiltak, herunder gjennom utvikling av lovverk.

Regjeringen arbeider aktivt med ulike tiltak for at Norge skal oppfylle forpliktelsene under Kyotoprotokollen, herunder synliggjøre demonstrerbar fremgang innen 2005. Norge er et av de første landene som har vedtatt en nasjonal strategi for oppfølging av protokollen. Jeg ser på etableringen av et nasjonalt kvotesystem som et avgjørende tiltak for å vise demonstrerbar fremgang innen 2005 fordi kvotesystemet vil være et styringseffektivt virkemiddel for å sikre at Norge overholder utslippsforpliktelsene. Regjeringen tar sikte på at det nasjonale kvotesystemet skal innarbeides i lovverket i god tid før 2005, selv om forpliktelsesperioden først begynner fra og med 2008.

Regjeringen vil komme tilbake med en nærmere gjennomgang av hvordan forpliktelsene om å vise demonstrerbar fremgang innen 2005 vil bli fulgt opp, i en stortingsmelding om den fremtidige klimapolitikken som vil bli lagt fram våren 2001.

Hilde Frafjord Johnson (KrF): Jeg takker miljøvernministeren for svaret.

Det er i hvert fall positivt at hun nå går litt lenger enn det hun har gjort før, ved å si at hun mener at denne paragraffolkningen også innebærer konkret iverksettelse av tiltak.

Det jeg er ute etter, er imidlertid hva Regjeringen vil anføre som posisjoner i Haag. Vil man gå inn for at land iverksetter tiltak, og at dét blir den fortolkning som kjøres? For vi vet at USA ønsker at demonstrerbar fremgang kun skal være det institusjonelle og legale rammeverket, mens EU – i hvert fall en god del av EU-landene, selv om posisjonene der ikke er helt klare ennå – legger seg på en linje hvor de ønsker mer synliggjorte og iverksatte tiltak. Det er viktig her at Norge – selv om man hører til paraplygruppen – virkelig er villig til å ha en forhand-

lingsposisjon som støtter opp om klar og demonstrerbar fremgang, og at det skjer ved iverksettelse av tiltak, i tillegg til de institusjonelle forhold som miljøvernministeren var inne på.

Statsråd Siri Bjerke: Jeg kan ikke se noen uenighet mellom Hilde Frafjord Johnson og meg selv i forståelsen av hvordan «demonstrerbar fremgang» skal tolkes i henhold til Kyotoprotokollen. Jeg syntes det var viktig å gi et bilde av de internasjonale forhandlingene fordi det så langt på dette området ikke er avdekket noen stor uenighet mellom landene. Men Norge vil selvfølgelig gi uttrykk for det jeg sa i mitt svar, at bestemmelsen skal forstås i retning av både tiltak og rammebetingelser og lovverk som basis for tiltakene.

Det er veldig viktig at Norge har en oppfatning av dette i de internasjonale forhandlingene, og det er altså det jeg gav et bilde av nå. Her vil vi gi uttrykk for vårt syn. Men det er selvfølgelig også viktig at vi følger dette opp i vår egen nasjonale strategi, og den har jeg også redegjort for i forhold til prosessene.

S p ø r s m å l 3 3

Hilde Frafjord Johnson (KrF): Jeg tillater meg å stille også det neste spørsmålet til miljøvernministeren – disse spørsmålene henger jo sammen:

«I forbindelse med den sjette partskonferansen (CO P6) under Klimakonvensjonen i Haag vil spørsmålet om et «tak» for bruk av fleksible gjennomføringsmekanismer stå sentralt.

Vil Norge under forhandlingene arbeide for at de fleksible mekanismene skal være et supplement til nasjonale tiltak, og gå inn for at det opereres med et slikt tak?»

Statsråd Siri Bjerke: I henhold til Kyotoprotokollen skal bruken av de fleksible gjennomføringsmekanismene være et supplement til nasjonale tiltak. Det som diskuteres, er hvordan man skal konkretisere kravet til supplementaritet. I likhet med den forrige regjeringen vil Norge under den sittende regjering ikke gå inn for at det i denne forbindelsen settes et kvantitativt tak på hvor mye landene kan bruke Kyoto-mekanismene.

Norge går inn for en vurdering av hvorvidt landene oppfyller kravet til supplementaritet som skal baseres på en kvalitativ gjennomgang av landenes politikk og virkemiddelbruk. Det er allerede etablert rutiner for rapportering og gjennomgang av informasjon under Klimakonvensjonen som en kan bygge på i denne forbindelse.

EU har i forhandlingene foreslått flere konkrete formler for å sette et kvantitativt tak på bruken av de fleksible gjennomføringsmekanismene. Samtidig har EU selv avtalt en boble der de i praksis tenker seg kvotehandel mellom EU-landene uten kvantitative begrensninger. For mange land utenfor EU oppfattes det som urimelig dersom det skulle være et kvantitativt tak på generell kvotehandel, mens det ikke skal være det på handel innen EU. En stor diskusjon om dette vil derfor bidra til å forsinke og utsette den viktige gjennomføring av Kyotoprotokollen.

Selv om det ikke settes et kvantitativt tak på bruken av de fleksible gjennomføringsmekanismene, vil Norge selvfølgelig ta utgangspunkt i Kyotoprotokollen, som sier at de fleksible gjennomføringsmekanismene skal være et supplement til nasjonale tiltak. En betydelig del av utslippsreduksjonene som vil være nødvendig for å oppfylle forpliktelsen, vil bli gjennomført i Norge. Denne politikken skal konkretiseres gjennom stortingsmeldingen om klimapolitikken, som vi tar sikte på å legge fram våren 2001.

Hilde Frafjord Johnson (KrF): Den forrige regjeringen hadde sin klimapolitikk bygd på tre hovedstolper. Det første var at hovedtyngden av tiltak skulle tas hjemme, med andre ord et slags nasjonalt tak på bruken av fleksible gjennomføringsmekanismer. Det andre var at man ønsket å synliggjøre demonstrerbar fremgang innen 2005, og det tredje var å gå inn på fleksible mekanismer. For å få gjennomslag for bruken av fleksible mekanismer på en kostnadseffektiv måte, er det veldig avgjørende at man gjør de to andre tingene, altså at man synliggjør demonstrerbar fremgang, og at hovedtyngden av tiltakene tas hjemme. Det er det som gjør meg urolig i forhold til svaret fra miljøvernministeren. Dersom man er i en situasjon hvor man ikke synliggjør at man tar hovedtyngden av tiltakene hjemme, og det kan ifølge en artikkel i Dagens Næringsliv i forgårs se ut som om Siri Bjerke kanskje ikke er villig til å forplikte seg til det, risikerer vi en situasjon hvor det kan bli fullt frislepp, og hvor vi ikke får effektivt gjennomførbare fleksible mekanismer. Det er bakgrunnen for at jeg stiller spørsmål ved om vi ikke bør forandre posisjon og gå inn for tak.

Statsråd Siri Bjerke: Jeg er litt overrasket hvis det Hilde Frafjord Johnson nå sier, er uttrykk for en endret posisjon fra Kristelig Folkeparti og eventuelt sentrums hold i synet på tak. Man var jo enig i en flertallsmerknad i Stortinget ved behandlingen av stortingsmeldingen om rikets miljøtilstand senest for én måned siden.

Personlig legger jeg stor vekt på det som tidligere miljøvernminister Guro Fjellanger sier i en artikkel i Dagens Næringsliv i dag. Det er fortsatt gjeldende etter min oppfatning. Hun sier at

«et forsøk på tallfesting vil kunne føre til svært omfattende og vanskelige forhandlingsrunder som gjør at det tar lengre tid å komme til enighet om en endelig tekst».

Jeg er som sagt enig i dette og mener at den tiden har vi ikke. Vi må arbeide for å få et resultat under forhandlingene i Haag som gjør at vi kan få gjennomført klimavtalen.

S p ø r s m å l 3 4

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg skal få lov å stille et meget betimelig spørsmål til landbruksministeren:

«I 1994 ervervet en nå 60 år gammel mann gården Finsrud Nordre i Gausdal kommune. Få måneder etter ble han alvorlig syk. Han er nå uføretrygdet og avventer

lungetransplantasjon. Landbruksdirektøren har lagt til grunn at det må skaffes inntekt utenfor bruket. Bolighuset er i dårlig stand. Likevel valgte fylkeslandbruksstyret å fastholde pålegg om boplikt. Det kan ikke være lovens hensikt at en alvorlig syk person skal pålegges å flytte til et ubeboelig bruk som krever ekstrajobb.

Vil statsråden omgjøre vedtaket?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Etter det jeg har brakt i erfaring, dreier saken seg om Nils Bergsjordet, som overtok den aktuelle eiendommen på tvangsauksjon i 1994. Ervervet var konsesjonsfritt fordi han hadde odelsrett til eiendommen. Bergsjordets bestefar har eid eiendommen, og hans mor er født og oppvokst der.

Det følger direkte av odelsloven at den som overtar eiendom som han har odelsrett til, har plikt til å bosette seg på eiendommen innen ett år. Det er med andre ord ikke gitt noe pålegg om boplikt i dette tilfellet spesielt.

Etter odelsloven kan det gis fritak fra boplikten enten helt ut eller for en viss tid. Avgjørelsesmyndigheten er delegert til kommunen. Fylkeslandbruksstyret er klageinstans.

Bergsjordet har tidligere søkt og fått fritak fra boplikten i fem år fram til 17. mars 2000. Begrunnelsen for dette var at han skulle få mulighet til å sette i stand husene på eiendommen. På grunn av helsemessige årsaker søkte Bergsjordet den 25. februar i år om varig fritak fra boplikten.

Kommunen vedtok å gi utsettelse fra boplikten fram til 30. juni 2002. Fylkeslandbruksstyret vedtok den 2. oktober 2000 etter klage å opprettholde kommunens vedtak.

Ved søknader om fritak fra boplikten skal det etter odelsloven § 27 a bl.a. tas hensyn til brukets størrelse og avkastning og husforholdene. Videre skal det legges særlig vekt på søkerens tilknytning til eiendommen. En kan ta hensyn til ønsket om å styrke og opprettholde bosettingen i det området der eiendommen ligger.

Jeg er klar over at den aktuelle eiendommen ikke kan gi heltidssysselsetting for eieren, og at den i dag ikke er beboelig. Med en kjøretid til Lillehammer på ca. 30 minutter vil imidlertid arbeidsmulighetene utenfor bruket være gode. Sett på denne bakgrunn og ut fra det forhold at økt bosetting er et satsingsområde i Gausdal kommune deler jeg kommunens og fylkeslandbruksstyrets syn om at eiendommen bør bebos av eieren. Jeg er også enig i at søkerens tilknytning i dette tilfellet ikke bør gå foran hensynet til bosettingen.

Ved vurderingen av en søknad om fritak fra boplikt skal det legges stor vekt på søkerens livssituasjon. Det er imidlertid ikke slik at en vanskelig livssituasjon uten videre gir grunnlag for varig fritak. En må vurdere om en ytterligere utsettelse i et tilfelle som dette er et rimelig alternativ.

Jeg har merket meg at de lokale myndigheter under henvisning til Bergsjordets helsemessige situasjon har gitt ham ytterligere to års utsettelse fra boplikten for å se an hans situasjon. Slik jeg forstår kommunens og fylkeslandbruksstyrets behandling av saken, er de innstilt på å

(Statsråd Hanssen)

vurdere ytterligere fritak utover de sju årene som allerede er innvilget, når fritaksperioden er ute. Jeg mener dette er en rimelig løsning sett på bakgrunn av at det dreier seg om en eiendom som er godt egnet som bosted når husene settes i stand.

Jeg finner etter det jeg har sagt foran, ikke grunn til å omgjøre vedtaket. Jeg tilføyer at det skal særlige grunner til for å gripe inn i en konkret sak der avgjørelsen er delegert til kommune og fylkeslandbruksstyre.

Jeg viser også til at dette er en sakstype der hensynet til lokalt selvstyre skal vektlegges. Dette følger av forvaltningsloven § 34.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg er klar over at det skal særlige grunner til for at statsråden skal reagere på det som foregår i lokalforvaltningen. Men det er derfor vi har statsråder og hjemler for at de skal gripe inn hvis det er særlig grunn til det.

Odelstven § 27 er klinkende klar hva gjelder plikten til å flytte til en eiendom en tar på odel. Det er det ingen uenighet om. Odelstven § 27 a har fire punkter som skal tillegges vekt, og så er det ett punkt som kan tillegges vekt. De tre punktene som skal tillegges vekt, bruksstørrelse, avkastningsevne og husforhold, taler til gunst for ham.

Landbruksdirektøren sier helt klart at denne gården er liten – 40 dekar med fulldyrket jord – det er begrenset avkastningsevne og husforholdene er elendige. Mener statsråden at denne avgjørelsen fremstår som rimelig i allminnelige folks rettsbevissthet?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Som jeg sa innledningsvis, er dette en type beslutning som er delegert til kommunen, fordi det kan være ulike vurderinger i ulike kommuner om hvor stor vekt det er behov for å legge på bosettingsspørsmålet. Det er etter min mening helt klart slik at denne type eiendom, som ligger såpass nært til en såpass stor by som Lillehammer, er godt egnet i forhold til å sikre bosetting i en kommune som Gausdal. Dette har Gausdal et veldig bevisst forhold til. Det er fullt ut mulig å sette i stand hus, etablere et bosted og få en viss inntekt fra eiendommen, og det er også fullt ut mulig å få inntekter utenfor bruket ved at man har et stort arbeidsmarked i rimelig nærhet. Så etter min mening er dette på ingen måte en så spesiell sak at det er naturlig for statsråden å gripe inn.

Presidenten: Då går vi tilbake til spørsmål 2.

S p ø r s m å l 2

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Olav Gunnar Ballo til statsministeren, vil bli svara på av justisministeren.

Olav Gunnar Ballo (SV): «I januar 2001 vil det være fire år siden Samerettsutvalgets utredning ble avgitt. Manglende avklaring om rettighetene til land og vann i

Finnmark fører til bestående konfliktlinjer i befolkningen om hvem som skal besitte rettighetene, og skaper også vansker for naturbaserte næringer, fordi det vil rå usikkerhet om premissene som vil gjelde for den framtidige næringsutviklingen.

Vil statsministeren bidra til at Samerettsutvalgets utredning snarest mulig sluttbehandles av Stortinget?»

Statsråd Hanne Harlem: Samerettsutvalget avgav sin annen delinnstilling til Justisdepartementet i januar 1997. NOU 1997:4 «Naturgrunnlaget for samisk kultur» gjelder rettigheter og forvaltning i Finnmark samt vern av tradisjonelle samiske bruksområder i hele landet. Utredningen er svært omfattende og ble sendt ut på bred høring og med en utvidet høringsfrist. Den alminnelige fristen for uttalelse løp ut 1. mars 1999, mens Sametinget, Finnmark fylkesting og departementene hadde frist til 1. oktober 1999.

Høringsmaterialet er omfattende og har krevd en grundig gjennomgang som utgangspunkt for det videre arbeid med saken. Justisdepartementet arbeider med å forberede en lovproposisjon for oppfølging av utredningen. Arbeidet involverer flere andre departementer, og det vil også være kontakt med Finnmark fylkesting og Sametinget med sikte på å gi et best mulig grunnlag for Regjeringens beslutninger og deretter forslag for Stortinget i saken. Både Sametinget og Finnmark fylkesting har vært orientert uformelt om fremdriftsplanene.

Det er uten tvil ønskelig å få slutført behandlingen av rettsforhold og forvaltning i Finnmark så raskt som det kan skje på en forsvarlig måte. Saken er omfattende og vanskelig, og nettopp fordi den er så viktig både for de samiske interessene og for hele Finnmarks befolkning, må Regjeringens behandling være grundig. Det er derfor for tidlig i dag å angi tidspunkt for når lovproposisjon om saken kan fremmes for Stortinget.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg takker av ren høflighet for svaret, som jeg finner helt utilfredsstillende.

Regjeringen håndterer denne saken som en folkerettslig labyrint, som det også er, og gjør akkurat som laboranten: Man labber rundt den. Det er klart at man her går som katten rundt den varme grøten, når hele Finnmarks befolkning, inkludert Sametinget og fylkestinget, venter på å få et svar i saken. Som jeg har redegjort for i spørsmålet, hemmer dette også næringsutvikling i et fylke som nå opplever stor fraflytting, som opplever store problemer med etablering av nye arbeidsplasser. Både nåværende sametingspresident Sven-Roald Nystø og Ole Henrik Magga har tatt klart til orde for at man må få fortgang i saken og få til en avklaring. Uansett hva utfallet måtte bli av denne saken, er det det Finnmarks befolkning samlet venter på.

Jeg hadde håpet at statsministeren kunne ha svart på saken, for jeg anser den som viktig. Man må da kunne angi noen tidsperspektiver her. Det jeg har fått greie på underhånden, er at det kan ta tre til fire år. Kan justisministeren bekrefte det?

Statsråd Hanne Harlem: Dette er et omfattende, stort og vanskelig arbeid, det viser også den tidsperioden som Samerettsutvalget selv brukte på å utrede dette, og for så vidt den tiden man regner med at det nye Samerettsutvalget, som skal se på resten av Norge, kommer til å måtte bruke. Dette sier noe om hvor vanskelige disse spørsmålene er. Det er ikke mangel på ønske om å holde fremdrift, det er rett og slett snakk om at dette er vanskelige spørsmål. Det er ikke alltid slik at det å hoppe til en konklusjon er den beste måten å få til de beste løsningene på.

Vi jobber kontinuerlig, det er folk i Justisdepartementet som hele tiden jobber med denne saken. Det er ikke et spørsmål om nedprioritering, det er et spørsmål om å klare å få dette fram på en forsvarlig måte. Og jeg kan verken bekrefte eller avkrefte de tidshorizontene som representanten Ballo har fått høre. Men jeg kan for så vidt bekrefte at gjennomgangen av høringsuttalelsene antakelig vil være klar rundt nyttår, og at vi deretter tar en kontakt med Finnmark fylkesting og Sametinget på basis av det for videre fremdrift.

Presidenten: Vi går då til spørsmål 35.

S p ø r s m å l 3 5

Jan Simonsen (Frp): Jeg har æren av å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Gjennom en avtale mellom Justisdepartementet og Forsvarsdepartementet er det bestemt at polititjenestemenn med befalsutdanning ikke lenger skal mobiliseringsdisponeres i Forsvaret, men i politietaten. Dermed mister politietaten muligheten til å få trent sine tjenestemenn i stabsfunksjoner gjennom Forsvaret, og Forsvaret mister godt motivert og trent befall.

Vil statsråden ta initiativ til å få revurdert denne avtalen, slik at polititjenestemenn med befalsutdanning kan bli mobiliseringsdisponert i Forsvaret?»

Statsråd Hanne Harlem: I 1998 viste oversikten at 3 780 polititjenestemenn av en operativt trent styrke på 4 800 avgis til mobilisering, dvs. 80 pst. av den operative trente styrke. Totalt antall polititjenestemenn var den gang ca. 7 700. Dette innebærer en sterk svekkelse av politiets evne til å løse sine oppgaver ved en mobilisering.

Både sivile og militære elementer bygger sine beredskapsplaner på at politiet skal makte sine oppgaver og derved legge forholdene til rette for at disse ledds bidrag i totalforsvaret kan gi optimal effekt.

Etter dagens ordning skal politiet avgi mannskaper til Forsvaret ved mobilisering i et slikt omfang at politiet tappes for de mannskapsressurser som er påkrevd for å løse denne oppgaven i totalforsvaret.

Blant annet på bakgrunn av dette er det etter avtale mellom Justisdepartementet og Forsvarsdepartementet besluttet at fast ansatte polititjenestemenn uten militær befalsgrad fritas for fremmøte ved mobilisering fra og med mobiliseringstermin år 2001.

Polititjenestemenn med militær befalsgrad fritas også i hovedsak for fremmøte fra og med mobiliseringstermin 2001, men det er gjort unntak for tjenestemenn i viktige nøkkelposisjoner.

Forsvarsdepartementet har i samråd med Justisdepartementet fastsatt at ca. 150 polititjenestemenn fortsatt skal mobiliseringsdisponeres. Denne rammen er fastsatt ut fra en vurdering av politiets oppgaver og behov for personellressurser ved en eventuell mobilisering, og er sammenholdt med Forsvarets fremtidige behov for polititjenestemenn med befalsutdanning. På denne bakgrunn er det etter min vurdering ikke behov for å revurdere avtalen med Forsvarsdepartementet om mobiliseringsfritak for polititjenestemenn.

S p ø r s m å l 3 6

Jørn L. Stang (Frp): Jeg vil gjerne stille justisministeren følgende spørsmål:

«Man har registrert fra flere medieoppslag at påklagde saker rundt påståtte seksuelle overgrep er blitt rotet bort, eller at tidsfrister for klager ikke er blitt overholdt av politiet og politijurister. Sakene henlegges av Riksadvokaten som følge av dette.

Synes statsråden denne type saker blir tilstrekkelig korrekt behandlet, og hva vil hun gjøre overfor de tjenestemenn som ikke følger «rettssikkerhetsrutinene?»

Statsråd Hanne Harlem: Det er selvfølgelig ikke akseptabelt at saker rotes bort, eller at tidsfrister ikke overholdes av politi og påtalemyndighet. Likevel vil jeg innledningsvis få si at jeg ikke har noen grunn til å tro at påtalemyndighetens behandling av straffesaker gjennomgående ikke er betryggende. Likevel hender det unntaksvis at feil blir begått. Derfor er det innarbeidet ordninger med klageadgang og mulighet for omgjøring av beslutninger. Kan en feil føres tilbake til klanderverdige forhold hos den enkelte ansvarlige saksbehandler, tilligger det den enkelte foresatte eller institusjonsleder i påtalemyndigheten å sørge for adekvate personalpolitiske tiltak, om nødvendig med disiplinære forføyninger.

Spørsmålet fra representanten Stang berører den påtalemessige behandling av klager over avgjørelser tatt av påtalemyndigheten i konkrete straffesaker. Dette er et område som hører inn under påtalemyndigheten ledet av Riksadvokaten.

Jeg har vært i kontakt med Riksadvokaten, som bl.a. har opplyst at riksadvokatembetet har lagt til grunn at det etter straffeprosessloven gjelder en absolutt frist på tre måneder for omgjøring av et påtalevedtak til ugunst for siktede. Fristen regnes fra den dag beslutningen ble tatt. Denne forståelsen er kommet til uttrykk allerede i et rundskriv som Riksadvokaten sendte ut i 1996.

Videre har Riksadvokaten uttalt overfor meg:

«Riksadvokaten beklager at svikt hos påtalemyndigheten flere ganger har medført at klageretten er blitt illusorisk ved at overordnet påtalemyndighet har motatt saken etter at omgjøringsfristen er utløpt. Ved brev av 23. oktober til alle politimestre og statsadvokater

har riksadvokaten innskjerpet fristregelen. Betydningen av å ha gode rutiner i disse sakene har også tidligere vært understreket herfra.»

Etter at spørsmålet kom opp i media, er forståelsen av straffeprosessloven på dette punkt også blitt vurdert av Justisdepartementets lovavdeling. Lovavdelingen antar for sin del at gjeldende lovgivning ikke er til hinder for å realitetsbehandle en klage som er fremsatt innen tremånedersfristen, selv om klagen først kommer frem til overordnet påtalemyndighet etter utløpet av denne fristen. Også professor Johs. Andenæs gir i siste utgave av «Norsk Straffeprosess», som nettopp er utkommet, uttrykk for at omgjøring i klageinstansen kan skje etter utløpet av tremånedersfristen.

På denne bakgrunn vil jeg ta initiativ til en avklaring. Jeg vil med det første sende på høring forslag til en mulig lovendring. Gjennom høringen vil vi få belyst de krysseende interesser som ligger bak klageordningen og regelen om vern for siktede mot omgjøring av henleggelse. Med dette opplegget kan et forslag til lovendring bli satt frem tidnok til at Stortinget kan få behandlet det i vårsejonen.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg må si at det siste var jeg veldig fornøyd med, at hun signaliserte at hun vil komme tilbake med en egen sak på området – det trengs.

Innledningsvis hadde jeg på følelsen at statsråden bagatelliserte lite grann rundt dette. Det er ikke unntaksvis at slike saker dukker opp. Det er for mange av dem etter min mening. Slurv eller rot hos påtalemyndigheten kan ikke medføre at en klage på en henlagt straffesak ikke kan behandles. Det virker etter mitt syn urimelig at feil begått av en statsadvokat fører til at fornærmede ikke får behandlet en klage når klagen er fremsatt i rett tid. Regelverket er nok ikke helt klart når man avviser en klage ved å bruke straffeprosessloven § 75, som setter en absolutt sperre mot omgjøring. Derimot åpner man i § 59 a i samme lov for at henleggelsen kan omgjøres.

Mitt spørsmål til statsråden er: Vil statsråden rydde opp i disse motsetningene slik at loven tar mer hensyn til den fornærmede part?

Statsråd Hanne Harlem: Det var ikke min mening å bagatellisere at saker rotes bort eller ikke behandles på den måten de skal. En sak som behandles slik, er en sak for mye. Det er det ingen tvil om.

Det er nettopp fordi jeg har sett de negative konsekvensene av den praksis som er ført, kombinasjonen av feil og regel, som gjør at jeg mener at vi bør legge fram forslag til en lovendring som vi sender på høring så snart det er praktisk mulig.

S p ø r s m å l 3 7

Jørn L. Stang (Frp): Jeg har nok et spørsmål til justisministeren:

«Nylig har Agder lagmannsrett i en dom slått fast at laserpistolen som måleinstrument ikke holder mål. UP i

Agder synes at det nå er uforsvarlig å bruke laser. Men politiet i blant annet Fredrikstad vil fortsette å bruke laserpistolen i fartsmålinger.

Mener derimot statsråden det er forsvarlig at laserpistol brukes av politiet i fremtiden, og ønsker hun en lik praksis for hele landet?»

Statsråd Hanne Harlem: Svaret er for så vidt ja på begge spørsmål, men jeg skal begrunne det nærmere.

Justisdepartementet godkjente høsten 1993 laserfartsmåler, laser LTI 20.20, til bruk ved fartskontroll i politiet etter utredning fra en arbeidsgruppe nedsatt av Justisdepartementet. Arbeidsgruppen la særlig vekt på rapport og godkjenningbevis fra forskningsinstitusjoner både i Tyskland, Sverige og Norge. I tillegg ble det gjennomført praktisk metodeutprøving av laser LTI 20.20 foretatt av norsk politi. Sammen med godkjenning av laser LTI 20.20 ble det også utarbeidet en instruks for bruken av laserfartsmåler og en brukerveiledning.

Domstolene har godkjent måling ved laser som bevismiddel i saker hvor måling har vært gjort ved bruk av laser LTI 20.20.

For å sikre ekstern kontroll er det inngått en intensjonsavtale med Justervesenet som overordnet kontrollorgan for måleteknisk materiell i politi- og lensmannsetaten. Denne avtalen gjelder for laserfartsmåler. Etter avtalen skal Justervesenet bl.a. typegodkjenne slike apparater. Det samme gjelder kontroll første gang og årlige periodiske kontroller. Dessuten kan saker, der dette apparatet har vært brukt, legges fram for Justervesenet for sakkyndig uttalelse. Påtalemyndigheten har alt benyttet Justervesenet i denne anledning.

Kvalitetssikring har vært et overordnet mål for departementet ved gjennomgang av laserfartsmåler når det gjelder opplæring, bruk og instruksverk samt kvalitetssikring. Antall instruktører i politiet er av den grunn redusert fra ca. 50 til 11. Dette er gjort for å høyne kvaliteten på opplæringen. Dessuten er undervisningsmateriell endret, og det er utarbeidet egen brukerveiledning. Brukerne skal således være kjent med mulige brukerfeil som kan påvirke måleresultatet. Sist, men ikke minst har departementet bedt om at antall brukere av laserfartsmåler skal avgrenses ved politidistriktene. Dette også for å sikre stor sikkerhet i bruken av laserfartsmåler.

På bakgrunn av dette mener jeg laserfartsmåler fyller de krav man kan stille til bruk av denne som måleinstrument i hastighetssaker, og jeg ser ingen grunn til å stanse bruken. Ut fra brukerveiledning og instruksverk skal det ikke være grunn til ulik praksis i bruken av laserfartsmåler.

For ordens skyld kan jeg opplyse at UP i Agder igjen benytter laserfartsmåler ved fartskontroller.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er riktig, som jeg også har hørt, at man har gjenopptatt dette med lasermåling. Men likevel slår Agder lagmannsrett fast at når det benyttes en målemetode hvor man har så vidt begrensede muligheter for etterkontroll av fakta av betydning, settes det spørsmålstegn ved påli-

teligheten ved lasermålingen, og at bevis eller tvil som følge av dette, bør føres i favør av den siktede.

Det er ikke første gang jeg har dette spørsmålet oppe. Jeg har hatt det oppe også tidligere i forbindelse med måling av motorsyklister. Fremskrittspartiet og Norsk Motorcykel Union har tidligere fremholdt at dette ikke er et pålitelig måleinstrument fordi det etter vår mening mangler noe vesentlig. For å ivareta rettssikkerheten bør det etter vår mening egentlig monteres videokamera på lasermåleren slik at målingen kan dokumenteres for ettertiden, og slik at det også kan dokumenteres at laseren er benyttet på riktig måte. Jeg vet ikke om statsråden er enig i dette.

Statsråd Hanne Harlem: Det fremgår av mitt første svar at jeg for det første er opptatt av å kvalitetssikre lasermålingene, men at jeg samtidig mener at de tiltak som er iverksatt, er med på å sikre kvaliteten godt nok til at det fortsatt kan brukes som et godt hastighetsmålingsverktøy i norsk politi. Vi har også domstolene, generelt sett, som en kontrollinstans av om dette er tilstrekkelig.

S p ø r s m å l 3 8

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg vil gjerne få stilte følgjande spørsmål til barne- og familieministeren:

«Med auka statlege løyvingar er det Regjeringa si målsetting at foreldrebetalinga i barnehagesektoren skal reduserast.

Kva tiltak vil statsråden setja i verk dersom denne føresetnaden ikkje vert følgd opp?»

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Regjeringen mener at barnehager er det beste pedagogiske tilsynstilbudet barn kan ha når de ikke er sammen med sine foreldre. Derfor er det også avgjørende at foreldrebetalingen ikke er til hinder for at barn kan bruke barnehager.

Sammenliknet med andre land er prisen foreldrene må betale for en barnehageplass i Norge, meget, meget høy. Dette har bl.a. OECD påpekt. Vi liker å sammenlikne oss med Sverige, og der er de i ferd med å innføre maksimale priser for en barnehageplass. Om lag 1 100 kr vil være den høyeste satsen for foreldrebetaling for ett barn, og det er et nivå som vi vet er betydelig under det norske.

Spørsmålet om en statlig regulering av foreldrebetalingen ble tatt opp i forbindelse med barnehagemeldingen. Jeg oppfatter at det er bred politisk enighet om at veien å gå i første omgang ikke er et sånt statlig direktiv. I dagens situasjon vil bestemmelser om maksimalsatser bety en redusert handlefrihet, og i mange tilfeller en svært vanskelig økonomisk situasjon for en del private barnehager.

Et flertall i Stortinget har imidlertid bedt Regjeringen vurdere krav om redusert foreldrebetaling, graderte satser og søskenmoderasjon når statstilskuddet til barnehagene øker. Det er selvsagt noe jeg vil ha med meg, når jeg følger med på om den økte statlige støtten rent faktisk fører til en redusert foreldrebetaling.

For å nå det viktige målet om lavere foreldrebetaling vil Regjeringen jobbe for å øke den offentlige finansieringen av barnehagesektoren. Ved behandlingen av meldingen om barnehager fikk Arbeiderpartiet bred støtte for sitt forslag om å øke den statlige andelen av finansieringen av sektoren. Stortinget vedtok som kjent at staten innen 2005 skal dekke 50 pst. av kostnadene, kommunene 30 pst. og foreldrene 20 pst. På den måten vil foreldrebetalingen kunne gå ned. For å kunne nå dette målet vil det være behov for å trappe opp både den statlige og den kommunale andelen i løpet av de neste fire årene.

Gjennom vårt budsjettopplegg for 2001 har vi foreslått å øke de statlige tilskuddssatsene til barnehagene med 4,3 pst. for barn over tre år, og 6,3 pst. for barn under tre år. Denne satsøkningen vil kompensere for prisvekst på alle tilskuddssatsene samt gi en reell økning på satsene for barn under tre år.

Regnskapsrapporteringen fra de siste årene viser at det fortsatt er et stykke igjen før kommunene når den ønskede målsettingen om 30 pst. kommunal medfinansiering. Regjeringen vil derfor oppfordre kommunene til å støtte barnehagesektoren i sterkere grad enn det som er tilfellet i dag. Dette gjelder særlig økonomisk støtte til de private barnehagene.

Tallene fra 1998 viser at kommunene dekket i underkant av 8 pst. av kostnadene i privat sektor, mot 30 pst. i kommunale barnehager. Når vi da vet at det mange steder er høyere foreldrebetaling i private barnehager enn i de kommunale, er det opplagt at en økt kommunal innsats vil kunne være med på å redusere foreldrebetalingen i denne sektoren.

Regjeringen vil i tiden fremover arbeide for et forslag om innføring av en plikt for kommunene til å tilby barnehageplass til de foreldrene som ønsker det. En plikt, sammen med økte tilskudd fra staten og en meget sterk oppfordring til kommunene om at de må ta ansvar for å sikre sine innbyggere dette velferdsgodet, er de virkemidlene som Regjeringen, og Stortinget, i første omgang vil ta i bruk. Skulle det så vise seg at disse virkemidlene ikke er tilstrekkelige, og at nivået på foreldrebetalingen fortsatt er for høy, må det ikke være noen tvil om at denne regjeringen og vårt departement vil vurdere å komme med helt konkrete tiltak.

Avslutningsvis vil jeg si at jeg forutsetter helt klart at det øremerkede statstilskuddet går nettopp til barnehagesektoren, og med hensyn til en del av de eksemplene vi har fått fra Kommune-Norge de siste dagene, vil jeg si at foreldrebetalingen ikke kan øke i et slikt omfang som disse viser.

Jeg vil helt til slutt minne om at kommunene i vårt forslag til statsbudsjett har fått en vesentlig økning av de frie inntektene, og da må vi forutsette at kommunene, og ikke kun staten, ser seg tjent med en fullt utbygd barnehagesektor.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg vil takka statsråden for svaret – og det kjem vel ikkje som eit stort sjokk at eg er samd i alt ho sa.

Full barnehagedekning er det berre når det er nok plassar til ein pris folk kan klara. Når folk må betala 4 000–5 000 kr i månaden utan inntektsgradering og søskenmoderasjon, så er det mange som ikkje klarar det. Når Gjesdal kommune no foreslår 10 pst. auke i foreldrebetalinga, går altså auka statstilskot til det, og ikkje til foreldra. Det kan òg gå til eigarar som ikkje klarar å betala ned gjelda si, og som aukar satsane i staden for å la auken koma foreldra til gode. Me får altså meir pengar frå staten – det styrer me her. Me bør få meir pengar frå kommunen til denne sektoren, det både oppfordrar me til og legg til rette for med dei frie midlane. Men dersom dette ikkje fører til redusert foreldrebetaling, seier statsråden ho vil vurdera andre og meir konkrete tiltak. Og eg kunne ha god lyst til å høyra kva aktuelle tiltak ho då tenkjer på.

Presidenten: Presidenten skal forsikre representanten Ausdal Starrfelt om at *han* iallfall ikkje blei sjokkert.

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Det kan godt hende at også ministeren hadde blitt meget overrasket og sjokkert hvis representanten hadde vært uenig på dette feltet.

Det er svært gledelig at vi klarte å få til en så bred politisk enighet da vi behandlet barnehagemeldingen i vår. Det mener jeg har lagt et svært viktig grunnlag for den satsingen vi skal ha i tiden som kommer.

Men situasjonen er at Stortinget er helt avhengig av at kommunene og de private aktørene tar sitt ansvar på alvor. Det er ikke slik at det er staten og departementet som skal bygge barnehagene. Det skal kommunene selv gjøre, og det skal de private aktørene gjøre. Vårt mål må være å legge til rette for gode rammebetingelser, slik at dette blir mulig. Jeg mener at med det opplegget som er lagt av komiteen gjennom innstillingen, der staten tar sitt ansvar og går inn med mer midler, vil vi kunne ha et grunnlag for å få ned foreldrebetalingen.

Det har vært et prinsipp i lang tid om en tredeling, mellom foreldre, stat og kommune, og der kommunene skulle ta 30 pst. Det konkrete tiltaket jeg vil vurdere, er å bruke loven.

S p ø r s m å l 39

Jon Lilletun (KrF): Eg tillèt meg å stille følgjande spørsmål til barne- og familieministeren:

«Lyngdal Markedsforening ynskjer i tråd med bygdas kulturelle tradisjonar å arrangere tre nattopne fredagar, fram til kl. 24.00, i staden for tre sundagsopne handledagar, slik opningstidslova gjev høve til. Fylkesmannen har for andre år på rad sagt nei til ein slik dispensasjon.

Vil statsråden endre dette avslaget, eventuelt om naudsynt ta initiativ til ei lov- eller forskriftsendring?»

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Lyngdal markedsforenings søknader om dispensasjon fra de alminnelige åpningstider i åpningstidsloven for å avholde tradisjonell juletreff har både i fjor og i år vært behand-

let i departementet som klagesaker. I begge tilfellene stadfestet departementet fylkesmannens vedtak.

I åpningstidsloven av 26. juni 1998 er det innført ensartede åpningstidsrammer for hele landet. Åpningstidsloven gir forretningene anledning til å holde åpent til kl. 21.00 på hverdager og til kl. 18.00 dager før søn- og helligdager.

På søn- og helligdager skal utsalgssteder som omfattes av åpningstidsloven, som hovedregel være lukket. Imidlertid kan utsalgssteder holde åpent mellom kl. 14.00 og kl. 20.00 de siste tre søndagene før julaften. Bakgrunnen for dette forslaget, som Stortinget sluttet seg til, var å lovfeste en praksis som hadde utviklet seg, med søndagsåpne butikker i desember. Dette ble antatt generelt å redusere behovet for dispensasjon.

Det er slik at fylkesmannen kan gi dispensasjon etter åpningstidsloven § 4 dersom det foreligger særlige grunner. Hva som ligger i begrepet «særlige grunner», fremgår av merknadene til § 4 i Ot.prp. nr. 75 for 1996-97 Om lov om åpningstider for utsalgssteder. Her uttrykkes bl.a. følgende:

«Formuleringen «særlige grunner» vil kunne omfatte ulike forhold som også kan variere fra distrikt til distrikt. Større begivenheter, som idrettsmesterskap, jubileer, stevner, markeder o l, og som berører hele eller store deler av en kommune eller et distrikt, vil kunne danne grunnlag for dispensasjon. Det samme gjelder periodisk tilbakevendende begivenheter som anløp av turistskip og årlige fiskerier, som har stor næringsmessig betydning for en kommune eller et distrikt.

Det kan også gis dispensasjon for mindre arrangementer som «handelens dag», eller markering av en spesiell begivenhet for et utsalgssted, som f eks 5, 10 og 25-års jubileum e.l. Slike arrangementer bør likevel vanligvis ikke tillates på søn- og helgedager.

...

Departementet foreslår å lovfeste praksisen som har utviklet seg med søndagsåpne utsalgssteder i desember måned for å avvikle julehandelen. Dette antas generelt å redusere behovet for dispensasjon.»

Dette har Stortinget sagt.

Det følger av dette at det må foreligge en konkret begrunnelse for den enkelte søknad. Dersom fylkesmannen finner at lovens krav til «særlige grunner» er oppfylt, vil det bero på et skjønn fra fylkesmannen om det bør gis dispensasjon.

Loven åpner imidlertid ikke for at en kan bytte en eller flere søndager før jul med nattåpent på et annet/andre tidspunkt. Slik tolker vi Stortingets vedtak. Det er bl.a. lagt vekt på at lovgiver ikke har funnet å ville lovfeste lengre åpningstider på hverdager i forbindelse med julehandelen, men har lovfestet retten til å kunne holde åpent de tre siste søndagene før julaften. Lovgiver har således spesielt vurdert behovet for lengre åpningstider i forbindelse med juleaktiviteter/julehandel. Departementet har ikke gitt dispensasjoner for å kunne holde åpent utover de alminnelige åpningstider i forbindelse med julehandel, julemarkeder, tenning av julegran og åpning/tenning av julegater.

Jeg vil gjerne understreke at en rekke av de aktivitetene som kjennetegner juleåpningen, ikke berøres av loven og kan skje helt uavhengig av butikkenes åpningstider.

Departementet har stadfestet og bekreftet at fylkesmannen i dette konkrete tilfellet har gjort et riktig vedtak overfor Lyngdal markedsforening, slik som loven er blitt tolket ut fra de vedtak som Stortinget har gjort. Jeg vil for ordens skyld gjøre oppmerksom på at min forgjenger, Valgerd Svarstad Haugland, fattet en lik beslutning i en sak for nøyaktig et år siden.

Jeg har selvfølgelig et ansvar for å følge opp og håndheve de beslutningene som Stortinget har fattet. Det ligger til grunn i denne aktuelle sak. Jeg vil si at det må være viktig at vi i kommende saker utøver en stor grad av skjønn og fornuftig praktisering av denne loven. Jeg vil for ettertiden oppfordre meget, meget klart mitt eget embetsverk til en skjønnsmessig og fornuftig håndheving av loven.

Jeg mener at det vil være ufornuftig hvis vi får en A4-behandling av dette temaet som ikke vil bli oppfattet som logisk ute i den norske befolkningen. Jeg håper at representanten Lilletun har forståelse for de hensyn som jeg er nødt til å ta i forhold til de klare beslutningene Stortinget har fattet, men jeg vil si meget klart til representanten at jeg vil ta et initiativ for å gå igjennom og evaluere ordningen så langt, og se på måten loven har fungert på i praksis.

Jon Lilletun (KrF): Eg takkar statsråden for svaret, og vil seie meg nøgd med den siste delen av svaret. Den fyrste delen var i og for seg grei, den òg, for det var ei fortolking av lova som eg ikkje finn grunn til å seie noko om.

Det som er klart etter dette, er at statsråden vil ha ein gjennomgang av dette og òg vurdere om det er mogleg å gje slike dispensasjonar når gode grunngevingar vert gjevne. Eg trur at når tilsette, forretningsstanden sjølv og publikum synest at det er fint å kunne handle seint ein fredagskveld og ha sundagen som kviledag, er det veldig vanskeleg å få folk til å forstå at det er det ikkje moglegheit til. Eg oppfattar det slik at statsråden vil prøve å finne ei løysing som kan gje eit resultat som Lyngdal markedsforening ynskjer.

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Det er helt korrekt oppfattet av representanten Lilletun.

S p ø r s m å l 4 0

May-Helen Molvær Grimstad (KrF): Eg har følgjande spørsmål til barne- og familieministeren:

«Mindreårige asylsøkkjarar vert verande mykje lenger på asylmottaka enn dei tre månadene som er føresette. Røyndomar frå mottaka tilseier at mange av desse barna treng tettare oppfølging og meir hjelp enn det dei får i dag. Aldersspennet hos barna er for tida 4-18 år. Redd Barna foreslår at mottak for åleinebarna skal bli gitt status som barnevernsinstitusjonar.

Kva vil statsråden gjere for å sikre fagleg kvalitet og kompetanse, ressursar og rettstryggleik for desse barna?»

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Spørsmålet fra representanten Molvær Grimstad er rettet til barne- og familieministeren. Svaret er utformet i samarbeid med Kommunal- og regionaldepartementet, som har ansvar for alle flyktninger og asylsøkere som bor på asylmottakene, også enslige mindreårige.

Jeg er helt enig med representanten Molvær Grimstad i at det er beklagelig at oppholdstida i mottak blir mye lengre enn det som er forutsatt. Situasjonen for enslige mindreårige i mottak er ikke god nok i dag, og målet er å forbedre deres situasjon. Det vil Regjeringen gjøre, og fremmer forslag på dette området i stortingsmeldingen om asyl- og flyktningpolitikken i Norge. Denne blir oversendt Stortinget i den aller nærmeste framtid. Jeg kan av naturlige grunner ikke gå inn på hvilken type tiltak det vil være.

Slik jeg ser det, er det ikke aktuelt å omgjøre mottak for enslige mindreårige til barnevernsinstitusjoner. Jeg legger i min vurdering bl.a. vekt på at den beste måten å gjøre situasjonen bedre på for de barna som kommer alene, er at mottakene styrkes og at barna kommer raskest mulig ut i en helhetlig omsorgssituasjon i en kommune. Dette vil vi tilstrebe. Utlendingsdirektoratet arbeider med å etablere en avdeling for de yngste asylsøkerne som kommer uten eldre søsken eller slekt som de kan bo sammen med, for å sikre at de yngste får en nødvendig omsorg i en noe mer skjermet situasjon.

Jeg ser det heller ikke som noen god løsning å omgjøre mottakene til barnevernsinstitusjoner, fordi dette vil innebærer at alle enslige mindreårige blir gjort til barnevernsklinter, mens behovene deres vel så gjerne kan være av helsemessig eller skolefaglig art. Barnevernet har imidlertid en viktig rolle lokalt når mottakene melder om en bekymring som de vil at barnevernet skal følge opp. Slik oppfølging gjør barnevernet i dag, men jeg er helt enig med Molvær Grimstad i at de totale tilbudene til denne vanskeligstilte gruppen er nødt til å forbedres. Derfor er Regjeringens arbeid med stortingsmeldingen viktig, og vi vil som sagt komme med konkrete tiltak i løpet av kort tid.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF): Eg takkar statsråden for svaret.

Eg er kjend med at kommunal- og regionalministeren har ansvaret for asylmottaka, men i forhold til barnevernet og den biten der er det viktig at barne- og familieministeren er inne.

Det at vi får ei eiga stortingsmelding om denne problematikken, er positivt. Ein skal vere klar over at tidsperspektivet er annleis for barn enn for vaksne. Derfor er nokre få veker ei lang tid for små barn. Denne problemstillinga har med jamne mellomrom vore oppe. Derfor er det viktig å få tiltak straks.

Det å ha ei eiga avdeling for dei minste synest eg er positivt. Og eg oppfattar barne- og familieministeren slik at ein vil styrke kompetansen inn mot dette området. I

forhold til barnevernet og deira utfordring i asylmottaka er det viktig (presidenten klubbar) å ikkje framstille det som om ein brukar barnevernet for å gjere nokon til barneverns klientar.

Mitt spørsmål til statsråden er: Meiner statsråden at (presidenten klubbar) barnevernslova skal gjelde for alle som er i Noreg, slik det er, slik at den også skal gjelde for dei som er i asylmottak?

Presidenten: Presidenten vil be om at ein respekterer taletida!

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Først vil jeg understreke meget, meget sterkt at det er ingen tvil om at jeg tar ansvar også for disse barna. Vi har som sagt ansvar for alle barn, og da er denne gruppen inkludert.

Vi vil legge fram en melding der vi kommer med konkrete tiltak nettopp overfor denne gruppen. Vi må ha en langt mer aktiv holdning og komme med forslag til konkrete tilpasninger som gjør at disse barna slipper å være på mottak i særlig lang tid. Det er et overordnet mål for denne regjeringen.

Så har jeg også lyst til å vise til det kommunalministeren i dag sa i sitt svar i den muntlige spørretimen, der hun oppfordret alle kommunene til å ta inn ett enkelt av disse barna. Da ville vi faktisk langt på vei fått løst problemet.

Når det gjelder spørsmålet om barnevernet, er det helt klart at disse barna selvfølgelig også skal omfattes av (presidenten klubbar) og kunne få hjelp gjennom barnevernet vårt. Det som er viktig, er at vi ikke gjør barn til barneverns klienter hvis det ikke er det de har behov for å bli (presidenten klubbar), men gir dem et godt tilbud ute i kommunene.

Presidenten: Oppmodinga til representanten Molvær Grimstad når det gjeld taletida, gjeld også statsråden.

S p ø r s m å l 4 1

May-Helen Molvær Grimstad (KrF): Eg har eit spørsmål til barne- og familieministeren:

«13 asylmottak i Noreg tek imot barn som kjem åleine for å søkje asyl. I dag er det 316 barn som bur i mottak utan foreldra sine. Gjennom media er vi blitt kjende med at 70 einslege mindreårige asylsøkjjarar ikkje hadde fått oppnemnt verje. I førre veke blei vi informerte om at Redd Barna har meldt frå om alle desse 316 barna som «bekymringssaker» til det lokale barnevernet. Barnevernlova gjeld alle barn i Noreg.

Kvifor har ikkje barnevernet gjort noko for situasjonen til desse barna tidlegare?»

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Jeg sa meg enig med representanten Molvær Grimstad under spørsmål 40 i at det bør iverksettes tiltak for å bedre situasjonen for enslige, mindreårige asylsøkere mens de er i mottak. Denne utfordringen har Regjeringen som sagt tatt alvorlig, og en mer helhetlig innsats vil bli foreslått i den nevnte meldingen. Jeg har også lyst til å si at vi nå er i

midten av november, og meldingen vil bli lagt fram i desember, så det er ikke så veldig lang tid igjen. En økt innsats for å sikre rekruttering av verger inngår i den helheten vi vil se på. Også mitt svar på spørsmål 41 er utarbeidet i samråd med Kommunal- og regionaldepartementet.

Representanten Molvær Grimstad viser til at Redd Barna har meldt bekymringssak på alle enslige mindreårige på mottak og tolker dette til at barnevernet hittil ikke har gjort noe for disse barna.

Utlendingsdirektoratet har, som representanten er kjent med, det faglige og administrative ansvaret for statlige mottak av asylsøkere, direktebosetting av asylsøkere og bosetting av flyktninger i en kommune. Det er utarbeidet egne rutiner når det gjelder hvilket ansvar ulike instanser har for enslige, mindreårige mens de bor i mottak. Her slås det fast at lov om barnevernstjenester gjelder for alle barn som oppholder seg i Norge, og at det lokale barnevernet har samme ansvar for barn i mottak som for andre barn i kommunen. Mottaket skal bl.a. sørge for at det blir opprettet relevant kontakt med skole, PP-tjeneste, helsetjeneste og barnevernstjeneste. Jeg nevner dette fordi jeg finner det trolig at de barna som er meldt kollektivt som bekymringssaker til barnevernet, ikke alle har behov for hjelp etter lov om barnevernstjenester. Behovene kan like gjerne være av helsemessig eller skolefaglig art.

Barnevernet har ansvar for alle barn i Norge og vil undersøke de bekymringsmeldingene de mottar. Dette skjer fortløpende når behov er meldt. Men det er ingen automatikk i at alle barn på mottak skal undersøkes etter barnevernsloven. Det vil være å gjøre alle enslige, mindreårige til klienter i barnevernet, hvilket jeg tror ikke er ønskelig. Det går fram av rutinerundskrivet at mottaket skal varsle kommunen om at barnet er kommet til mottaket. Videre skal mottaket melde fra til barnevernet dersom de vurderer at barnet har behov for hjelpetiltak etter lov om barnevernstjenester. Da kan de også søke råd i en anonymisert form.

Selv om det ikke ligger i spørsmålet, vil jeg gjerne nevne at rutineene i nevnte rundskriv også omfatter situasjoner der enslige, mindreårige forsvinner fra mottak. Enkelte presseoppslag gir et bilde av at denne situasjonen tas lett på, mens det faktisk som fast rutine settes i verk en hel rekke tiltak.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF): Eg takkar statsråden for svaret.

Det har i mange år vore jobba for at det skal vere lågare terskel for å nytte seg av barnevernet utan at ein skal føle at ein blir ein klient, nettopp for at barnevernet skal førebygge før problema oppstår. Derfor sit dei med stor kompetanse, som dei barna som er på asylmottak, kunne hatt nytte av.

Det har vore ein stillteiane situasjon i mange kommunar at barnevernet ikkje har involvert seg med omsyn til barna som er på asylmottaket, fordi dei rett og slett ikkje har klare retningslinjer for det, er det blitt meg fortalt. Men når lova er slik som barnevernslova § 4-6 om mellombelse vedtak i akutt situasjonar, må det vere infor-

masjon som ikkje er komen klart ut til desse barnevernsarbeidarane eller til kommunane, for om ein følgjer det lovverket vi har, ville desse fått hjelp. Men situasjonen i dag er at lovverket ikkje blir følgt, og alle får ikkje hjelp.

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Jeg vil si meg helt enig med representanten i at vi selvfølgelig skal ha en meget, meget lav terskel når det gjelder å komme med konkrete hjelpetiltak overfor disse barna. Hvis det er riktig, som representanten sier, at barnevernet ikke er nok involvert, og at en kan vise til den type eksempel der barnevernet ikke går inn og gir hjelp til disse barna når det er behov for det, er dette meget alvorlig. Da bør vi rette opp det.

Jeg vil derfor bare si at jeg tar det representanten sier, med meg i mitt videre arbeid, og vil også gjerne ha ytterligere dokumentasjon på det, slik at vi får muligheten til å følge opp disse konkrete sakene.

S p ø r s m å l 4 2

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg har et spørsmål til våre ærede olje- og energiminister:

«Mange kommuner på Sør- og Østlandet plages av oversvømmelser på grunn av flom. Likevel følges ikke manøvreringsreglementet for uttapping av vann. I Vansjø i Østfold sørget man ikke for å redusere nivået til den standardiserte vannstand på 1,5 meter, men lot vannet stå på 2,5 meter med betydelige flomskader som resultat.

Hva vil statsråden foreta seg slik at regelverket følges og flomskader reduseres?»

Statsråd Olav Akselsen: Nedbørforholda på Austlandet i haust har ført til flaumvassføring i ei rekkje vassdrag. I regulerte vassdrag kan ein bruka reguleringa i nokon grad til å dempa flaumen, men ved langvarig høg vassføring vil ein òg der kunna få situasjonar med flaum.

NVE har ansvaret for at regulanten følgjer manøvreringsreglementet og følgjer opp klager på manøvreringa. NVE har ikkje eit målesystem som gjer at ein har kjennskap til vasstanden i alle magasinane til kvar tid. Eit slikt system vil vera veldig ressurskrevjande. For Vansjø vil slike data først bli tilgjengelege ved årsskiftet.

Som standardformulering i dei fleste manøvreringsreglementa er det tatt med ei føresegn om at flaumvassføring til vassdraget ikkje skal auka. Det betyr at flaumvatnet skal fordelast mellom auka vassføring i elva og auka flaumvasstand i magasinet på same måte som under naturlege forhold. Dermed kan vasstanden i eit magasin gå over høgaste regulerte vasstand.

I manøvreringsreglementet for Vansjø frå 1983 er det fastsett eigne reglar for manøvrering ved flaum. Høgaste regulerte vasstand i Vansjø er 2,98 meter. Kor høg flaumvatnet «lovleg» kan auka, heng saman med utlaupsprofilen før reguleringa. Dette må ein rekna ut for kvart enkelt magasin. Denne kontrollen må i hovudsak gjerast ved bygging av dammen og kan vanskeleg gjerast heile tida for alle magasin under drift. Eg må understreka at konstruksjon og drift er konsesjonæren sitt ansvar. Er-

statning for eventuelle skadar på eigedomar som følgje av flaum er ei sak mellom partane.

NVE sende i september ut ei pressemelding der regulantane blei oppfordra til aktivt å følgja med i utviklinga framover og gjera dei tiltaka som er nødvendige for å unngå skade på liv og eigedom. Faren for skadeflaum kan regulanten førebyggja ved ei forsiktig førehandsnedtapping av dei mest utsette magasinane.

Når det gjeld Vansjø, står det i reglementet at «uttapping mot høstflom etter 1. september blir søkt begrenset til vasstand 1,5 m».

Det er dermed ikkje eit krav om at vasstanden skal ned til 1,5 meter, men at ein skal prøva å unngå at ein kjem under 1,5 meter.

H a n s J . R ø s j o r d e hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, som for så vidt var fyllestgjørende, men jeg håper vi kan være enige om at hvis man hadde praktisert manøvreringsreglementet annerledes og vært tidligere ute med nedtapping på bakgrunn av alle signaler som er kommet om betydelig nedbør, så ville ikke problemet vært så betydelig for Vansjø som det har vært. Jeg understreker at man selvfølgelig ikke helt kan gardere seg mot flomkatastrofer, men man kan forebygge en negativ utvikling. Det var endog slik at fossen fra Vansjø var stengt i ti dager i oktober, og man fikk et betydelig økt vannnivå i Vansjø.

Er ikke statsråden enig i at de ansvarlige for vannføringen bør være mer aktpågivende, slik at flomskadene bedre kan forebygges ved en mer fornuftig praktisering av manøvreringsreglementet?

Statsråd Olav Akselsen: Eg har ikkje kunnskap om Vansjø konkret, så det er veldig vanskeleg for meg å ta stilling til om ting kunne ha vore gjorde på eit anna vis der. Men på generelt grunnlag må eg sjølv sagt seia meg einig med representanten Hedstrøm i at ein må gjera det ein kan for å prøva å unngå flaum. No er det sjølv sagt slik at det alltid vil vera uvisse, fordi ein aldri har eksakt kunnskap om kor mykje det vil koma til å regna. Derfor kan det i enkelte tilfelle bli gjort feilvurderingar. Men som eg sa i mitt første svar: NVE har sendt ut ei oppmøding til alle som har ansvar for vasstandsregulering, om å ta nødvendige åtgjerder. Så får ein håpa at det i størst mogleg grad er blitt gjort.

S p ø r s m å l 4 3

Rolf Reikvam (SV): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Masterstudiet i førebyggjande helsearbeid ved Universitetet i Bergen er av same lengde, 12 semester, same normering, og har same opptakskrav som eit hovudfagsstudium. Trass i dette får studentar ved dette studiet ettergjeve 23 810 kroner mindre i studielån enn hovudfagsstudentar.

Vil statsråden ta eit initiativ for å få gjort eit unntak frå Statens lånekasse for utdanning sitt regelverk, slik at studentar ved dette studiet får ettergeve like mykje som hovudfagsstudentar?»

Statsråd Trond Giske: Ordningen med ettergivelse av utdanningslån i Lånekassen for kandidater som har fullført langvarig universitets- og høgskoleutdanning, åpner for å gi ettergivelse av utdanningslån etter oppnådd grad i samsvar med normeringen for graden, ifølge kongelig resolusjon. Mastergraden ved Universitetet i Bergen er normert til to år utover treårig universitetsgrad e.l. Samme normering gjelder for de fleste mastergrader ved de øvrige universitetene. Norske universitetsgrader har i dag en normering på minst tre og et halvt år eller fire år. Når studenter med norsk forutdanning tar mastergradene og får krav om forutdanning, som gjør at samlet studietid blir ett år lengre enn det som er normert ved kongelig resolusjon, og like lang som for et hovedfagsstudium, kan jeg se at det virker urimelig at ikke de også får ettergitt samme beløp som hovedfagskandidatene.

Saken gjelder flere studier enn det som er nevnt i spørsmålet, og den har også en kostnadsside. Jeg vil imidlertid se positivt på problemstillingen under behandlingen av forskriftene for 2001. Det arbeidet foregår nå i departementet.

Rolf Reikvam (SV): Jeg takker for svaret. Jeg velger å tolke det rimelig positivt, at statsråden vil se positivt på dette når han skal endre regelverket.

Det er mulig jeg misforstod statsråden, men det er selvsagt viktig å understreke at opptakskravet til et masterstudium i Bergen er cand.mag., og en cand.mag.-grad er fireårig. Det vanlige systemet med bachelor og master er tre pluss to, men i og med at vi ikke har dette bachelor/master-systemet ved norske universitet, er det fastsatt at for opptak til dette masterstudiet, som er spesielt ved Universitetet i Bergen, er det en cand.mag.-grad som er kravet. Dermed blir studiet seks år, som et hovedfagsstudium, ikke fem år, som er det vanlige ved masterstudium, dvs. tre pluss to. Av den grunn finner jeg at det burde være naturlig at de får samme ordning som for et hovedfagsstudium.

Statsråd Trond Giske: Representanten Reikvam gjør helt rett når han tolker svaret positivt. Det var ment positivt, og det skal bli behandlet positivt når vi skal behandle forskriftene, fordi det er, som representanten Reikvam sier, urimelig at studenter som har samme normerte studietidslengde, blir behandlet forskjellig i forhold til avskrivningsreglene.

S p ø r s m å l 4 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Odd Einar Dørum til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, vil bli tatt opp av representanten Gunnar Kvasheim.

Gunnar Kvasheim (V): «Opptil en fjerdedel av den vitenskapelige staben i informatikk kan forsvinne fra Universitetet i Oslo til IT- og kunnskapssenteret på Fornebu neste år. Det vil gå ut over både forskningsaktivitet ved universitetet og undervisningsoppgaver, fordi knappheten på kompetent personell er stor.

Mener statsråden en slik massiv flytting av personell er i tråd med Stortingets forutsetninger for å etablere IT-senteret, og med målet om å doble antall uteksaminerte hovedfagsstudenter i informatikk?»

Statsråd Trond Giske: I forbindelse med Stortingets behandling av IT- og kunnskapssenteret på Fornebu har det vært brei enighet om at de etablerte utdannings- og forskningsinstitusjonene skulle stå sentralt. Daværende statsråd Lilletun hadde selv dialog med universitets- og høgskolesektoren for å finne de beste måter institusjonene kunne komme i inngripen med IT- og kunnskapssenteret på. Et av forslagene som universitetene fremmet, var etablering av et Center of Excellence i informasjons- og kommunikasjonsteknologi på Fornebu. Regjeringen Bondevik fremmet forslag om en slik etablering i statsbudsjettet for 2000. I brev av 10. august 1999 bad Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet Norges forskningsråd om at de «i samarbeid med institusjonene, legger frem konkrete planer om eventuell fremdrift, organisering, omfang osv. for et Center of Excellence på Fornebu».

Norges forskningsråd opprettet både en styringsgruppe og en faglig gruppe for å utrede hvordan en best mulig kunne etablere et Center of Excellence som ble faglig i fremste rekke, og som organisatorisk ivaretok universitetenes interesser. Alle universitetene har vært med i dette utredningsarbeidet og står bak de faglige og organisatoriske løsninger som en nå har funnet fram til. I tillegg til de fire universitetene står også SINTEF og Norsk reknesentral bak den kommende etableringen på Fornebu.

Departementet har vært i kontakt med Norges forskningsråd, som legger til grunn at det ikke vil foregå en massiv flytting av IT-ekspertise fra universitetet til senteret på Fornebu. Snarere ønsker en at etableringen på Fornebu skal bidra til å styrke forsknings- og utdanningsaktiviteten ved universitetene. Til informasjon vil alle vitenskapelig ansatte ved Universitetet i Oslo som blir involvert i senteret på Fornebu, ivareta sin undervisningsplikt også til neste år.

Universitetene styrer oppbyggingen av et Center of Excellence i informasjons- og kommunikasjonsteknologi på Fornebu, og jeg er trygg på at de vil finne en organisasjonsform som gjør at senteret blir faglig fullgodt, og som samtidig gagnar studentene og fagmiljøene.

Gunnar Kvasheim (V): Den problemstillingen som jeg reiste i mitt spørsmål, er omtalt i Dagsavisen forleden, hvor sentrale krefter ved Universitetet i Oslo gir uttrykk for sterk bekymring for den flytting av ressurser som en faktisk ser, til IT-senteret. En frykter at dette vil gå ut over både forskning og opplæringsvirksomhet. Det er altså slik at den optimismen som statsråd Giske tidli-

gere har gitt uttrykk for, og som han gir uttrykk for i dag, når det gjelder samspill og ikke konkurranse, ikke er den samme som den de opplever, de som er ved universitetet og ser hvordan det er en strøm av ressurspersoner til IT Fornebu.

Mitt tillegsspørsmål blir: Ser statsråden at det er behov for å intensivere aktiviteten for å sikre at universitetene beholder ressurser som gjør at de kan være konkurransedyktige, at de kan holde på dette sentrale personellet som er avgjørende for både forsknings- og opplæringsvirksomhet?

Statsråd Trond Giske: Jeg deler ikke representanten Kvasshems pessimisme her. Han henviser til oppslag i Dagsavisen.

Etter oppslagene i Dagsavisen har bestyreren ved Institutt for Informatikk ved Universitetet i Oslo skrevet et brev til Forskningsrådet, der det bl.a. heter:

«Ifi (Institutt for Informatikk) ved universitetet i Oslo har valgt å forholde seg til at vedtaket om opprettelsen av senteret er et faktum, og at det etter all sannsynlighet blir flere lærere ved Ifi som vil bli tilknyttet senteret. Antallet er fortsatt uavklart og vil være gjenstand for forhandlinger. Vi tror det er fullt mulig at de nye ressurser som tilflyter informatikkfaget ved at dette senteret opprettes, leder til en styrking av Institutt for informatikk, både finansielt og personellmessig, ja, ikke bare Ifi/UiO, men hele IKT-fagfeltet nasjonalt sett. Vi ønsker nå å arbeide for konstruktive løsninger for å få dette til.»

Disse konstruktive løsningene vil jeg selvsagt støtte fullt ut.

S p ø r s m å l 4 5

Jon Lilletun (KrF): Det er vel ikkje vanleg, men er det tillate berre å kommentere det førre – ikkje på substans, men på ein ting, og det er at ...

Presidenten: Presidenten vil med en gang nærmest avskjære enhver tilnærming til det hr. Lilletun nå var i ferd med å bedrive. Presidenten vil anmode om at representanten holder seg til reglementet og stiller spørsmålet.

Jon Lilletun (KrF): Det skal eg imøtekome.

Eg tillèt meg å stille følgjande spørsmål til kyrkje-, utdannings- og forskningsministeren:

«Som konsekvens av Reform 97 vart organiseringa av skoledagen endra. Grensa for skoleskyss for 6-åringane vart lovfest til 2 km, og mange kommunar organiserte midtskyss for dei minste elevane. Det siste vart ikkje lovfest. Det skapar nå problem for mange elevar, foreldre og kommunar.

Vil statsråden ta eit initiativ for å endra lova, slik at desse problema kan verta løyste?»

Presidenten: Presidenten vil bare legge til at man kan ofte fristes – man skal ikke *la* seg friste.

Statsråd Trond Giske: Selv om jeg nå skal svare som utdanningsminister, vil jeg som kirkeminister si at jeg satte pris på presidentens påpekning om at man ikke skal la seg friste.

Jeg har merket meg synspunktene som representanten Lilletun har kommet med når det gjelder midtskyss for 6-åringene.

Det er ikke noe arbeid i gang på dette feltet. Jeg viser til at lovreglene om skyss gjelder for hele landet. Med de store geografiske forskjellene vi har, blir det store ulikheter i behov. Det er derfor vanskelig å se et fullgodt alternativ til de reglene som gjelder i dag. Jeg tror at vi må overlate til det lokale selvstyret å finne gode løsninger for hvordan skoleskyssen skal organiseres.

Jon Lilletun (KrF): Eg takkar for svaret.

Sjølv om eg deler statsrådens syn på det lokale sjølvstyret, er det slik at den lova som gjeld skyss, vart vedteken i 1990 – før Reform 97 vart vedteken. Skuledagen vart då konkret svært mykje endra, og det fekk som konsekvens at ein stort sett organiserte midtskyss. Så har det vorte ein diskusjon om kven som er skuldig å betale denne skyssen – kommune eller fylke. Dette møtte eg veldig sterkt på ein runde i kommunar i eige fylke no i haust.

Eg trur det er nødvendig å gå djupare inn i dette, for det er ikkje ynskjeleg – det går eg ut frå at statsråden er einig med meg i – at ein del elevar anten får ei obligatorisk skulefritidsordning eller faktisk må vente ein time før skuletid og kanskje fleire timar etterpå. Eg vil difor oppfordre statsråden nok ein gong til å gå djupare inn i saka.

Statsråd Trond Giske: Jeg kan nesten ikke dy meg for å si at Reform 97 ble innført i 1997, og at dette ikke kan ha vært et ukjent problem i de årene som har gått siden 1997. Vi fikk en lovfestet grense for skoleskyss på 2 km, men midtskyssen ble ikke lovfestet. Likevel er det selvsagt full anledning for enhver kommune til å organisere et slikt tilbud. Her vil vel kommuneøkonomien til sjuende og sist være avgjørende. Den lokale kommune- og fylkesøkonomien er avgjørende for all skyss til elevene. Jeg vil derfor oppfordre representanten Lilletun til å gjøre sitt til at vi får til et budsjettforlik som innebærer en god kommuneøkonomi – 5 milliarder kr mer til kommunene, som vi har foreslått – slik at flere kommuner kan bli i stand til å gi et slikt tilbud.

Men jeg vil stå på det som jeg sa i mitt svar, at jeg mener at her må det være lokal tilpasning som avgjør hvordan man organiserer det.

S p ø r s m å l 4 6

Kjellaug Nakkim (H): Jeg vil få stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Høgskolen i Østfold er det høyest prioriterte investeringsprosjekt innen UH-sektoren som ikke har fått startbevilgning. Departementet har tydeligvis feil opplysninger om når nåværende leiekontrakter utløper. To kontrakter utløper 21. desember 2000 og én kontrakt 30. juni

2002. I år, som i 1999, er dette fra departementet feilaktig opplyst til 2004 og 2005. Leieavtalen, som går ut nå, lar seg vanskelig fornye, og skolen kan stå uten rom.

Hvordan vil statsråden forholde seg til saken?»

Statsråd Trond Giske: Jeg vil takke representanten Nakkim for denne anledningen til å rette opp feil i opplysningene om utløpstiden for leiekontraktene til Høgskolen i Østfold i Os allé i Halden.

Departementet har inngått tre kontrakter for leie av tidligere industrilokaler i Os allé. Det dreier seg om tre leieforhold på i alt 9 593 m². To av disse, Os allé 9 og 11, har utløpsdato 31. desember 2000. Den tredje, Os allé 5, har utløpsdato 30. juni 2002. Utleier av Os allé 9 har gitt beskjed om at leiekontrakten er forlenget fram til 30. juni 2001. For perioden fram til 30. juni 2002 vil høgskolens areal sannsynligvis måtte reduseres med en halv etasje. De aktuelle lokalene benyttes nå til laboratorier for informatikk. Det kan skaffes erstatningslokaler, men de ligger i en avstand av 5 km fra Os allé.

Os allé nr. 11 omfatter 2 140 m². Det er et utleiebygg uten alternative leietakere, og vi har fått opplyst at kontrakten kan forlenges.

Os allé nr. 5, der høgskolen ifølge kontrakten leier 6 150 m² fram til 30. juni 2002, er kjøpt av Institutt for energiteknikk. De leier nå lokaler av Halden kommune i Os allé, men skal flytte inn i egne lokaler så snart høgskolen flytter ut.

Som det fremgår av denne oversikten, vil høgskolen i hovedsak være sikret lokaler i Os allé fram til utløpet av juni 2002.

Departementet arbeider med sikte på å flytte høgskolens virksomheter i Os allé til et nybygg på Remmen. Statsbygg utarbeider nå skisseprosjekt som er beregnet ferdigstilt i desember i år. Forberedelsene og prosjekteringen av nybygget på Remmen er således kommet langt, og prosjektet har høyeste prioritet. Regjeringen arbeider fortsatt med sikte på å realisere prosjektet så snart som mulig.

Kjellaug Nakkim (H): Jeg takker statsråden for svaret – tilsynelatende et positivt svar.

Men jeg vil gjerne spørre: Forstår statsråden at skolen egentlig er i en fortvilet situasjon så lenge den ikke har fått startsignal for utbyggingen, selv om han ønsker at utbyggingen skal skje så snart som mulig? Dette gjør det vanskelig å forhandle med utleierne, siden man på skolen ikke med klarhet kan si hvor lange leieavtaler man trenger. Det skaper også store problemer for utdanningen, som nå kan bli spredd på forskjellige steder i byen.

Så det jeg lurer på, er: Har feil informasjon om varigheten av nåværende leiekontrakter hatt betydning for Regjeringens beslutning om ikke å foreslå statsbevilgning til høgskolen i 2001? Mener statsråden at denne feilen bør gi grunnlag for en fornyet vurdering, og – eventuelt – på hvilket tidspunkt er det aktuelt å vurdere byggesaken på nytt? Dersom Høgskolen i Østfold blir nødt til å skaffe nye, midlertidige lokaler på grunn av forsinket utbygging, vil statsråden da sørge for at høgskolen får den nød-

vendige økonomiske kompensasjon for de merutgiftene den vil bli påført?

Statsråd Trond Giske: Jeg hadde i høst anledning til å være til stede på åpningsarrangementet ved Høgskolen i Østfold, og jeg er veldig klar over den problematiske situasjonen høgskolen befinner seg i. Det er også derfor et nybygg til Høgskolen i Østfold ligger aller øverst på prioriteringslisten for nye bygg.

Når det ikke var plass til nybygg i budsjettforslaget for 2001, skyldes det den totale økonomiske situasjonen, som representanten Nakkim selv kjenner godt fra finanskomiteen, presset i norsk økonomi og et behov for å holde igjen i forhold til å stimulere økonomien. Men når vi får plass til nye bygg, vil altså Høgskolen i Østfold være topp prioritert.

Vi vil selvsagt jobbe tett med høgskolen for å se både på de praktiske og de økonomiske konsekvensene av en eventuell forskyvning av et nybygg for å finne gode løsninger for høgskolen.

S p ø r s m å l 47

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Fiskeri og havbruk er vekstkraftige framtidsnæringer i Norge. Behovet for rekruttering og kompetanse til næringene er stadig økende. På grunn av sviktende søkertall og dårlig fylkeskommunal økonomi står likevel viktige utdanningstilbud i næringen på videregående nivå i fare for å bli lagt ned.

Hva kan statsråden gjøre for å motvirke dette og sørge for en langsiktig, helhetlig tenking som på alle nivå bygger opp under behovet for utdanning og kompetanse i næringene?»

Statsråd Trond Giske: Jeg er enig i at det er en beklagelig utvikling. Problemet har vært diskutert tidligere, og en arbeidsgruppe nedsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har utarbeidet en handlingsplan for rekruttering til fiskerifag og akvakulturstudier både på videregående og på høyere nivå. I arbeidsgruppen var næringen, bransjeorganisasjonene, videregående opplæring og høgskolene representert. Arbeidsgruppen avleverte sin plan 6. juni i år. I handlingsplanen er det foreslått en rekke tiltak for å bedre rekrutteringen.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet vil i samarbeid med Fiskeridepartementet følge opp handlingsplanen. Forslag til tiltak vil bli nøye vurdert og fulgt opp så langt det er mulig innenfor de økonomiske rammene som foreligger.

Det er likevel slik at det viktigste arbeidet må gjøres av bransjen selv. Flere av forslagene i handlingsplanen retter seg mot næringen. Bransjen må skape interesse for denne utdanningen, slik at ungdom får lyst til å ta fatt på den. Fylkeskommunene må også ta sitt regionalpolitiske ansvar. Jeg vet at det foregår et viktig arbeid med rekruttering til opplæring i fiskeri- og havbruksfag i flere fyl-

keskommuner, i nært samarbeid med bransjen. Arbeidet foregår på alle nivåer og vil forhåpentligvis bidra til en bedre rekruttering.

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg vil takke statsråden for et ryddig og greit svar.

Fiskeri og havbruk kan bli en av bærebjelkene i den framtidige nasjonale økonomien, men da er det visse forutsetninger som må være på plass, og det er bl.a. et tilfredsstillende kompetansenivå. Det innebærer selvfølgelig at en må ha et godt utdanningstilbud også på videregående skoles nivå. Da er det etter min mening meningsløst og kortsiktig det en er vitne til i mitt hjemfylke, at videregående skoler som f.eks. Aukra og Averøy, som har bygd opp et godt miljø, har kompetanse og et godt utdanningstilbud innen fiskeri- og havbruksnæringen, blir lagt ned.

Så til en litt annen sak som er behandlet i næringskomiteen. Det er nå kjent at det er politisk flertall for at skolene skal kunne få oppdrettskonsesjoner. Dette er nytt og er en veldig viktig og positiv stimulans for dette utdanningstilbudet.

Jeg vil spørre statsråden: Hvilke tiltak kan han gjøre for å følge opp at det raskt blir en realitet at skolene kan få dette, slik at det kan være med på å bygge opp under at rekrutteringen til skolene blir enda bedre?

Statsråd Trond Giske: Jeg ber om forståelse for at jeg ikke kan gå inn i detaljerte svar i forhold til skolestrukturen og de enkelte skolene i Møre og Romsdal. Det har jeg gjort allerede som statsråd – dvs. det har jeg ikke gjort, men jeg har vært på besøk der, og det ble oppfattet som jeg hadde gjort det. Det fikk jeg fryktelig skjenn for, og det kjenner sikkert representanten Kongshaug til.

Jeg deler hans oppfatning om at fiskeri og havbruk kanskje er en av de mest lovende næringene i Norge. Enkelte mener at dette kommer til å bli den næringen som i eksportverdi ikke bare kan overta som største næring etter at oljen fases ut, men kanskje bli av en størrelsesorden som oljeindustrien og oljeproduksjonen har vært. Derfor skal vi legge til rette for utdanning.

Hvis næringskomiteen åpner for det som Kongshaug nå viser til, vil vi selvsagt gjøre det vi skal for å følge opp dette, slik at vi drar nytte av det både i rekruttering og i utdanning.

S p ø r s m å l 48

Marit Tingelstad (Sp): Jeg skal stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Statistisk sentralbyrås beregninger viser at Norge trenger 15 000 ingeniører i løpet av 8-10 år, samtidig som vi opplever nedgang i søkningen til ingeniørutdanningen. Erfaringer fra Høgskolene i Trøndelag viser at forkursene for ingeniørutdanningen har meget stor søkning og er et svært godt tiltak for rekruttering til ingeniørstudiet.

Vil departementet øke bevilgningene til disse forkursene, slik at antall studieplasser kan komme på høyde med det behovet som prognosene tilsier?»

Statsråd Trond Giske: En rekke høyere studier innen naturvitenskap og teknologi, inklusiv ingeniørutdanningen, sliter for tiden med rekrutteringen. Dette er for øvrig en situasjon vi finner igjen i flere land i den vestlige verden. Departementet har av denne grunn sett det som riktig å ta et nasjonalt grep for å øke rekrutteringen til disse fagene generelt, og ikke bare ingeniørutdanningen spesielt. I vår ble det derfor bl.a. etablert et nasjonalt senter for rekruttering til naturvitenskapelige og teknologiske fag lokalisert til NTNU.

Departementet er kjent med at en rekke av våre ingeniørutdanninger har en betydelig rekruttering via både det ettårige forkurset og det såkalte forkurs på sommertermin. I det sistnevnte tilbudet gis studenter med generell studiekompetanse, uten fordypning i matematikk og fysikk, et tilrettelagt første studieår, som også inkluderer undervisning sommeren før og sommeren etter første studieår.

I forbindelse med ingeniørutdanningen gir i dag Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet særskilte midler til 29,5 forkursklasser à 30 elever, og dette foreslås videreført i statsbudsjettet for 2001. I tillegg gis det tilskudd til Den Polytekniske Høgskolen til slik utdanning. Disse forkursplassene utgjør totalt ca. 1000 plasser, og er et betydelig antall sett i lys av den totale opptakskapasiteten til ingeniørutdanningen, som for 2001 er foreslått til noe over 3200.

I St. prp. nr. 1 vises det til at departementet vil ta initiativ til en dialog med fagmiljøene innenfor ingeniørutdanningen for å få en bedre arbeidsdeling og samordning nasjonalt av utdanningskapasiteten på de ulike linjene i ingeniørutdanningen. Dette arbeidet vil på sikt kunne være med på å bedre rekrutteringen til ingeniørutdanningen. Det er i St. prp. nr. 1 ikke foreslått satt av midler til ytterligere forkursklasser, men departementet er opptatt av rekrutteringssituasjonen for realfagene og vil vurdere ulike tiltak i tiden framover. Ikke minst vil det være viktig å få ungdom til å velge fordypning i realfag i videregående opplæring, slik at flere kvalifiserer seg direkte til teknisk og naturvitenskapelig utdanning ved våre universiteter og høgskoler. Rådgivere og lærere i videregående opplæring må også informere elevene om at bortvalg av realfag i videregående opplæring vil kunne hindre opptak til en rekke utdanningsløp i høyere utdanning.

Til slutt vil jeg påpeke at elever som fullfører yrkesfaglig videregående opplæring etter Reform 94, stiller med en helt annen real- og formalkompetanse enn før reformen. Jeg vil ta initiativ til hvordan en kan få en smidigere overgang til ingeniørutdanningen for personer som har fullført fagbrev.

Denne saken behandles nå i komiteen, så vi får ta dette når den kommer til salen.

Marit Tingelstad (Sp): Jeg takker statsråden for det fylldige svaret. Det er tydelig at han er engasjert i problemstillingen, og det er godt. Men når en får avisoppslag som: Vil Regjeringen rasere ingeniørutdanningen? – og en får veldig mange henvendelser om dette, er det klart at en stortingsrepresentant med interesse for faget er nødt til å ta det alvorlig.

Jeg er kjent med de tiltakene som statsråden nevnte, og det er ikke mer enn to år siden dette stortinget vedtok ekstrapoeng for dem som ville fordype seg i naturfag og matematikk, for å rekruttere, slik som det ble nevnt fra statsrådets side.

Nå, når det er en realitet at departementet foreslår i proposisjonen en reduksjon på bortimot 300 studieplasser, som igjen kan rasere fagmiljøene, lurer jeg på om statsråden, når han var så positiv i sitt svar, kan tenke seg å la høyskolene selv omdisponere ingeniørstudieplasser til forkurs, når vi ser at rekrutteringen til disse forkursene, særlig av dem som har fagbrev, er så positiv, og når det blir så gode resultater og så gode fagfolk. Det trenger jo mor Norge for at vi skal bli mer skapende og ikke bare være et råvareproduserende land.

Statsråd Trond Giske: Jeg tror representanten Tingelstad og jeg deler det samme sterke engasjementet når det gjelder søkning til og utdanningen innenfor realfagene. Det er bekymringsfullt at såpass få av våre unge mennesker søker til denne utdanningen. Når vi i statsbudsjettet for 2001 har foreslått en viss omlegging her, skyldes det at vi har altfor mange kurs som går for halv maskin ved at mange av studieplassene står tomme, og at vi heller vil ha en samling med fulle kurs og sterke fagmiljøer for de enkelte kursene. Det er ingen ingeniørutdanninger som samlet sett foreslås avvirket. Bortsett fra ved Høgskolen i Nord-Trøndelag har vi beholdt de ulike fagmiljøene i håp om at søkningen etter hvert styrkes, slik at vi får den utdanningskapasiteten som vi trenger for framtidens næringsliv.

Jeg skal følge opp Tingelstads anmodning om å se nærmere på muligheten for at høyskolene kanskje skal satse mer på forkurs, men viktigst av alt vil det være at elevene i videregående skole tar den realfagsfordypningen som det kreves for å ta et ingeniørstudium, og det skal vi også motivere til.

Presidenten: Vi går da tilbake til spørsmålene nr. 15, 16, 17 og 18.

S p ø r s m å l 1 5

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Gunnar Kvasheim til kulturministeren, er overført til finansministeren som rette vedkommende, men vil bli besvart av kulturministeren på vegne av finansministeren.

Gunnar Kvasheim (V): «Kulturministeren har som mål å legge forholdene til rette for lags- og organisasjonsarbeid og å styrke kulturen rundt om i landet. I Haram kommune har de på dugnad produsert en kunstbok med to cd-er. Denne kulturpakken, «Songen vår», skal selges, og alle inntektene skal gå til et kulturfond for barn og unge. Fylkesskattekontoret krever moms av salget. Boksalg er momsfritt. Det er bok/cd-kombinasjonen som utløser momskravet.

Synes statsråden dette er rimelig?»

Statsråd Ellen Horn: Spørsmålet om merverdiavgiftsloven hører under Finansdepartementets ansvarsområde, og jeg kan gi følgende svar:

Hovedregelen er at det skal betales merverdiavgift på all omsetning av varer. Bøker er imidlertid fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd. I likhet med hva som gjelder for aviser, kan virksomhet med omsetning av bøker trekke fra inngående avgift på sine anskaffelser. Dette betegnes som avgiftsbelegging med 0-sats. I forskrift nr. 19 til merverdiavgiftsloven presiseres nærmere omfanget av fritaket som gjelder for trykt skrift. Fritaket omfatter ikke publikasjoner som omsettes sammen med annen vare som en felles vareenhet.

Bøker som inngår i en slik felles vareenhet, uavhengig av hva den øvrige del av vareenheten er, f.eks. blyanter, skriveblokker eller disketter, blir således avgiftspliktige. Publikasjoner som omsettes under ett med cd-er, musikk-cd eller annen vare, blir også avgiftspliktige fordi cd-er anses som avgiftspliktige varer.

På spørsmålet fra representanten Kvasheim om jeg synes dette er rimelig, vil jeg svare at ethvert fritak krever en avgrensning. Fritaket for trykt skrift byr i så måte på mange avgrensingsproblemer og gir opphav til konkurransevridning. Det kan vises til at eksempelvis bøker utgitt på cd-rom ikke omfattes av fritaket. Billedpublikasjoner, herunder en rekke kunstbøker, har i praksis også falt utenfor bokfritaket fordi det i utgangspunktet har vært meningen å frita det trykte ord og ikke enhver type publikasjon.

Problemene knyttet til fritaket for trykt skrift er bl.a. påpekt i Finansdepartementets forslag til innføring av generell merverdiavgift på omsetning av tjenester. Jeg viser her til Ot.prp. nr. 2, fremlagt i forbindelse med budsjettet for 2001.

Jeg vil avslutningsvis også minne om det prinsipielle standpunkt at avgiftsbestemmelsene ikke skal benyttes til å tilgodese formål som ikke omfattes av loven, eksempelvis sosiale, kulturelle og humanitære formål. Bakgrunnen for denne forståelsen er at statens bidrag til slike formål bør skje direkte gjennom ordinære overføringer over de forskjellige budsjettposter og ikke indirekte gjennom avgiftsfritak. Departementet informerte Stortinget om sitt standpunkt, jf. St.meld. nr. 17 for 1971-72, og finanskomiteen sa seg enig i denne forståelsen av regelverket, jf. Innst. S. nr. 190 for 1971-72.

Gunnar Kvasheim (V): Jeg takker for svaret.

Det springende punkt blir på mange måter om den cd-en som vedlegges, er en naturlig del av boken, et supplement, eller om det er en vare som søkes omsatt sammen med boken. I dag er forholdet slik at det er sterkt varierende praksis i de ulike delene av landet. En kan gå i butikker i Oslo og finne kokebok med cd og mange tilsvarende bøker som den som er utgangspunkt for mitt spørsmål, som har momsfritak. Det er en veldig varierende praksis fordi en i mange tilfeller definerer det som er vedlagt, som en naturlig del av boken. Så mitt spørsmål er om statsråden vil medvirke til å få en opprydding her

og da i kulturens favør, og med mindre moms enn i dag, ikke mer.

Statsråd Ellen Horn: Jeg er selvsagt enig med Kvasshem i at beslutninger i disse spørsmålene bør tjene kulturens sak, og jeg er ikke fremmed for tanken om at det her trengs en grenseoppgang for å finne ut hvordan reglene best fremmer kulturen og ytringsfriheten og det skrevne ords sak.

S p ø r s m å l 1 6

Per Roar Bredvold (Frp): «NRK vil nå satse på boligspekulasjon. Sammen med byggigiganten PEAB står lisenskringkasteren bak luksusboligprosjektet Marienlyst Park, som skal stå ferdig i 2004. NRK regner med å tjene 80-90 mill. kroner på dette prosjektet.

Siden det jo kan vise seg at eiendomsmarkedet vil falle, er statsråden overbevist om at dette er riktig, og, ikke minst, er det en sikker investering på vegne av lisensbetalerne?»

Statsråd Ellen Horn: Jeg vil gjerne få orientere om bakgrunnen for NRKs befatning med det boligprosjektet representanten Bredvold tar opp i sitt spørsmål. I 1993 og 1995 kjøpte NRK et areal sør for Suhms gate på Marienlyst i Oslo for til sammen 12,4 mill. kr. NRK foretok senere en totalgjennomgang av sitt arealbehov på Marienlyst. Selskapet kom frem til at man ville kunne få plass til den fremtidige virksomheten i det området selskapet eier nord for Suhms gate.

NRK inngikk derfor i 1997 en avtale med entreprenørfirmaet PEAB Norge om salg av området sør for Suhms gate. Forutsetningen for at PEAB ville kjøpe arealet var at det ble omregulert til boligformål. Oslo kommune har i år vedtatt omreguleringen av området, og PEAB har betalt 62,5 mill. kr til NRK som første del av kjøpesummen. Den resterende delen av kjøpesummen vil bli utbetalt til NRK når siste bolig er solgt, som en viss andel av fortjenesten ved salg av boligene.

Dette tomtosalget ble vedtatt av selskapets generalforsamling, som vurderte det som en sikker investering. Jeg kan ikke se at selskapet bedriver boligspekulasjon, slik representanten Bredvold synes å mene. Tallenes tale er klar, uansett utviklingen i boligmarkedet har NRK tjent 50 mill. kr.

NRKs tomtosalg virker for meg å være et naturlig ledd i den løpende forvaltningen av selskapets eiendomsmasse, slik at denne er bedriftsøkonomisk tilpasset selskapets virksomhet.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Kringkastingssjef Einar Førde sier at dette er riktig og fornuftig bruk av lisensbetalernes penger. Jeg er overbevist om at så lenge vi har en tvungen lisensbetaling til NRK, så skal disse midlene brukes til det vi har NRK for, nemlig å være en allmennkringkaster.

Det er også betenkelig at et eventuelt overskudd allerede er disponert. Hva hvis markedet snur, slik som bl.a.

Morten Gangnes, PEAB-representant, sier i Dagens Næringsliv den 1. november 2000, at «eiendomsmarkedet kan jo vise seg å falle»? Hvordan skal statsråden forsvare noe slikt hvis så skulle skje?

Ellers legger jeg merke til at NRK-ansatte skal ha forkjøpsrett til leilighetene. Hva mener statsråden om dette? Og: Kan statsråden tenke seg videre eiendomspekulasjon med lisenspenger?

Statsråd Ellen Horn: La meg gjenta det jeg opplyste i mitt første svar: Salget av tomten ble vedtatt av generalforsamlingen i år. Dette må jo da med rimelig grunn kunne tolkes slik at jeg vurderer styrets forslag om dette tomtosalget som en sikker investering. De kjøpte tomten for 12,4 mill. kr, og har altså senere avtalt å selge den for minimum 62,5 mill. kr. Dette høres for meg ut som å være en sikker investering.

Når det gjelder dette med forkjøpsrett for NRKs ansatte, kjenner jeg ikke spesielt til det. Jeg skal undersøke dette nærmere når jeg kommer tilbake til departementet, og så kan vi komme tilbake til det senere.

S p ø r s m å l 1 7

Ågot Valle (SV): Jeg har følgende spørsmål til kulturministeren:

«Ved Hans B. Skasets avgang er det skapt tvil rundt statsrådens og NIFs holdning til toppidrettens verdigrunnlag generelt og antidopingarbeidet spesielt.

Hva er statsrådens holdning til antidopingarbeidet, hva mener statsråden om at toppidrettsutøvere tar kosttilskudd som i verste fall kan inneholde nandrolon, og er statsråden enig i at aksept av kosttilskudd sender uheldige signaler til unge idrettsutøvere?»

Statsråd Ellen Horn: Spørsmålene rundt doping er gitt høy prioritet i Kulturdepartementet de senere år, noe som medfører at Norge er i fremste rekke i verden i antidopingarbeidet.

Det er min og Regjeringens politikk å forsterke kampen mot doping. Det er flere som har gitt betydningsfulle bidrag i antidopingarbeidet. Et så viktig område hviler likevel ikke på enkeltpersoner alene.

En rekke dopingmidler innebærer risiko for helseskade for den enkelte bruker. Jeg ønsker en toppidrett hvor unge utøvere med ambisjoner ikke er avhengige av doping for å oppnå resultater. Dette er en av grunnene til at Kulturdepartementet nå er vertskap for International Intergovernmental Consultative Group on Anti-Doping in Sport, en konferanse hvor myndigheter fra ca. 30 land møtes for å koordinere innsatsen mot doping. For å være mer presis: 39 land er i Oslo i disse timer for å diskutere denne saken og for å komme videre i kampen mot doping.

Jeg mener Norges Idrettsforbund – NIF – i lang tid har gjort et utmerket arbeid på etikk- og antidopingområdet. Enkelte episoder de siste årene har imidlertid bidratt til å sette spørsmålstegn ved uavhengigheten mellom de ulike ledd i organisasjonen. Jeg tenker på det faktum at både

kontroll-, påtale- og domsmyndigheten er organisert i Idrettsforbundet.

I den siste idrettsmeldingen, jf. St.meld. nr. 14 for 1999-2000, har departementet uttalt seg om organiseringen av det norske antidopingarbeidet. Vi har kommet frem til at det er behov for å etablere et uavhengig kontrollorgan utenfor NIF for gjennomføring av dopingtester, et synspunkt som NIF er enig i. Det er min ambisjon at kontrollorganet opprettes som en egen stiftelse med styrerepresentanter utpekt av staten og NIF.

Vi er enige om at det ikke skal være tvil om det norske antidopingarbeidet og uavhengigheten til operatørene i arbeidet.

Dessverre brukes dopingmidler, særlig anabole steroider, også av ungdomsgrupper. Faktorer tyder på at det er en sammenheng mellom bruk av dopingmidler og voldelige handlinger. Dopingondet er således ikke bare et problem for den organiserte idretten, men for hele samfunnet.

Regjeringen vil foreslå en lovendring slik at også erverv, besittelse og bruk av dopingmidler forbyes. Gjennom en lovendring på dette punkt vil vi bedre politiets rammevilkår for å bekjempe bruk av dopingmidler.

Den siste tids hendelser viser behovet for en bevisstgjøring knyttet til bruk av kosttilskudd. Deler av debatten har dessverre vært relativt unyansert, og jeg har registrert at enkelte vil forby all form for kosttilskudd for idrettsutøvere. Det er derfor nødvendig å avklare hva som er nødvendig og akseptabelt, og hva som er tilskudd som inneholder stoffer på dopinglisten. Jeg vil derfor ta initiativ til et samarbeid mellom relevante departementer, forskningsinstitusjoner og idrettsorganisasjoner for å frembringe en større innsikt på dette området.

Avslutningsvis forutsetter jeg at Idrettsforbundet selv sikrer at de såkalte episodene under de olympiske leker i Sydney ikke vil gjenta seg.

Ågot Valle (SV): Jeg takker for svaret, og registrerer at den debatten som har vært, har ført til at statsråden har tatt noen grep. Jeg holder likevel fast på at den tvilen som ble sådd om holdningene, hva departementet egentlig stod for, ble skapt ved at statsråden stilte seg bak en idrettsledelse som på mange måter bagatelliserte og unnskyldte idrettsutøvere som var tatt for doping.

Det er slik at kostholdstilskuddet til idrettsutøvere, og her snakker vi selvfølgelig ikke om jern og tran, på mange måter er en inngang til dop. Det er en del av en gråsoner, hvor det stadig er jakt på bedre resultater. For idrettens skyld – og jeg har jobbet med idretten i mange år – er det viktig å være helt krystallklar når idretten beveger seg ut i en gråsoner, for det er også mange kommersielle interesser som spekulerer i idretten. Derfor ... (presidenten klubber) Ja, jeg skjønner at jeg må gi meg her.

Presidenten: Reglementet tilsier at representanten Valle må gi seg – om hun liker det eller ikke.

Ågot Valle (SV): Nei, i denne saken har jeg ikke lyst til å gi meg.

Statsråd Ellen Horn: Jeg sier meg enig med representanten Valle i at det er helt nødvendig å gå inn i denne materien med det største alvor. Doping og kostholdsproblemene har utviklet seg på en måte som det er all grunn til å se kritisk på. Det har imidlertid ikke vært noen uenighet i Kulturdepartementet om at kosttilskudd med dopingtilsetninger ikke er tillatt eller akseptabelt i norsk idrett i dag.

Når representanten Valle sier at vi bagatelliserer de positive testene som norske utøvere avgav i Sydney, er jeg ikke enig med henne i det. Det er imidlertid min klare oppfatning at idretten selv må håndtere disse sakene, og jeg har hatt som en klar holdning fra departementets side at vi skal ha en samarbeidslinje i forhold til idretten.

S p ø r s m å l 1 8

Børge Brende (H): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kulturministeren:

«Trondheim og Stavanger symfoniorkestre er musikkraftsentre i sine respektive folkerike regioner. Dessverre står bevilgningene til disse to regionale orkestrene ikke i forhold til bevilgningene til de nasjonale orkestrene, slik det også fremkommer i uttalelser fra kulturkomiteen. På grunn av manglende bevilgninger over år tvinges orkestrene i Trondheim og Stavanger til å redusere bemanning og aktivitet.

Hvordan vil statsråden forhindre en slik videre svekkelse av to viktige symfoniorkestre?»

Statsråd Ellen Horn: I Kulturdepartementets budsjettforslag for 2001 er det foreslått å videreføre tilskuddene til symfoniorkestrene i Trondheim og Stavanger på samme nivå som i 2000. Det er således ikke funnet rom for å gi en realøkning av tilskuddet til de to største regionorkestrene.

For 2001 er det imidlertid foreslått en vesentlig økning i tilskuddet til de to minste orkestrene, Tromsø Symfoniorkester og Kristiansand Symfoniorkester.

Spørsmålet om hvordan utviklingen av symfoniorkestrene skal skje, er meget sammensatt. En rekke spørsmål melder seg, bl.a. orkestrenes størrelse, organisering og samarbeid, turnering og selvfølgelig økonomi. Kulturdepartementet vurderer nå hvordan en skal følge opp disse spørsmålene på den mest hensiktsmessige måten.

Jeg har stor forståelse for at situasjonen oppleves som vanskelig for symfoniorkestrene i Stavanger og Trondheim. Jeg kan selvfølgelig ikke gi noen løfter om bevilgninger i fremtidige budsjetterminner på dette tidspunktet, men det er min oppfatning at de to aktuelle orkestrene, som på tross av stramme økonomiske rammer har hatt en meget positiv utvikling og bygd seg opp til et høyt faglig nivå, vil måtte gis høy prioritet ved fordelingen av Kulturdepartementets rammer for senere budsjetterminner.

Børge Brende (H): Jeg takker for svaret.

Helt på tampen av spørretimen var det i alle fall en positiv melding fra kulturministeren – at statsråden innser at det som det er lagt opp til av bevilgninger til Trond-

heim Symfoniorkester og Stavanger Symfoniorkester til neste år, ikke er tilstrekkelig, og at man mener at det er disse to orkestrenes tur i 2002.

Problemet er at disse orkestrene det her er snakk om, med det budsjettet som er foreslått, ikke vil kunne spille konserter i 13 av årets uker i tillegg til ferier. Det er også nå slik at det er fire år siden de har vært å turné. Det er heller ikke arrangert kammerkonserter på tre år. Dette skyldes selvsagt bevilgningene.

Jeg synes at den prinsipielle gjennomgangen som statsråden varsler, er viktig, for skal man først ha disse orkestrene, må det være en viss standard, f.eks. hvor mange musikere det skal være, og det må også være mulig å gjennomføre fremvisninger rundt omkring i de aktuelle regionene.

Statsråd Ellen Horn: Regjeringen har sagt at den ønsker en opptrapping av kulturen i årene fremover. Og jeg er helt enig med representanten Brende i at Orkester-Norge er en helt sentral del av vårt kulturliv. Jeg vil komme tilbake til en endelig plan for hvordan Orkester-Norge kan utvikles videre til beste for hele landet, og de to nevnte orkestrene er høyt oppe på prioriteringslisten.

Presidenten: Sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 15.05.
